

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ
BOHOSLOVECKÁ FAKULTA**

**FORMÁCIA KANDIDÁTOV KŇAZSTVA K OSVOJENIU SI
MISIJNÉHO DUCHA V DOKUMENTOCH KATOLÍCKEJ
CIRKVI PO DRUHOM VATIKÁNSKOM KONCILE**

Diplomová práca

Študijný program: katolícka teológia

Študijný odbor: katolícka teológia

Katedra: Katedra morálnej teológie, Bratislava

Školiteľ: ThLic. Ing. Ján Otruba

Bratislava 2018

Miroslav Vaľko, CM

Univerzita Komenského v Bratislave
Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Miroslav Vaľko
Študijný program: katolícka teológia (Jednoodborové štúdium, magisterský I.II. st., denná forma)
Študijný odbor: katolícka teológia
Typ záverečnej práce: diplomová práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Formácia kandidátov kňazstva k osvojeniu si misijného ducha v dokumentoch Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile
Formation of Priesthood Candidates towards Missionary Spirit in the Documents of the Catholic Church after the Second Vatican Council

Anotácia: Diplomová práca poukáže na opodstatnenosť väčšieho a intenzívnejšieho osvojenia si misijného ducha v procese formácie kandidátov kňazstva, vychádzajúc z dokumentov Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile a vybraných diel duchovných autorov. Problematika bude rozvinutá na základe analýzy, syntézy a zovšeobecnenia vybraných prameňov.

Školiteľ: ThLic. Ing. Ján Otruba
Oddelenie: RKCMBF.Mo.BA - Katedra morálnej teológie, Bratislava
RKCMBF vedúci katedry: ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.

Dátum zadania: 06.12.2016

Dátum schválenia: 30.11.2017

ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.
vedúci katedry

.....
študent

.....
školiteľ

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne prehlasujem, že túto prácu s názvom Formácia kandidátov kňazstva k osvojeniu si misijného ducha v dokumentoch Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile, ktorá je záverečnou diplomovou prácou na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, som vypracoval samostatne a všetku použitú literatúru som uviedol v bibliografii.

V Bratislava 19. marca 2018

Miroslav Vaľko, CM

POĎAKOVANIE

Úprimné ďakujem za podporu, obetovaný čas, ochotu a trpezlivosť i za všetky rady a pomoc týmto vyjadrujem svojmu školiteľovi ThLic. Ing. Jánovi Otrubovi.

Nech ho dobrotivý Pán štedro požehná za jeho obetavú službu.

V Bratislave 19. marca 2018

Miroslav Vaľko, CM

ABSTRAKT

VAJKO, Miroslav: Formácia kandidátov kňazstva k osvojeniu si misijného ducha v dokumentoch Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile. [Diplomová práca] - Univerzita Komenského v Bratislave. Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta; Katedra morálnej teológie. Školiteľ: ThLic. Ing. Ján Otruba. Bratislava: UK, 2018. 77 s.

Cieľom diplomovej práca je poukázať na opodstatnenosť intenzívneho osvojenia si misijného ducha v procese formácie kandidátov kňazstva vychádzajúc z dokumentov Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile a vybraných diel duchovných autorov, ktoré budú rozvinuté na základe analýzy, syntézy a zovšeobecnenia danej problematiky. Obsahom práce je misijné a formačné učenie Katolíckej cirkvi a ich prepájanie v duchovnej formácii. Práca vyzdvihuje niektoré vybrané zásady z dokumentov Magistéria o duchovnej formácii v seminároch, ktorá je úzko spätá s odbornou a pastoračnou formáciou. Všetky dokumenty a prostriedky formácie vedú k pastoračnému cieľu seminára, aby seminaristi boli pripravení stať sa Božími poslami medzi ľuďmi. Spoznávanie skutočného stavu sveta a Cirkvi ich povzbudzuje k novému nadšeniu a oboznamovaniu sa s novými evanjelizačnými metódami, ktoré uvádzajú dokumenty Magistéria.

Kľúčové slová: formácia, seminarista, dokumenty, misijný duch, evanjelizácia

ABSTRACT

VAJKO, Miroslav: Formation of priesthood candidates to adopt the missionary spirit in the documents of the Catholic Church after the Second Vatican Council. [Diploma thesis] - Comenius University in Bratislava. Roman Catholic Theological Faculty of Cyril and Methodius: Department of Moral Theology. Supervisor: ThLic. Ing. Jan Otruba. Bratislava: UK, 2018. 77 p.

The aim of Thesis is to point out the importance of the strong adoption of the missionary spirit in the process of formation of priesthood candidates, which is based on the documents of the Catholic Church after the Second Vatican Council as well as selected work of spiritual authors, which will be developed base on the analysis, synthesis and generalization of the given topic. Content of this work is the missionary and formation teaching of Catholic Church and its integration within spiritual formation. It also highlights few selected principles from documents of the Magisterium which are related to spiritual formation in Seminars, and is closely crossconnected with specific and pastoral teaching. All means of Formation and its documents, lead to the pastoral main aim of the seminary, so that all candidates are ready to become God's apostles among the people. In the process of getting to know the real situation in society and within the Church itself, this encourages them to rejuvenate and to be acquainted with the new evangelistical methods, which are referred in documents of the Magisterium.

Key notes are: formation, seminarist, documents, missionary spirit, evangelism

OBSAH

ABSTRAKT.....	5
ÚVOD.....	8
1 MISIJNÝ ROZMER KATOLÍCKEJ CIRKVI	10
1.1 <i>Autenticita Cirkvi spočíva v jej poslaní.....</i>	<i>14</i>
1.2 <i>Ježiš Kristus, dokonalý a jediný vzor misionára .....</i>	<i>17</i>
1.3 <i>Spása sveta skrze poslanie Cirkvi.....</i>	<i>22</i>
1.4 <i>Nová evanjelizácia a nové stvorenie.....</i>	<i>26</i>
2 FORMÁCIA KANDIDÁTOV NA STUPEŇ KŇAZSTVA S OSOBITNÝM ZRETEĽOM K FORMÁCIÍ MISIJNÉHO DUCHA.....	32
2.1 <i>Formácia, dôležitá súčasť procesu dozrievania ľudskej osoby.....</i>	<i>35</i>
2.2 <i>Formácia k zrelému rozhodovaniu kandidáta kňazstva v živote Cirkvi .....</i>	<i>38</i>
2.3 <i>Formovanie seminaristov k prijatiu misie od Boha.....</i>	<i>42</i>
2.4 <i>Formácia misijných Kňazov k neustálej obeti.....</i>	<i>46</i>
3 DOKUMENTY KATOLÍCKEJ CIRKVI PO DRUHOM VATIKÁNSKOM KONCILE S MISIJNÝM A FORMAČNÝM ASPEKTOM.....	52
3.1 <i>Dokumenty zaoberajúce sa misijným rozmerom Cirkvi .....</i>	<i>56</i>
3.2 <i>Zásady formácie s misijným zameraním v niektorých dokumentoch Katolíckej Cirkvi .....</i>	<i>59</i>
3.3 <i>Zakorenenie a osvojenie si misijného ducha v živote seminaristu .....</i>	<i>63</i>
3.4 <i>Mariánsky aspekt v dokumentoch o formácií kandidátov kňazstva.....</i>	<i>67</i>
ZÁVER.....	71
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	73

ÚVOD

Naša práca sa zaoberá dôležitou a aktuálnou témou, ktorou je formácia kandidátov kňazstva s dôrazom na misijné poslanie. K jej spracovaniu nás podnietil hlas Cirkvi, ktorý v tejto dobe zaznieva v slovách pápeža Františka a jeho predchodcov o autentickom hlásaní Evanjelia svetu. Dôležitosť tejto práce nespočíva v nových objavoch, lež v obnovení a prípadnom prehĺbení zásad a pravidiel, ktoré nám ponúka Magistérium Cirkvi. Stav poznania a praxe v tejto oblasti je dobrý a stále sa vyvíja. Po preskúmaní problematiky sa dá očakávať, že Magistérium cirkvi bude naďalej vydávať a formulovať dokumenty a podnety formácie v tejto oblasti, lebo dynamika sveta sa rýchlo mení. Danú tému sme sa rozhodli spracovať preto, lebo patríme do Misijnej spoločnosti svätého Vincenta de Paul a sami sme prešli misijnou formáciou. Vidíme v tejto formácii veľa dobrých podnetov, ktoré sme využívali aj pri spracovaní danej témy diplomovej práce.

V práci čerpáme predovšetkým z dokumentov Druhého vatikánskeho koncilu a učenia pápežov v tých bodoch, v ktorých sa venovali misijnému zameraniu Cirkvi a formácii kandidátov kňazstva. Mnohé výroky v práci pochádzajú z učenia tých kongregácií, ktoré majú na starosť evanjelizáciu národov alebo formáciu a výchovu v seminároch a venujú sa daným problematikám intenzívnejším spôsobom. Pri spracovaní problematiky vybraných prameňov sme spoznali potrebu aplikácie misijných a formačných výrokov v živote seminaristov. Aby sme lepšie pochopili danú tému, budeme výroky Magistéria prepájať s názormi duchovných autorov, ktorých prínos nie je v žiadnom prípade zanedbateľný. Svet sa rýchlo vyvíja a okolnosti života na istých územiach prechádzajú dynamickým vývojom, ku ktorým vyjadrenia Magistéria zastávajú stanovisko. Z tohto dôvodu je potrebné, aby sa aj v seminároch formácia prispôbila novým vyjadreniam Cirkvi, v čom vidíme dôležitosť diplomovej práce.

Cieľom diplomovej práce je poukázať na opodstatnenosť intenzívneho osvojovania si misijného ducha v procese formácie kandidátov kňazstva vychádzajúc z dokumentov Katolíckej cirkvi po Druhom vatikánskom koncile rozšírených o vybrané diela duchovných autorov.

Z hľadiska obsahovej štruktúry diplomová práca pozostáva okrem úvodu, záveru a použitej literatúry z troch hlavných kapitol.

V prvej kapitole sa zaoberáme misijným rozmerom Katolíckej Cirkvi ako základným pojmom. Vychádzame z poslania ísť do celého sveta, ktorým nás poveril Ježiš Kristus, „prvý misionár“, ktorý v poslušnosti Otcovej vôli na tejto zemi uskutočnil a neustále v nás uskutočňuje túto „misiu“ skrze Ducha Svätého, až kým znovu nepríde.

Druhá kapitola sa venuje formácii kandidátov na stupeň kňazstva s osobitným zreteľom na misijného ducha. Vyzdvihneme formáciu ako podstatný prvok na ceste povolania mladého človeka a jeho ochotu pokračovať v obeti Ježiša Krista spôsobom, akým to robila aj samotná Božia Múdrost' na tejto zemi.

Posledná, tretia kapitola, sa zameriava na úlohy a prínos dokumentov Magistéria s misijným a formačným dôrazom, ich prepájanie a uskutočňovanie v živote seminaristu, aby sa dosiahlo plnšie pochopenie a zakorenenie misijného ducha, na ktorom záležalo Ježišovi Kristovi pri rozposlaní svojich učeníkov do sveta.

1 MISIJNÝ ROZMER KATOLÍCKEJ CIRKVI

Jedna, svätá, katolícka a apoštolská Cirkev túži byť matkou každého človeka a priviesť ho tak k cieľu jeho života – večnej spáse. Preto putujúca Cirkev musí byť svojou povahou „*misionárska, lebo má svoj pôvod v poslaní Syna a v poslaní Ducha Svätého podľa plánu Boha Otca. Tento plán vyviera z »prameňa lásky«, čiže z lásky Boha Otca, ktorý je prvopočiatkom bez počiatku, z ktorého sa zrodil Syn a z ktorého skrze Syna pochádza Duch Svätý.*“¹ Snahou Cirkvi je totiž priniesť radostnú zvesť evanjelia až na kraj sveta, plniac tak vôľu nášho Boha, ktorý chce „*aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu*“ (1Tim 2,4).

Tým, kto prináša spásu celému svetu, je Ježiš Kristus, Boží Syn, ktorý vo všetkom plní vôľu svojho Otca. Preto jediným „*svetlom národov je Kristus.*“² Už na začiatku svojho verejného účinkovania naznačil, že sa splnilo Písmo Starého zákona, keď vošiel do nazaretskej synagógy a čítal: „*Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným*“ (Lk 4,18). „*A preto Kristus, aby splnil Otcovu vôľu, založil na zemi nebeské kráľovstvo, zjavil nám jeho tajomstvo a svojou poslušnosťou uskutočnil vykúpenie.*“³ Týmto Kristovým kráľovstvom, tajomným spôsobom viditeľným na zemi, je Cirkev, ktorá sa počas vekov rozrastá do celého sveta. Naša doba si však vyžaduje, aby sa Cirkev novým spôsobom zapálila pre misionársku činnosť. „*Horizonty a možnosti misií sa rozširujú a my kresťania sme vyzvaní prejavíť apoštolskú odvahu, ktorá sa zakladá na dôvere v Ducha. On je hlavnou postavou misií.*“⁴ Nik z nás nesmie zabúdať, že misijnú činnosť Cirkvi nikdy nevedú ľudia, ale sám Duch Svätý. My sme iba nástrojmi v Božích rukách. Alebo ako hovorí svätá Matka Tereza: ceruzkou, ktorou Boh píše dejiny. „*Misijná činnosť nie je ničím iným a ničím menším ako prejav alebo epifánia a naplnenie plánu Božieho vo svete a jeho dejinách, v ktorých Boh skrze misie uskutočňuje dejiny spásy.*“⁵ Každým dielom v misijnej činnosti tak napomáhame plneniu Božej vôle a rýchlejšiemu príchodu Božieho kráľovstva, čo by malo byť túžbou každého kresťana.

---

¹ Ad gentes. Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 2.

² Lumen gentium. Dogmatická konštitúcia o Cirkvi. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 1.

³ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 3.

⁴ JAN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Misio*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997, b. 30.

⁵ JAN PAVOL II., *Redemptoris Misio*, b. 41.

„Keď bolo dokončené dielo, ktorým Otec poveril Syna na zemi (porov. Jn 17,4), bol v deň Turíc zoslaný Duch Svätý, aby ustavične posväcoval Cirkev a aby tak veriaci mali skrze Krista v jednom Duchu prístup k Otcovi (porov. Ef 2,18).“⁶ „Večný Otec z úplne slobodného a tajomného rozhodnutia svojej múdrosti a dobroty stvoril celý svet a rozhodol, že povznesie ľudí k účasti na Božom živote, a neopustil ich, ani keď padli v Adamovi, ale vždy im poskytoval prostriedky na spásu so zreteľom na Krista Vykupiteľa.“⁷ Najpodstatnejším prostriedkom na spásu ľudí je Kristom založená Cirkev, z ktorej všetky ostatné prostriedky vyplývajú a ktorá je svojou prítomnosťou a neustálym plnením Ježišových slov sviatosťou spásy pre všetky národy.⁸ Naša viera, ale aj samotný kresťanský život, je veľmi úzko spätý s misijným pôsobením Cirkvi. Ba dokonca, podľa prefekta Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí, kardinála Róberta Sarahu, ich obnova „spočíva len v Misijnom pôsobení. Je to Boží dar, prostredníctvom ktorého sa stávame účastníkmi na jeho spásonosnom diele. Viera, ktorá je ohlasovaná s veľkodušnosťou rastie, a upevňuje sa, pretože, ako hovoril Ján Pavol II. nadväzujúc na slová sv. Augustína, »svedkami viery sme vtedy, keď ju odovzdávame iným«.“⁹ Naša viera rastie úmerne jej ohlasovaniu všetkým národom.

„Ako Otec poslal Syna, tak aj on poslal apoštolov (porov. Jn 20,21) a povedal im: »Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta« (Mt 28,18–20). Cirkev prijala od apoštolov tento Kristov slávnostný prikaz ohlasovať spasiteľnú pravdu, aby ho plnila až po samý kraj sveta (porov. Sk 1,8). Vzťahuje teda na seba slová apoštola: »Beda mi, keby som evanjelium nehlásal« (1Kor 9,16). Preto neprestajne posiela misionárov, kým sa nové cirkvi dokonale neustália a kým aj ony samy neprevezmú úlohu pokračovať v hlásaní evanjelia.“¹⁰ Plnením misijného rozkazu sa všetky národy dozvedia o Ježišovi Kristovi a jeho spáse, čím sa naplní Kristov prikaz, ktorý nám pred jeho nanebovstúpením znie takmer ako testament. Preto môžeme prísť k záveru, že jedným z najdôležitejších aspektov Cirkvi je aspekt misijný: „hlásaním evanjelia Cirkev privádza všetkých, ktorí ju počúvajú, k viere a jej vyznávaniu, pripravuje ich na krst,

⁶ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 5.

⁷ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 2.

⁸ Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2007, b. 849.

⁹ SARAH, R. *Boh alebo Nič*. Bratislava: Lúč, 2016, Prvé vydanie, s. 200.

¹⁰ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 17.

oslobodzuje ich z otroctva bludu a privteľuje ich ku Kristovi, aby v ňom láskou rástli až k plnosti.“¹¹ Stáva sa tak matkou všetkých veriacich, ktorá ich rodí pre nový, pravý život v Kristovi. Misiami môžeme vo všeobecnosti nazvať všetky „osobitné iniciatívy, v rámci ktorých Cirkvou vyslaní hlásatelia evanjelia idú do celého sveta a plnia úlohu ohlasovať evanjelium a zakladať Cirkev medzi národmi alebo skupinami, ktoré ešte neveria v Krista.“¹² Cirkev pri tom nemá byť motivovaná žiadnymi svetskými hodnotami alebo dobrami tohto sveta. „Ide jej len o jedno: pod vedením Ducha Tešiteľa pokračovať v diele samého Krista, ktorý prišiel na svet, aby vydal svedectvo o pravde, aby priniesol spásu, a nie odsúdenie.“¹³ Toto je poslanie Cirkvi a každého pracovníka Pánovej vinice zvlášť. Ak sa naše poslanie nestotožňuje s poslaním nášho Zakladateľa, ktorý neprišiel, aby bol obsluhovaný, ale aby slúžil, nemôžeme hovoriť, že sme poslaní Cirkvou. „Preto láska k Bohu a bližnemu je prvým a najväčším prikázanim. Sväté písmo nás učí, že nemožno oddeliť lásku k Bohu od lásky k bližnemu. »Lebo... ktorékoľvek iné prikázanie je zahrnuté v tomto slove: Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého. Teda naplnením zákona je láska« (Rim 13,9-10; porov. 1Jn 4,20).“¹⁴ A je to práve láska „k Bohu i k bližnemu“, ktorá robí naše ohlasovanie autentickým a dokazuje, že naša misijná činnosť je predĺženou rukou misie Ježiša Krista na zemi. „Kristova láska plná milosrdenstva voči zástupom je zdrojom každej našej apoštolskej aktivity; podnecuje nás urobiť evanjelium efektívnym.“¹⁵ A ako sme už na začiatku spomenuli, „opodstatnenie misijnej činnosti vychádza z vôle Boha, ktorý »chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu. Lebo jeden je Boh a jeden prostredník medzi Bohom a ľuďmi – človek Kristus Ježiš, ktorý vydal seba samého ako výkupné za všetkých« (1Tim 2,4–6). »A v nikom inom niet spásy« (Sk 4,12).“¹⁶ Láska, prejavená v túžbe po spáse našich bratov a sestier, by mala byť základnou motiváciou každého misionára.

V súčasnosti sa však môžeme stretnúť s názormi, že ohlasovanie evanjelia nie je v súlade s dôstojnosťou človeka. Avšak „Cirkev tvrdí, že uznávať Boha vôbec nie je v rozpore s dôstojnosťou človeka, lebo táto dôstojnosť má práve v Bohu svoj základ

---

¹¹ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 17.

¹² Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 6.

¹³ Gaudium et spes. Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 3.

¹⁴ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 24.

¹⁵ *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti*. Bratislava: Misijná spoločnosť, 2012, s. 9.

¹⁶ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 7.

a završenie. Lebo človek prijíma od Boha Stvoriteľa dar rozumu a slobody a má žiť slobodne v ľudskej spoločnosti. Boh ho však predovšetkým povoláva ako syna, aby mal spoločnosť s ním samým a bol účastný na jeho blaženosti.“¹⁷ Ohlasovanie evanjelia nie je teda v rozpore s ľudskými právami, ale ich dokonca napomáha chrániť a naplňať. Hlásať evanjelium všetkému stvoreniu znamená niest’ si navzájom svoje bremená, a tak „*radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešných čias, najmä chudobných a všetkých, ktorí trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudské, čo by nenašlo ozvenu v ich srdciach.*“¹⁸ Bytiu misionárom predchádza bytie učeníkom Ježiša Krista. „*Evanjeliové svedectvo, ktorého si svet najskôr všimne, je pozornosť voči človeku a láska k chudobným, malým a trpiacim. Bezplatný charakter tohoto správania, týchto činností, ktoré sa hlboko odlišujú od vrodeneho ľudského egoizmu, vedie priamo k otázkam o Bohu a o evanjeliu.*“¹⁹ Neexistuje pravdivejšie a lepšie svedectvo o Ježišovi Kristovi, ktorý priniesol spásu všetkým ľuďom, ako nezištná a obetavá láska, ktorá je jediným liekom v dnešnej dobe na tak veľmi rozšírenú rakovinu egoizmu.

Prvoradým a hlavným prostriedkom misijnej činnosti je ohlasovanie radostnej zvesti Ježiša Krista. „*Na jeho ohlasovanie Pán vyslal svojich učeníkov do celého sveta, aby ľudia, znovuzrodení Božím slovom, boli krstom pričlenení k Cirkvi, ktorá ako telo vteleného Slova prijíma pokrm a život z Božieho slova a eucharistického chleba.*“²⁰ Jedným z najdôležitejších cieľov každej misie by malo byť privádzanie ľudí k počúvaniu Božieho slova, modlitbe a eucharistii.²¹ „*Sväté písmo spolu s posvätnou Tradíciou Cirkev ustavične pokladala a pokladá za najvyššie pravidlo viery. Ono totiž ako Bohom vnuknuté, raz navždy napísané, nemenne podáva slovo samého Boha a v slovách prorokov a apoštolov dáva zaznieť hlasu Ducha Svätého.*“²² Ak chceme lepšie napomôcť ohlasovaniu evanjelia vo svete, musíme aj sami žiť to, čo hlásame iným. Iba tak budeme uskutočňovať tajomstvo vtelenia na svojom vlastnom tele a staneme sa tak tými, ktorí najprv sami skrze Božie slovo a sviatosti počali

¹⁷ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 21.

¹⁸ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 1.

¹⁹ JAN PAVOL II., Redemptoris Misio, b. 71.

²⁰ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 6.

²¹ JAN PAVOL II., Redemptoris Misio, b. 44.

²² Dei verbum. Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 21.

Krista vo svojom srdci, aby ho mohli neskôr porodiť svetu. Čo Cirkev vyznáva, to sa modlí a to slávi aj vo svätých tajomstvách. Evanjelizácia musí viesť k reálnej prítomnosti Ježiša Krista v Eucharistii, z nej čerpať moc a od nej vychádzať na periférie sveta. Eucharistia sa tak stáva *culmen et fons*, vrcholom, do ktorého smeruje a prameňom, z ktorého vychádza všetka činnosť Cirkvi.²³

Ako Pán dával učeníkom jesť svoje telo a piť svoju krv, tak aj Cirkev podáva Pánovo telo a ohlasuje jeho slovo konkrétnym spôsobom. *„Evanjelium nie je putovanie vo svete teórie; nemôžeme z neho urobiť inštitút pre elitných adeptov. Cirkev ponúka konkrétnu, reálnu cestu, ktorá nás vedie k Zmŕtvychvstalému Kristovi.“*²⁴ Kde sa hlása evanjelium, tam sa Cirkev rozrastá a Duch Svätý pôsobí v srdciach ľudí, aby sa skrze neho stávali novým stvorením v Kristovi.

1.1 AUTENTICITA CIRKVI SPOČÍVA V JEJ POSLANÍ

Náš Pán Ježiš Kristus založil svoju Cirkev, aby pokračovala v jeho poslaní, a tak prinášala radostnú zvesť všetkým národom. *„Tajomstvo svätej Cirkvi sa prejavuje v jej založení. Pán Ježiš totiž položil základy svojej Cirkvi ohlasovaním blahozvesti, čiže príchodu Božieho kráľovstva, ktoré bolo od vekov prisľúbené v Písmach: »Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo« (Mk 1,15; porov. Mt 4,17). A toto kráľovstvo žiari ľuďom v Kristových slovách, v jeho skutkoch a v jeho prítomnosti.“*²⁵ Túto žiaru Kristových slov sprítomňuje a uvádza do praxe jeho Cirkev a osobitným spôsobom každý jej člen, podľa daru milosti. Bola založená kvôli poslaniu, ktoré jej bolo zverené spolu s darmi, pre autentickejšie hlásanie spásy. *„A tak Cirkev, vystrojená darmi svojho Zakladateľa a verne zachovávajúca jeho prikázania lásky, pokory a sebazaprenia, dostáva poslanie ohlasovať Kristovo a Božie kráľovstvo a zakladať ho v každom národe. Ona sama je zárodkom a počiatkom tohto kráľovstva na zemi. A zatiaľ čo pomaly rastie, túži po plnom príchode Božieho kráľovstva a zo všetkých síl dúfa a veľmi túžobne si želá spojiť sa v sláve so svojím Kráľom.“*²⁶ Jednotu spojenia dosiahne iba vtedy, ak sa bude neustále obracať na toho, ktorý ju predurčil, aby sa stala podobnou jeho obrazu. Cirkev totiž nemôže existovať bez

²³ Sacrosanctum concilium. Konštitúcia o posvätnnej liturgii. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 10.

²⁴ SARAH, Boh alebo Nič, s. 215.

²⁵ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 5.

²⁶ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 5.

Krista, a tak iba nasledujúc jeho vzor, môže kráčať správnou cestou, ktorú jej stanovil sám Spasiteľ. „*On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený zo všetkého stvorenia, lebo v ňom bolo stvorené všetko na nebi a na zemi... Všetko je stvorené skrze neho a pre neho. On je hlavou tela, Cirkvi. On je počiatok, prvorodený z mŕtvych, aby on mal vo všetkom prvenstvo.* (porov. Kol 1,15-16. 18).“²⁷ Existencia Cirkvi je v Ježišovi Kristovi a v jeho zverenom poslaní, ktoré je neustále aktualizované plnením poverenia, ktoré jej uložil. Musíme však neustále pamätať na vzor – Božieho Syna – ktorý sa uponížil a hoci je Bohom, stal sa pre nás človekom. Lebo „*ako Kristus uskutočnil dielo vykúpenia v chudobe a prenasledovaní, tak aj Cirkev je povolaná nastúpiť na tú istú cestu, aby ľuďom sprostredkovala ovocie spásy. Ježiš Kristus, »hoci má božskú prirodzenosť, ... ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu«* (Flp 2,6), a „*hoci bol bohatý, stal sa... chudobným«* (2Kor 8,9) pre nás; tak aj Cirkev, hoci potrebuje ľudské prostriedky, aby mohla plniť svoje poslanie, nie je ustanovená na to, aby hľadala svetskú slávu, ale aby aj svojim vlastným príkladom šírila skromnosť a sebazaprenie.“²⁸ Svätý Vincent de Paul (1581-1660), veľký mystik prítomnosti Krista v chudobných a všetkých ľuďoch na periférii spoločnosti, povedal: „*»Hľa, aké je dôležité, obliecť si ducha Ježiša Krista!«* A pokračoval vysvetľujúc, že *duch Krista je »Duch Svätý rozliaty v srdciach spravodlivých, ktorý v nich prebýva a vytvára v nich tie isté náklonnosti a dispozície, aké mal Ježiš Kristus na zemi«.*“²⁹ „*Ved' aj Otec poslal Krista, aby »hlásal evanjelium chudobným, uzdravoval skrušených srdcom«* (Lk 4,18) a „*hladal a zachránil, čo sa stratilo«* (Lk 19,10).“³⁰ Z tohto dôvodu vidíme, že je nevyhnutné hľadať a zachraňovať stratených tým spôsobom, ktorý nám zanechala sama Božia Múdrosť. „*Aby sa tak stalo, Kristus zoslal od Otca Ducha Svätého, aby zvnútra uskutočňoval jeho spasiteľné dielo a podnecoval rozvoj Cirkvi.*“³¹ „*A tak Cirkev poučená Kristovým slovom, čerpajúc zo skúsenosti Turíc a zo »skutkov apoštolov«, od začiatku hlása vieru v Ducha Svätého ako Oživovateľa, skrze ktorého sa nevyspytateľný trojjediný Boh dáva ľuďom, a tak do nich vkladá záloh večného života.*“³² Oživujúcim prvkom v Cirkvi je Duch Svätý,

²⁷ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 7.

²⁸ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 8.

²⁹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 8.

³⁰ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 8.

³¹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 4.

³² JÁN PAVOL II. *Encyklika Dominum et Vivificantem* 1994. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/dominum-et-vivificantem>

ktorý je hlavným aktérom a silou poslania Cirkvi. To on dáva impulz ísť a nebyť zatvorený vo svojich predstavách, ktoré neprinášajú ovocie spásy.

*„Ale keď na Turíce Duch Svätý zostúpil na učeníkov, aby zostal s nimi naveky, Cirkev verejne vystúpila pred zástup a kázanim sa začalo šírenie evanjelia medzi národmi; napokon sa Cirkev novej zmluvy stala predobrazom jednoty národov v katolíckosti viery, lebo hovorí všetkými jazykmi, v láske rozumie a osvojuje si všetky reči a tak prekonáva babylonskú rozptýlenosť.“³³ „Verejne a kázanim“ znamená nezostávať ukrytí v našich vymyslených večeradlách, ale ísť a nebáť sa dovoliť Duchu Svätému, aby prehovoril v Božej moci skrze Cirkev. Nemôžeme zatvoriť Ducha Svätého do akejsi pomyslenej klietky, ale musíme mu dovoliť, aby nás viedol. Ved’ vieme, že *„vietor veje, kam chce; počuješ jeho šum, ale nevieš, odkiaľ prichádza a kam ide. Tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha“ (Jn 3,8).**

Celá misijná činnosť Cirkvi sa preto začala na Turíce, pri zoslaní Ducha Svätého *„tak, ako bol Kristus počatý vtedy, keď Duch Svätý zostúpil na Pannu Máriu a ako dostal podnet na svoje účinkovanie, keď na neho pri modlitbe zostúpil ten istý Duch Svätý. Sám Pán Ježiš, prv, než dobrovoľne položil svoj život za svet, tak usporiadal svoju apoštolskú činnosť a prisľúbil poslať Ducha Svätého, aby obidvaja vždy a všade spoluúčinkovali pri uskutočňovaní diela spásy.“³⁴ Mocou Ducha Svätého sa počal Boží Syn v Panne Márii, a tak isto mocou Ducha Svätého v deň Turíc sa počala duchovná podoba Ježiša Krista v apoštoloch. Cirkev až po dnešný deň rodí Krista pre tento svet, aby bol Boh s nami.*

„Pán Ježiš hneď na začiatku »povolal k sebe tých, ktorých sám chcel, a oni prišli k nemu. Vtedy ustanovil Dvanástich, aby boli s ním a aby ich poslal kázať« (Mk 3,13).“³⁵ Vidíme, že keď Ježiš povoláva tých, ktorých sám chcel a ktorých chce povolať aj dnes, ich základnou úlohou sa stáva „byť s ním“. Bez tejto skutočnosti totiž nie je možné správne ohlasovanie evanjelia. Učeník, apoštol, najprv musí byť s Kristom, pozorovať ho, učiť sa od neho spôsobu života, nasledovať ho a až potom môže byť poslaný evanjelizovať. „Potom, keď Pán svojou smrťou a svojím zmŕtvychvstaním v sebe raz navždy uskutočnil tajomstvá našej spásy a obnovy všetkého a dostal všetku moc na nebi aj na zemi, a prv než bol vzatý do neba, založil svoju Cirkev ako sviatosť spásy a rozposlal svojich apoštolov do celého sveta tak, ako

---

³³ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 4.

³⁴ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 4.

³⁵ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 5.

aj jeho poslal Otec, a rozkázal im: »Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal« (Mt 28,19-20); »Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu« (Mk 16,15)³⁶ V poslaní Ježiša Krista, ktoré on sám prenechal svojim apoštolom, Cirkev pokračuje v nepretržitom uskutočňovaní Otcovej vôle, ktoré nespočíva v odsúdení, ale v spasení skrze Neho. Ale len ten, „kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený; ale kto neuverí, bude odsúdený“ (Mk 16,16). „Preto povinnosť Cirkvi šíriť Kristovu vieru a spásu vyplýva jednak z výslovného príkazu, ktorý po apoštoloch zdedili biskupi, ktorým pomáhajú kňazi v jednote s Petrovým nástupcom a najvyšším pastierom Cirkvi, jednak z účinnosti toho života, ktorý vlieva svojim údom Kristus.“³⁷ Každý, kto vierou prijíma učenie Cirkvi dané Ježišom Kristom, prijíma aj záväzky vyplývajúce z tohto učenia. Už samotným žítím a plnením týchto záväzkov sa šíri viera v Krista, ktorá je darom jeho samotného.

„Cirkev slúži kráľovstvu i tým, že oboznamuje svet s »evanjeliiovými hodnotami«, ktoré sú autentickým výrazom kráľovstva, a ktoré pomáhajú ľuďom prijať Boha s jeho plánom.“³⁸ Táto radostná zvesť je Božím plánom pre nás. Jej hlásanie a žitie je prácou Ducha Svätého na tejto zemi. „Štyri evanjeliá pri zásadnej jednote podania misií vykazujú i rozdiely, ktoré odzrkadľujú rôzne skúsenosti a situácie v prvých kresťanských obciach. Táto rôznorodosť je ovocím dynamiky Ducha a poukazuje na to, že treba dbať na rôzne misionárske charizmy a rôzne ľudské pomery. Ale všetci evanjelisti zdôrazňujú, že poslanie učeníkov je spolupráca s poslaním Krista.“³⁹ Teda misijné poslanie Cirkvi nie je jednoliate, ale je jednotné. Nemá byť uniformné, ale má predstavovať rôznorodé prejavy spoločného nasledovania pravého a jediného Božieho Syna, Ježiša Krista.

1.2 JEŽIŠ KRISTUS, DOKONALÝ A JEDINÝ VZOR MISIONÁRA

Božie kráľovstvo sa nachádza tam, kde sa hlása a „stáva zjavným predovšetkým v samej osobe Krista – Syna Božieho a Syna človeka – ktorý prišiel, »aby sám slúžil

³⁶ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 5.

³⁷ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 5.

³⁸ JAN PAVOL II., Redemptoris Misio, b. 35.

³⁹ JAN PAVOL II., Redemptoris Misio, b. 41.

a položil svoj život ako výkupné za mnohých» (Mk 10,45).⁴⁰ Kňazstvo Ježiša Krista je službou a položením života za mnohých. Týmto nám chce Ježiš ukázať, v čom spočíva jeho poslanie, jeho misia a v čom ho máme aj my nasledovať. „Pravý vinič je Kristus: on dáva život a úrodnosť ratolestiam, čiže nám, ktorí prostredníctvom Cirkvi ostávame v ňom a bez neho nemôžeme nič urobiť (porov. Jn 15,1-5).“⁴¹ Ježiš zdôrazňuje, že bez neho naša činnosť stráca zmysel a nie je ani možná. Tým odhaľuje pravdu, že on dáva našej misionárskej službe život a cez nás svoj život sprostredkúva aj iným, aby nastalo nové stvorenie v Kristovi. „Boží Syn v ľudskej prirodzenosti, ktorú na seba vzal, svojou smrťou a svojím vzkriesením premohol smrť, vykúpil človeka a pretvoril ho na nové stvorenie (porov. Gal 6,15; 2 Kor 5,17).“⁴²

Zrieknutím sa svojej vôle a zabúdaním na seba, sa človek čoraz viac pripodobňuje Bohu a osvojuje si jeho vôľu. „Cirkev uvažuje aj nad napomenutím apoštola Pavla, ktorý pobáda veriacich k láske a vyzýva ich, aby zmyšľali o sebe tak ako Ježiš Kristus, ktorý »sa nepridržal svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu a stal sa ... poslušným až na smrť« (Flp 2,6–8), a »hoci bol bohatý«, pre nás »sa stal chudobným« (2Kor 8,9).“⁴³ Z tohto aspektu je dôležité, aby sa každý misionár, ako pravý učeník, čoraz viac pripodobňoval svojmu Učiteľovi až do stupňa, kedy bude môcť so svätým Pavlom vyhlásiť: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ (Gal 2,20). „Oblečení do ducha Kristovho, evanjelizátora chudobných, musia byť misionári naplnení: »Láskou a úctou voči Otcovi, milosrdnou a účinnou láskou voči chudobným a pozornou vnímavosťou voči Božej prozreteľnosti.«“⁴⁴ Každý Kristov učeník má teda nasledovať jeho spôsob života v láske a poníženosti. Preto sa „matka Cirkev raduje, že má vo svojom lone mnoho mužov a žien, ktorí zblížša nasledujú Spasiteľovo zrieknutie sa samého seba a výraznejšie to prejavujú tým, že v slobode Božích detí prijímajú chudobu a zriekajú sa vlastnej vôle.“⁴⁵ Ako hovorí stará múdrosť: poslušnosťou nič nepokazíš a neposlušnosťou všetko zničíš, alebo tiež: poslušnosť – prvá čnosť. Tak aj učeník Ježiša Krista sa poslušnosťou väčšmi pripodobní svojmu Učiteľovi, ktorý o sebe vyhlásil: „Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal a dokonat' jeho dielo“

⁴⁰ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 5.

⁴¹ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 6.

⁴² Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 7.

⁴³ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 42.

⁴⁴ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 8.

⁴⁵ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 42.

(porov, Jn 4,34) a tým dovoľí vo svojom živote jasnejšie zažiarit' svetlu, ktorým je Kristus. Keď teda misionár „zvestuje evanjelium medzi pohanmi, nech s dôverou ohlasuje tajomstvo Krista, ktorého je poslom, takže v jeho mene má odvalu hovoriť, keď je to potrebné, a pritom sa nehanbiť za pohoršenie križa.“⁴⁶ Pre lepšie a efektívnejšie hlásanie Ježiša Krista je potrebné, aby sa všetci hlásatelia radostnej zvesti (či už kňazi, diakoni, seminaristi alebo katechéti) venovali častému čítaniu a štúdiu Písma, „aby sa nik z nich nestal »márnym hlásateľom Božieho slova navonok, keďže ho nepočúva vo svojom vnútri«, zatiaľ čo má sebe zvereným veriacim sprostredkovať prehojné bohatstvá Božieho slova, najmä v posvätnnej liturgii.“⁴⁷ Je pochopiteľné, že svätá Cirkev výrazne povzbudzuje „všetkých veriacich v Krista, najmä rehoľníkov, aby častým čítaním Svätého písma nadobudli »vznešené poznanie Krista Ježiša« (Flp 3,8). Lebo »nepoznať Písmo znamená nepoznať Krista«.⁴⁸ Nemôžeme predsa ohlasovať osobu, ktorú nepoznáme. A ako môžeme lepšie spoznať nášho Pána, ako štúdiom Živého slova, ktoré k nám neustále prehovára? „Každý sa musí predovšetkým upevniť v pravde, že Kristova náuka nikdy nemôže sklamať a že náuka sveta je vždy klamná. I sám Kristus tvrdí, že táto druhá sa podobá domu vybudovanému na piesku, ale jeho náuka sa dá prirovnať budove, založenej na pevnej skale.“⁴⁹ Akékoľvek dielo, vybudované na základe, ktorým je Kristus, obstojí aj v tej najväčšej búrke.

Pamätajme, že Boh „poslal svojho Syna – Slovo, ktoré sa stalo telom a bolo pomazané Duchom Svätým –»aby hlásal evanjelium chudobným a uzdravoval skrúšených srdcom ako lekár tela i duše«, prostredník medzi Bohom a ľuďmi.“⁵⁰ A my si „nemôžeme lepšie zabezpečiť naše večné šťastie, ako keď žijeme a zomierame v službe chudobným, v náručí Božej prozreteľnosti a v ustavičnom zriekaní sa seba samých, aby sme nasledovali Ježiša Krista.“⁵¹

Dielo, na ktoré je Cirkev povoláná, skutočne prekračuje jej ľudské sily. Kristus ale sľúbil, že nás v tom nenechá samých a bude s nami až do konca sveta. Preto Cirkev neustále verí a hlása, že náš Pán je „stále prítomný vo svojej Cirkvi, najmä v liturgických úkonoch. Prítomný je v obete svätej omše jednak v osobe služobníka,

---

⁴⁶ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 24

⁴⁷ Dei verbum, Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení, b. 25.

⁴⁸ Dei verbum, Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení, b. 25.

⁴⁹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 14.

⁵⁰ Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnnej liturgii, b. 5.

⁵¹ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 9.

lebo »teraz službou kňazov prináša obeť ten istý, ktorý vtedy obetoval seba samého na kríži«, no predovšetkým je prítomný pod eucharistickými spôsobmi. Svojou mocou je prítomný vo sviatostiach, takže keď niekto krstí, krstí sám Kristus.⁵² Jedna z formúl skladania večných sľubov v Misijnej spoločnosti svätého Vincenta de Paul hovorí, že ten, kto sa zasväčuje, nasleduje Ježiša Krista ohlasujúceho evanjelium chudobným. Môžeme teda tvrdiť, že nie ten, kto sa zaviazal večnými sľubmi, ohlasuje evanjelium, ale sám Kristus, ktorého nasleduje. Tak je to aj v Cirkvi, kde hlavným iniciátorom, vysluhovateľom a konajúcim je sám Kristus. „Prítomný je vo svojom slove, lebo to on sám hovorí, keď sa v Cirkvi číta Sväté písmo. Napokon, keď sa Cirkev modlí a spieva, je prítomný ten, ktorý prisľúbil: »Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi« (Mt 18,20).⁵³ Ak si plnšie uvedomíme, že Kristus je to slovo, ktoré hlásame, a tak, ako sa vtelil mocou Ducha Svätého v plnosti času, sa vteľuje aj teraz, skrze hlásanie a moc Ducha, musí nás to priviesť k úžasu, ale tiež k pokornému uznaniu, že táto činnosť prekračuje naše ľudské schopnosti a bez Krista naozaj nemôžeme nič urobiť (porov. Jn 15,5).

„Kristus, nový Adam, tým, že zjavuje tajomstvo Otca a jeho lásky, naplno odhaľuje človeka človeku a ukazuje mu jeho vznešené povolanie. Niet sa teda čo čudovať, že všetky tieto pravdy v ňom nachádzajú svoj základ a dosahujú svoje završenie.⁵⁴ Človek dokáže plnšie a v pravde spoznať seba iba vtedy ak na seba hľadí skrze osobu Ježiša Krista. „On, nevinný Baránok, zaslúžil nám život svojou vlastnou, dobrovoľne vyliatou krvou. V ňom nás Boh zmieril so sebou i medzi nami a vytrhol nás z područia diabla a hriechu, takže každý z nás môže povedať s apoštolom Pavlom: Syn Boží »ma miluje a vydal seba samého za mňa« (Gal 2,20).⁵⁵ Vierou v túto pravdu sa človek stáva kresťanom a je otvorený pre Božieho Ducha a jeho impulzy v konaní dobra. „Kresťan, keďže sa stal podobným obrazu Syna, prvorodeného medzi mnohými bratmi, prijíma »prvotiny Ducha« (Rim 8,23), ktoré ho robia schopným plniť nový zákon lásky.⁵⁶ Je nevyhnutné, aby si každý kresťan na prvom mieste uvedomil, aké veľké veci mu urobil ten, ktorý je mocný a sväté je jeho meno, (porov. Lk 1,49) a tak naplnený vďačnosťou a preniknutý nezaslúženou láskou Boha, vykročil do služby lásky voči ostatným.

⁵² Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnnej liturgii, b. 7.

⁵³ Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnnej liturgii, b. 7.

⁵⁴ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 22.

⁵⁵ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 22.

⁵⁶ Gaudium et spes, Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete, b. 22.

Vysvätení pracovníci v Pánovej vinici majú však osobitnú úlohu v tomto misijnom úsilí. Vysviackou sa totiž istým spôsobom „vyčleňujú spomedzi Božieho ľudu, ale nie aby sa od neho alebo od ktoréhokoľvek človeka oddeľovali, lež aby sa celkom zasvätili dieľu, na ktoré ich povolal Pán. Nemohli by byť Kristovými služobníkmi, keby neboli svedkami a vysluhovateľmi iného života, než je tento pozemský, nemohli by však slúžiť ľuďom, keby sa odcudzili ich životu a prostrediu.“⁵⁷ Viera sa prejavuje skutkami, ako aj blízkosť k Bohu sa prejavuje blízkosťou k ľuďom. Kňaz nemôže byť odlúčený od spoločenstva veriacich, ale samotnou svojou prítomnosťou má byť pre nich prejavom Božej lásky. Vzorom nám môže byť svätý František Saleský. V jeho prítomnosti sa hovorievalo: Aký dobrý musí byť Pán Boh, keď tento biskup Ženevy, jeho stvorenie, vyniká takou dobrotou. Je veľmi dôležité dovoliť Bohu, aby konal v nás a cez nás a na tejto zemi plnil zákon lásky.

„Keďže nik nemôže byť spasený, ak prv neuveril, prvou povinnosťou kňazov ako biskupových spolupracovníkov je všetkým hlásať Božie evanjelium, aby plnili Pánov príkaz »Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu« (Mk 16,15), a tak utvárali a zveľad'ovali Boží ľud.“⁵⁸ Prvoradou úlohou kňazov teda nie sú ani tak rôzne pastoračné či charitatívne aktivity. Na prvom mieste musí stáť ohlasovanie Ježiša Krista, ktorému sa všetky ostatné činnosti musia podriaďovať. Avšak pre autenticnosť ohlasovania nestačia len slová. Ak totiž poslanie Božieho Syna, Ježiša Krista, spočívalo na službe človeku, prečo by služba misionára mala byť iná? „Ježišova služba dosiahla plnosť smrťou na kríži, čiže jeho úplným darovaním sa v poníženosti a láske: »Zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka. Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži« (Flp 2,7-8).“⁵⁹ Služba je zabúdaním na seba a úplným darovaním sa druhým. Tento jedinečný príklad Božieho Syna nám ukazuje, ako sa prejavuje láska v konkrétnosti. „Duchovný život služobníkov Nového zákona musí byť poznačený týmto zásadným postojom služby Božiemu ľudu (porov. Mt 20,24n.; Mk 10,43-44), zbavený akejkol'vek domýšľavosti a každej túžby »vyvyšovať sa« nad zverenú stádo (porov. 1Pt 5,2-3).“⁶⁰ Sviatosť kňazstva je sviatosťou služby Božiemu ľudu, a to aj takým spôsobom, akým konal

⁵⁷ Presbyterorum ordinis. Dekrét o účinkovaní a živote kňaza. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 3.

⁵⁸ Presbyterorum ordinis, Dekrét o účinkovaní a živote kňaza, b. 4.

⁵⁹ JAN PAVOL II. *Encyklika Pastores dabo vobis*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1994, b. 21.

⁶⁰ JAN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, b. 21.

Mojžiš v Starom zákone pri vyvádzaní Izraela z otroctva. „*On vyzval svoj ľud, aby sa vydal z Egypta na cestu do zaslúbenej krajiny. Mnohí sa chceli počas prechodu cez púšť vrátiť naspäť. Jednak preto, že sa »rozpamätávali na ryby, ktoré zadarmo jedávali v Egypte, na uhorky a dyne, na pór, cibuľu a cesnak« (porov. Nm 11,5), jednak pre strach z rozľahlých a nehostinných končín. Mojžiš však presvedčil svojich súkmeňovcov, aby nestrácali dôveru v Boha a aby sa držali svojej viery.*“⁶¹ Túto dôveru v Boha Otca nám prišiel pripomenúť Ježiš – Mojžiš Nového zákona, ako ho vyobrazuje evanjelista Matúš, a takto obnoviť narušený vzťah človeka s Bohom. Toto je aj našou službou v dnešnom čase kríz a nepokojov, ktoré nie sú príliš odlišné od tých, ktoré Izrael prežíval na púšti. Boží ľud slabne a repce i dnes, ale povzbudenie pre ich vytrvalosť vo viere je na nás. Ako však môže povzbudiť na vytrvalosť niekto, kto sám nežije živý vzťah s Kristom, a tak postupne udúša oheň lásky, ktorý v ňom rozpálil Ježiš?

1.3 SPÁSA SVETA SKRZE POSLANIE CIRKVI

„*Jediný Prostredník, Kristus, ustanovil a ustavične udržuje svoju svätú Cirkev ako viditeľný organizmus viery, nádeje a lásky na tejto zemi a prostredníctvom nej rozširuje medzi všetkých svoju milosť a pravdu.*“⁶² Ježiš Kristus ustanovil nástroj spásy pre všetky národy a neustále ním udeľuje svoje milosti, aby človek jeho prostredníctvom našiel pravdu. Cirkev nie je nikomu cudzia. Ba naopak, „*je vskutku ovčinec, ktorého jedinou a nevyhnutnou bránou je Kristus (porov. Jn 10,1–10). Je aj stádom, o ktorom sám Boh zvestoval, že bude jeho pastierom (porov. Iz 40,11; Ez 34,11 a nasl.); a hoci sú ovce tohto stáda pod správou ľudských pastierov, predsa ich neprestajne vedie a živí sám Kristus, Dobrý pastier a Knieža pastierov (porov. Jn 10,11; 1Pt 5,4), ktorý položil svoj život za ovce (porov. Jn 10,11-15).*“⁶³ Ježiš hovorí o sebe, že je brána k ovciam a kto vojde cez ňu, bude vchádzať i vychádzať a nájde pastvu. To je jasné svedectvo, že len v tomto ovčinci, ktorým je Cirkev, sa ponúka človeku pokrm pre jeho bytie a jestvovanie. Mimo neho mu hrozí nebezpečenstvo zablúdenia a ublíženia. „*Ako totiž ľudská prirodzenosť, ktorú vzalo na seba v nerozlučnej jednote Božie Slovo, slúži za živý nástroj spásy, podobným spôsobom*

---

⁶¹ SARAH, Boh alebo Nič, s. 361.

⁶² Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 8.

⁶³ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 6.

spoločenský organizmus Cirkvi slúži Kristovmu Duchu, ktorý ju oživuje, na vzrast tela (porov. Ef 4,16). “⁶⁴ Toto tajomné telo potrebuje vzrastať ako každá živá bytosť, a tak aj Cirkev rastie pod vedením Ducha Svätého a neustále prijíma nových členov a sýti ich pokrmom, ktorý ostáva naveky.

„Opisuje sa ako nepoškvrnená nevesta nepoškvrneného Baránka (Zjv 19,7; 21,2 a 9; 22,17), ktorú Kristus miloval »a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil« (Ef 5,26), ktorú spojil so sebou nerozlučnou zmluvou a neprestajne ju živí a opatruje (porov. Ef 5,29). “⁶⁵ Túto nevestu Ženích zahŕňa darmi, ktoré ju skrášľujú a zdokonaľujú a pre ktoré je ešte milšia jeho očiam.

„V tomto tele sa vlieva Kristov život do veriacich, ktorí sa prostredníctvom sviatostí tajomne, ale skutočne spájajú s umučeným a osláveným Kristom. Krstom sa totiž stávame podobní Kristovi: »My všetci... boli sme v jednom Duchu pokrstení v jedno telo« (1Kor 12,13). “⁶⁶ V tomto tele môžeme nájsť jedinu a nenarušenú pravdu a dosiahnuť dokonalé poznanie. Tomuto telu bol poslaný Duch Svätý, aby ho viedol a tiež jedine toto telo bolo poslané svojim Zakladateľom, aby skrze neho a jeho prostredníctvom všetci ľudia získali spásu. *„Z neho »celé telo, vyživované a pospájané väzivami a spojivami, rastie Božím vzrastom« (Kol 2,19). On sám vo svojom tele, to jest v Cirkvi, stále rozdeľuje dary služieb, ktorými si s jeho pomocou navzájom pomáhame k spáse, aby sme konali podľa pravdy a v láske všestranne vrastali do Krista, ktorý je našou hlavou (porov. Ef 4,11–16).* “⁶⁷ Vzrast k dokonalosti je Božím darom a nie je možný bez osobitnej Božej milosti, ktorú Cirkvi *„prisľúbil Pán, aby sa napriek krehkosti tela nespreneverila dokonalej vernosti, ale aby zostala dôstojnou nevestou svojho Pána a pôsobením Ducha Svätého sa neprestávala obnovovať, kým skrze kríž nepríde k svetlu, ktoré nepozná súmrak.* “⁶⁸ V dnešnej dobe totiž mnohí poukazujú na ľudský aspekt Cirkvi a vytýkajú jej slabosti a pády. Avšak nemôžeme zabudnúť, že okrem ľudského má tiež aspekt božský, ktorý jej vďaka osobitnej milosti Ducha Svätého dáva istotu, že napriek hriechnosti jednotlivých členov zostane vždy dokonale verná Bohu. Je tak podobná lodi na rozbúrenom mori, ktorej posádka niekedy nevykazuje práve najlepšie schopnosti v jej riadení, avšak predsa neustále pláva smerom k cieľu – nebeskému kráľovstvu, do ktorého napriek všetkým

---

⁶⁴ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 8.

⁶⁵ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 6.

⁶⁶ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 7.

⁶⁷ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 7.

⁶⁸ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 9.

nepriaznivým podmienkam s istotou doplaví každého, kto zotrvá na jej palube. „Je predmetom viery, že Cirkev, ktorej tajomstvo posvätný koncil predkladá, je neporušiteľne svätá. Lebo Kristus, Boží Syn, ktorý je s Otcom a Duchom Svätým zvelebovaný ako »jediný Svätý«, miloval Cirkev ako svoju nevestu a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil (porov. Ef 5,25–26), spojil so sebou ako svoje telo a naplnil darom Ducha Svätého na Božiu slávu. Preto sú v Cirkvi všetci povolani na svätosť, či už patria k hierarchii, alebo sú pod jej vedením, ako hovorí apoštol: »Lebo to je Božia vôľa, vaše posvätenie« (1Sol 4,3; porov Ef 1,4).“⁶⁹ Vieme predsa, že Kristus radikálnym spôsobom vyzýva každého svojho nasledovníka: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48). Povolaná k svätosti preto nie je len určená elita, vybraná skupina, ale každý, kto sa slobodne rozhodol stať sa členom Kristovho tajomného tela. Nakoľko nás k nej vyzval sám Kristus, nemôžeme sa k tomuto pozvaniu postaviť ľahkovážne, ale s vedomím vlastnej slabosti a neschopnosti dosiahnuť štít dokonalosti, pracovať na sebe a s pomocou a vyprosovaním si Božej milosti plniť vôľu nášho Otca, ktorý je na nebesiach.

„Ako Otec poslal Krista, tak aj on poslal apoštolov naplnených Duchom Svätým, aby hlásaním evanjelia všetkému stvoreniu nielen zvestovali, že Boží Syn nás svojou smrťou a zmŕtvychvstaním vyslobodil zo satanovej moci a zo smrti previedol do Otcovho kráľovstva, ale aby dielo spásy, ktoré ohlasovali, aj uskutočňovali obetou a sviatosťami, okolo ktorých sa sústreďuje celý liturgický život.“⁷⁰ Ak by totiž niekto tvrdil, že rast k dokonalosti, plnenie Božej vôle a napĺňanie diela spásy je možné aj bez liturgie, očividne nepochopil zmysel tohto poslania. Pápež Benedikt XVI jasne hovorí, že kde upadá liturgia, tam sa stráca viera. Preto je potrebné, aby sme vyjadrovali našu vieru aj cez slávnostnú liturgiu. „Posvätná liturgia nepokrýva celú činnosť Cirkvi. Ved' prv, než by sa ľudia mohli priblížiť k liturgii, musia byť povolani na vieru a na obrátenie: »Ale ako budú vzývať toho, v ktorého neverili? A ako uveria v toho, o ktorom nepočuli? A ako počujú bez kazateľa? A ako budú kázať, ak nie sú poslaní?« (Rim 10,14–15).“⁷¹ Viera človeka sa preto automaticky musí postupne pretvárať aj vo vyjadrenie za pomoci liturgie. „Misionárske pôsobenie, ktoré je bezprostredne spojené s kresťanskou zbožnosťou a ktoré by sa malo premietat' do

---

⁶⁹ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 39.

⁷⁰ Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnéj liturgii, b. 6.

⁷¹ Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnéj liturgii, b. 9.

celej cirkevnej štruktúry sa takto stáva navonok viditeľnejším.⁷² V tomto poslaní Cirkvi sa ľudia odvracajú od svojich vlastných zblúdení a vracajú sa do otcovského domu. „Preto Cirkev zvestuje posolstvo spásy tým, ktorí neveria, aby všetci ľudia poznali jediného pravého Boha a toho, ktorého poslal, Ježiša Krista, a aby sa odvrátili od svojich ciest a robili pokánie.“⁷³ Aj v tento čas Cirkev nemôže kráčať inou cestou, než akú jej vytýčil jej Zakladateľ, a to nie len slovom, ale aj celým svojím bytím, čím sa lepšie priblíži k všetkým ľuďom. „Keďže toto poslanie pokračuje a v priebehu dejín rozvíja poslanie samého Krista, ktorý bol poslaný hlásať evanjelium chudobným, Cirkev, inšpirovaná Duchom Svätým, sa má uberať tou istou cestou, ktorou šiel sám Kristus, totiž cestou chudoby, poslušnosti, služby a sebaobetovania až na smrť, z ktorej on svojím zmŕtvychvstaním vyšiel ako víťaz.“⁷⁴ Treba mať na pamäti, že Kristus touto cestou nekráčať len za tých, ktorí ho nasledujú. Svojimi skutkami ukázal, že neprišiel volať spravodlivých, ale hriešnikov (porov. Mt 9,13; Mk 2,17; Lk 5,32; 1Tim 1,15). „Preto je potrebné, aby sa všetci obrátili ku Kristovi, ktorého spoznali z ohlasovateľskej činnosti Cirkvi, a aby sa krstom pričlenili k nemu a k Cirkvi, ktorá je jeho telom. Ved' sám Kristus „výslovne zdôraznil nevyhnutnú potrebu viery a krstu a tým súčasne potvrdil nevyhnutnú potrebu Cirkvi, do ktorej ľudia vstupujú krstom akoby cez bránu.“⁷⁵

Keď sa Ježiš predstavuje v Jánovom evanjeliu ako Cesta, Pravda a Život, nemyslí tým jednu z možných ciest. Dáva jasne najavo, že niet inej cesty k Bohu a večnému životu. „Kristus sám je pravda a cesta, ktorú hlásanie evanjelia odhaľuje všetkým, keď im pripomína slová samého Krista: »Kajajte sa a verte evanjeliu« (Mk 1,15).“⁷⁶ Poslanie Cirkvi nie je ničím nedôležitým, čo môžeme odložiť na neskôr. Ved' „misijnou činnosťou sa zvrchovane zveľbuje Boh, keď ľudia vedome a v plnej miere prijímajú jeho dielo spásy uskutočnené v Kristovi. A tak sa ňou naplňa Boží plán, ktorému sa poslušne a s láskou zasvätil Kristus na slávu Otca, ktorý ho poslal.“⁷⁷ „Vzhľadom na túto obrovskú masu ľudí, ktorých Otec miluje a kvôli ktorým poslal na svet svojho jednorodeného Syna Ježiša Krista, sa misionárske pôsobenie Cirkvi javí

---

⁷² SARAH, Boh alebo Nič, s. 365.

⁷³ Sacrosanctum concilium, Konštitúcia o posvätnnej liturgii, b. 9.

⁷⁴ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 5.

⁷⁵ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 7.

⁷⁶ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 8.

⁷⁷ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 7.

ešte *naliehavejšie*.⁷⁸ Keďže z túžby Boha po spásе a poznání pravdy nie je vyčlenený nik z ľudí žijúcich na zemi, Cirkev nemôže zaháľať. Musí s čoraz väčším nasadením zvestovať svetu radostnú zvesť a prísť tak aj na ten najvzdialenejší kút, v ktorom ešte nepoznajú Krista a jeho spásne dielo. „*Misijná činnosť nie je nič iné a nič menšie ako zjavenie – čiže epifánia – Božieho zámeru a jeho uskutočňovanie vo svete a v jeho dejinách, v ktorých Boh prostredníctvom misií jasne uskutočňuje dejiny spásy*.“⁷⁹

Aj „*Svätý Otec František zdôrazňuje, že ohlasovanie Evanjelia je neoddeliteľné od poverenia, ktoré nám odovzdal sám Kristus*.“⁸⁰

1.4 NOVÁ EVANJELIZÁCIA A NOVÉ STVORENIE

Výraz nová evanjelizácia pochádza od sv. Jána Pavla II. Prvýkrát ho použil počas svojej prvej návštevy Poľska v roku 1979. Neskôr upresnil, v čom spočíva táto nová evanjelizácia. Je nová, lebo je dielom a ovocím Ducha Svätého, ktorý všetko obnovuje. On je jej hlavným protagonistom. Je nová, lebo sa ňou ohlasuje radostná zvesť v nových podmienkach. Je nová, lebo používa moderné ľudské i masovokomunikačné prostriedky. Je nová, lebo jej cieľom je obnoviť, znovu oživiť a prehĺbiť osobný vzťah k Ježišovi Kristovi v rámci cirkevného spoločenstva.⁸¹ Nová evanjelizácia spočíva v opätovnom odovzdaní nezriedeného evanjelia hľadajúc nové spôsoby, aby sa človek stal „novým stvorením v Kristovi“ (porov. 2Kor 5,17). „*Svätý Otec František použil vo svojej exhortácii veľmi priliehavý obraz, keď vyzýva kresťanov, aby boli džbánmi, z ktorých sa môžu napiť aj druhí: »hľa, prídu dni – hovorí Pán, Jahve – i pošlem na zem hlad; nie hlad po chlebe a nie smäd po vode, ale po počúvaní Pánovho slova« (Am 8,11)*.“⁸² Aj v týchto slovách môžeme vidieť, že prvoradou úlohou Cirkvi nie je charitatívna služba (ktorej dôležitosť samozrejme nespochybňujeme), ale misionárske poslanie. Byť čašou, z ktorej sa môžu napiť a uhasiť svoj smäd všetci, ktorí ho pociťujú, je veľkou výzvou nielen pre kňazov a katechetov, ale pre každého jedného kresťana. Avšak byť nádobou, z ktorej sa môžu

⁷⁸ SARAH, Boh alebo Nič, s. 350.

⁷⁹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 9.

⁸⁰ SARAH, Boh alebo Nič, s. 351.

⁸¹ VIVODA, M. *Nová evanjelizácia*. In: *Katolícke noviny*, 39/2016. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <http://www.katolickenoviny.sk/39-2016-nova-evanjelizacia/>

⁸² SARAH, Boh alebo Nič, s. 361.

iní napit', nás pozýva k veľkej zodpovednosti za to, aká tekutina sa v nej nachádza. Aby tí, ktorí z nej prijali, pocítili úľavu a novú silu a nie ešte väčší smäd či bolesť od tej, ktorú sami prežívajú. Iba živá voda, ktorou je Duch Svätý, môže vnieť tento nový život do ľudskej reality. „*On omladzuje Cirkev silou evanjelia, ustavične ju obnovuje a vedie k dokonalej jednote s jej Ženichom. Lebo Duch a nevesta hovoria Pánu Ježišovi: »Príd'!« (Zjv 22,17).*“⁸³ Rovnako Cirkev priam dychtivo túži po Kristovi, pretože len pri zjednotení s ním sa spoločne stávajú jedným a svätým telom. Všetci kresťania „*podľa tejto svätosti, ktorej sa im dostalo, majú s Božou pomocou aj žiť a zdokonaľovať ju. Apoštol ich napomína, aby žili, »ako sa patrí na svätých« (Ef 5,3), obliekli si »ako Boží vyvolenci, svätí a milovaní hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť« (Kol 3,12) a tak prinášali ovocie Ducha vo svätosti (porov. Gal 5,22; Rim 6,22).*“⁸⁴

A o tomto Duchu často hovoril aj svätý Vincent de Paul, ktorý ho nazýval Duchom milosrdenstva, lebo len milosrdná láska získava svet. „*To znamená, že ak chceme byť dokonalí a užitoční v službe ľuďom, ako aj duchovenstvu, treba sa nám snažiť napodobňovať dokonalosť Ježiša Krista a usilovať sa ju dosiahnuť. Chce sa tým tiež povedať, že sami od seba nič nedosiahneme. Treba sa dať naplniť a oživovať týmto duchom Ježiša Krista.*“⁸⁵ Nikto predsa nemôže dať, čo sám nemá. Vincent si toho bol veľmi dobre vedomý, a preto svojim misionárom na prvé miesto kládol dôležitosť sebaoposvätenia. Najprv sa treba „nasýtiť“ Kristom a osvojiť si jeho ducha, jeho zmýšľanie, jeho postoj, aby sme tak neskôr mohli svetu darovať, čo sme sami prijali. Staneme sa tak podobní Márii, najdokonalejšej učeníčke nášho Pána, ktorá podľa slov svätého Augustína prv ako počala v lone, počala v srdci (porov. Príhovory 215,4). Vieme predsa, že „*Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom*“ (1Jn 4,16).

Každému musí byť jasné, že všetci kresťania akéhokolvek stavu sú povolani žiť v láske, a tak zjavovať tvár Boha, ktorý, ako hovorí apoštol Ján, je Láska. Takýto spôsob života vedie ľudí k pretváraniu rebríčka hodnôt a je tak prít'azlivý, ba priam hodný nasledovania, že nemôže ostať bez povšimnutia.⁸⁶ Ľudia z nás musia vnímať radosť a naplnenie zo služby pre Krista, aby sami túžili vykročiť na túto cestu. Lebo

⁸³ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 4.

⁸⁴ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 40.

⁸⁵ Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti, s. 15.

⁸⁶ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 40.

slová hýbu, ale príklady priťahujú. Netreba nám však uniformitu. Svätosť sa dá žiť v rozličných životných okolnostiach a povolaniach a predsa ide vždy o jedinú „svätosť, ktorú žijú tí, ktorí sa dajú viesť Božím Duchom, poslúchajú Otcov hlas a klaňajú sa Bohu Otcovi v Duchu a pravde, nasledujúc chudobného, poníženého Krista nesúceho kríž, aby si zaslúžili mať podiel na jeho sláve, pestujú jedinú svätosť.“⁸⁷

Skrze Ducha Svätého Boh vlieva svoju lásku do našich srdc, lebo iba ňou sme schopní milovať Boha nadovšetko, zo všetkých síl a z celého svojho bytia a bližneho ako seba samého, alebo, lepšie povedané, tak, ako nás Ježiš miloval. Ak chceme, aby táto láska rástla a prinášala ovocie, je potrebné, aby bola sýtená milosťou a sviatosťami, ktoré slávime v liturgických úkonoch Cirkvi. Zdá sa tiež nevyhnutné sýtiť sa Božím slovom, v ktorom je zjavená Božia vôľa celá, lebo až potom môžeme s Ježišom zvolať – mojím pokrmom je plniť Otcovu vôľu (porov. Jn 4,34). Touto láskou sa vyznačujú učeníci Ježiša Krista, ktorí chcú byť ako ich učiteľ.⁸⁸ „A v Božom slove je taká sila a účinnosť, že ono je pre Cirkev oporou a životnou silou a pre deti Cirkvi posilou vo viere, pokrmom duše, čistým a nevysychajúcim prameňom duchovného života. Preto obzvlášť o Svätom písme platí: »živé a účinné je Božie slovo« (porov. Hebr 4,12), »ono má moc budovať a dať dedičstvo medzi všetkými posvätenými« (Sk 20,32; porov. 1Sol 2,13).“⁸⁹

Inými slovami, Cirkev je tu kvôli evanjeliu. Tomuto posolstvu musí byť vytvorené miesto na šírenie alebo „rezonančný priestor“. Ako všetci vieme, každý hudobný nástroj bez tohto priestoru nemôže dostatočne vydať žiadaný tón. Tón Ježišovho posolstva, ktorý dáva zaznieť jeho životu, smrti a vzkrieseniu, je v tomto svete reálne prítomný, je historickým faktom. A chce byť nanovo vypočutý a prijatý.⁹⁰ „Aké pekné je pomyslieť na to, že sme ohlasovateľmi Ježišovho zmŕtvychvstania nielen slovami, ale skutkami a svedectvom života! Ježiš nechce takých učeníkov, čo sú schopní iba opakovať namemorované poučky. Chce svedkov: osoby šíriace nádej svojou prívetivosťou, tým, ako sa usmievajú, ako milujú. Predovšetkým, ako milujú:

---

⁸⁷ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 41.

⁸⁸ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 42.

⁸⁹ Dei verbum, Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení, b. 21.

⁹⁰ WENKE, J. *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 67.

lebo sila zmŕtvychvstania robí kresťanov schopnými milovať aj vtedy, keď sa zdá, že láska stratila svoje dôvody.“⁹¹

Ježiš nás napomína, že po každom našom diele si máme povedať, že sme neužitoční sluhovia, lebo sme urobili iba to, čo sa od nás žiadalo (porov. Lk 17,10). Je nám však daná sila zhora, o ktorej Majster povedal, že nás uvedie do plnej pravdy (porov. Jn 16,13). Preto sa snažme konať viac, ako sa od nás žiada a hľadajme nové spôsoby pre lepšie a intenzívnejšie aplikovanie evanjelia. „*Apoštolí sa neraz ocitli v neistote, no aj vtedy pochopili, že musia ísť ďalej, lebo cesta naspäť je nemožná. Všetci kresťania sú povolaní, aby sa zverili do Božích rúk, v ktorých spočíva dielo evanjelizácie.*“⁹²

Podstatou celého kresťanského ohlasovania nie je nejaká nešťastná skutočnosť. Centrom ohlasovania je veľkonočné tajomstvo, v ktorom smrť bola premožená tým, ktorý je Cestou, Pravdou a najmä Životom. Jadrom kresťanskej viery je sám Ježiš Kristus, ktorý z lásky k nám podľa Božieho zámeru vystúpil na drevo kríža a daroval sa ako obeta za hriešnikov svojmu Otcovi. Ak by sa evanjeliá zastavili pri pochovaní Ježiša, príbeh tohto proroka by sa pridral k mnohým životopisom hrdinských osobností, ktoré dali život za istý ideál. Svätý Augustín pripomína kresťanom svojej doby, že v smrť Ježiša Krista veria aj pohania. Kresťana však od nich odlišuje viera aj v jeho zmŕtvychvstanie, v ktorom sa nám všetkým dostalo nádeje, že ako všetci umierame v Adamovi, tak zasa všetci ožijeme v Kristovi (porov. 1Kor 15,22). Niet väčšieho posolstva nádeje ako je evanjelium, ktoré prežiarilo temnoty sveta a premohlo hriech. „*Hlásaním slova a vysluhovaním sviatostí – ktorých stredobodom a vyvrcholením je najsvätejšia Eucharistia – misijná činnosť sprítomňuje Krista, pôvodcu spásy.*“⁹³ „*Tak ako Kristus chodil po všetkých mestách i dedinách a uzdravoval všetky choroby a neduhy na dôkaz príchodu Božieho kráľovstva, aj Cirkev sa prostredníctvom svojich synov a dcér spája so všetkými ľuďmi každého postavenia, najmä však s chudobnými a trpiacimi a ochotne sa im venuje.*“⁹⁴ Konanie v týchto postojoch a intenciách je z ľudských síl nemožné, ak nepočítame s hlavným iniciátorom nového stvorenia, ktorým je Tešiteľ, Duch pravdy. Súhlasíme tak

⁹¹ FRANTIŠEK. Misionári nádeje dnes. In: *Katechéza Svätého Otca* [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete:

http://sk.radiovaticana.va/news/2017/10/04/gener%C3%A1lna_audiencia_p%C3%A1pe%C5%BEda_franti%C5%A1ka_kres%C5%A5an_je_mision%C3%A1rom_/1340800

⁹² SARAHA, Boh alebo Nič, s. 360.

⁹³ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 9.

⁹⁴ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 12.

s presvedčením svätej Matky Terezy, že bez Boha sme príliš biedni na to, aby sme pomáhali biednym. Naozaj nie sme schopní odpovedať na Božie poslanie „*bez podnetu a pomoci Ducha Svätého. Ved' misionár sa stáva účastným na živote a poslaní toho, ktorý sa »zriekol seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu« (Flp 2,7). Preto musí byť pripravený vytrvať cez celý život vo svojom povolaní, zrieknuť sa seba a všetkého, čo až doteraz vlastnil, a stať sa pre všetkých všetkým.*“⁹⁵ Byť tešiteľom iných je veľmi náročné a komplikované. Sami predsa bojujeme, a niekedy aj prehrávame vo svojich ľudských bojoch, a nie to ešte byť iným na blízku a potešovať ich. „*Práve tohto Ducha pravdy nazýva Ježiš Parakletom. A parakletos značí »tešiteľ« a zároveň aj »zástanca« alebo »obhajca«. Kristus nazýva Ducha pravdy »iným« Tešiteľom, t. j. druhým, lebo prvým je on sám. Ježiš Kristus je prvým Tešiteľom, je prvým nositeľom a darcom radostnej zvesti. Duch Svätý prichádza po ňom a zásluhou jeho diela, aby prostredníctvom Cirkvi vo svete pokračoval v diele radostnej zvesti spásy.*“⁹⁶ „*A preto kresťania nikdy nie sú a ani nemôžu byť ľuďmi ľahko manipulovateľnými, ktorí budú so všetkým súhlasiť. Svätý Pavol povzbudzuje Timoteja, aj nás všetkých, trpieť za evanjelium, keď hovorí: »Ved' Boh nám nedal Ducha bojzlivosti, ale Ducha sily, lásky a rozvahy« (2Tim 1,7).*“⁹⁷ Problém nastáva, ak upadneme do pohodlnosti a odmietame vyjsť zo svojich večeradiel.

„*Ak radosť z ohlasovania Evanjelia prestáva byť jadrom života kresťanov, musíme sa vážne zamýšľať nad symptómom duchovného vysychania.*“⁹⁸ „*Ako inakšie vysvetliť oslabovanie misionárskeho úsilia Cirkvi než uzatváraním sa do seba a bojzivosťou našich srdc voči výzvam k väčšiemu misionárskemu dynamizmu?*“⁹⁹ Kristovi učeníci sa nesmú stať väzňami vzájomných konfliktov, protivenstiev a prejavov nenávisťi. Dnešná Cirkev musí čeliť bezpochyby mnohým búrkam, ale počas svojej dlhej histórie už prekonala aj vážnejšie dlhodobé, ale aj časné problémy a drámy. Najdôležitejšie je, aby si kresťania nedali vziať radosť malých detí, ktoré zotrávajú v úplnej dôvere voči svojmu nebeskému Otcovi.¹⁰⁰ „*Ked' dávame,*

⁹⁵ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 24.

⁹⁶ JÁN PAVOL II. Dominum et Vivificantem. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 3. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/dominum-et-vivificantem>

⁹⁷ FRANTIŠEK. Misionári nádeje dnes. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: http://sk.radiovaticana.va/news/2017/10/04/gener%C3%A1lna_audiencia_p%C3%A1pe%C5%BEa_franti%C5%A1ka_kres%C5%A5an_je_mision%C3%A1rom_/1340800

⁹⁸ SARAHA, Boh alebo Nič, s. 350.

⁹⁹ SARAHA, Boh alebo Nič, s. 358.

¹⁰⁰ SARAHA, Boh alebo Nič, s. 360.

*prežívame väčšiu radosť, než keď dostávame; dávať Ježiša a jeho evanjelium, upriamovať pohľad celého ľudstva na tajomstvo Krista musí naplňať srdce každého kresťana radosťou.*¹⁰¹ Potrebujeme istú „radikalizáciu“ našej viery v Boha, transparentnosť našej cirkevnej reči a konanie vzhľadom k nepochopiteľne väčšej skutočnosti Boha, pred ktorým zmlkne každá otázka.¹⁰² Od tých, ktorí nasledujú Krista, sa žiada byť svetlom sveta a soľou zeme. V evanjeliu sa predsa nikde nepíše, že Božie slovo si máme strážiť pre naše malicherné osobné blaho.¹⁰³ Výzva svätého Vincenta, ktorý upozorňuje, že nestačí, že ja milujem Boha, ak ho nemiluje aj môj blížny, sa ukazuje rovnako aktuálna aj v dnešnej dobe. *„Ved’ ak hlásam Evanjelium, nemám sa čím chváliť; to je moja povinnosť, a beda mi, keby som Evanjelium nehlásal“ (1Kor 9,16).* Evanjeliový poklad tak nie je len prostriedkom k môjmu úspechu, ale je predovšetkým nástrojom na obohatenie a úspech iných. V tejto novej evanjelizácii, ktorá je vo svojej podstate podelením sa s pokladom Cirkvi, spočíva obnova celého sveta v „nové stvorenie v Kristovi“ (porov. 2Kor 5,17).

---

¹⁰¹ SARAH, Boh alebo Nič, s. 350.

¹⁰² WENKE, J. Obtíže a šance církve v dnešním světě, s. 85

¹⁰³ SARAH, Boh alebo Nič, s. 358.

2 FORMÁCIA KANDIDÁTOV NA STUPEŇ KŇAZSTVA S OSOBITNÝM ZRETEĽOM K FORMÁCIÍ MISIJNÉHO DUCHA

Už v Starom zákone dáva Boh prísľub skrze proroka Jeremiáša, že pošle ľudu pastierov, ktorí ich budú pásť svedomito: „*Dám vám pastierov podľa môjho srdca*“ (Jer 3,15). Tým svojmu ľudu sľubuje, že „*ho nikdy nenechá bez pastierov, ktorí by ho zhromažďovali a viedli: »A vzbudím im (čiže mojím ovciam) pastierov, ktorí ich budú pásť, viac sa teda nebudú báť, ani strachovať«* (Jer 23,4).¹⁰⁴ A Boh naozaj poslal Dobrého pastiera, svojho Syna, ktorý je dokonalým vzorom pre všetkých, ktorí sú pozvaní, aby sa mu pripodobnili vo vedení Božieho stáda na žirne pastviny. „*Misionársky rozmer kňaza sa rodí z jeho sviatostného pripodobenia sa Kristovi Hlave, a preto zahŕňa úprimné a totálne priľnutie k tomu, čo cirkevná tradícia nazvala formou apoštolského života. Tá spočíva v účasti na »novom duchovne chápanom živote«, na tom »novom štýle života«, ktorý zaviedol Pán Ježiš a ktorý si osvojili apoštolí.*“¹⁰⁵

Naša spoločnosť v poslednom čase prešla veľkými, priam radikálnymi zmenami, čo nás musí motivovať k tomu, aby sme na formovanie budúcich kňazov spojili tie najlepšie sily Cirkvi. Pastieri by sa mali väčšmi starať o svojich spolupracovníkov, snažiť sa budovať otcovské vzťahy a dbať o ich trvalú formáciu, predovšetkým z hľadiska doktrinálneho. Poslanie je totiž zvlášť zakorenené v kvalitnej formácii a jednote s Tradíciou.¹⁰⁶ „*Formovanie budúcich kňazov - tak diecéznych, ako aj rehoľných - a trvalú starostlivosť o ich osobné posväcovanie v službe aj o ustavičnú obnovu pastoračnej horlivosti po celý ich život považuje totiž Cirkev za jednu z najcitlivejších a najdôležitejších úloh vzhľadom na budúcu evanjelizáciu ľudstva.*“¹⁰⁷ Z tohto poslania nie je nikto vylúčený. „*Jednému jedinému poslaniu*

¹⁰⁴ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 1.

¹⁰⁵ BENEDIKT XVI. Príhovor Svätého Otca k účastníkom plenárneho zasadania Kongregácie pre klérus. In: *Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu tria munera*, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete:

<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁰⁶ BENEDIKT XVI. Príhovor Svätého Otca k účastníkom plenárneho zasadania Kongregácie pre klérus, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete:

<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁰⁷ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 2.

*zodpovedá jediné kňazstvo: kňazstvo Kristovo, na ktorom participujú všetci členovia Božieho ľudu, hoci rozličnými spôsobmi, lišiacimi sa nielen stupňom. V tomto poslaní kňazi, ako cenní spolupracovníci biskupov, nástupcov apoštolov, zaiste zohrávajú centrálnu a nezastupiteľnú úlohu, ktorú im zverila Božia prozreteľnosť.*¹⁰⁸ Všetci, ktorí patria do Cirkvi, majú podiel na formačnom poslaní, a to každý podľa svojho stavu. Avšak kňazi, ako najbližší spolupracovníci biskupov, majú v tejto formácii jedinečné postavenie. Netreba zabúdať, že týmto spôsobom sa len pokračuje v tej formácii, ktorú započal na tejto zemi sám Ježiš Kristus.

*„Duch Svätý potvrdzuje a zjavuje jednotu učeníkov ako nového stvorenia, ako spoločenstva eschatologickej spásy a posiela na misie: »Budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme« (Sk 1,8).*¹⁰⁹ Kandidáti na kňazstvo sa preto musia otvárať širokému pôsobeniu, ktoré nebude uzavreté iba na jednu kultúru či skupinu ľudí. Mali by v sebe pestovať ochotu ísť do celého sveta. *„Iba v duchovne kultivovanej pôde budú kvitnúť povolania k služobnému kňazstvu a k zasvätenému životu. Kresťanské spoločenstvá, ktoré intenzívne prežívajú misijný rozmer tajomstva Cirkvi, sa totiž nikdy neuzavrú samy do seba.*¹¹⁰ V týchto spoločenstvách zažívajú mladí ľudia živú vieru v akcii a vychádzaní zo seba. Pri takejto konfrontácii sa v nich ozývajú otázky ohľadom zasvätenia svojho života službe Bohu a bližným. *„Evanjelizačná činnosť vyžaduje, aby hlásateľ radostnej zvesti cítil stále rastúcu lásku k tým, ktorým hlása evanjelium. Apoštol Pavol, vzor každého hlásateľa, napísal Solúnčanom slová, ktoré sú programom aj pre nás: »Boli sme vám natoľko naklonení, že by sme vám boli dali nielen blahozvesť Božiu, ale aj vlastný život, lebo tak sme si vás zamilovali.*¹¹¹ Pri formácii kandidátov kňazstva je dôležité, aby formátori odovzdávali nielen poznatky z vied potrebných pre účinné a správne pôsobenie kňaza, ale aj vlastné skúsenosti zo života. Vtedy sa adepti môžu

---

¹⁰⁸ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁰⁹ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹¹⁰ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého k 45. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania, [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 8. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2008>

¹¹¹ PAVOL VI. *Encyklika Evangelii Nuntiandi*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1999, b. 79.

zapáliť duchom pravého kňazstva a formátor pre nich nebude iba učiteľom, ale aj vzorom, či priam otcom vo viere a láske, v službe Kristovi a Cirkvi.

„Nech sa svedomito zachovávajú zásady kresťanskej výchovy, náležite doplňované najnovšími poznatkami psychológie a pedagogiky. Formáciu treba teda múdro usmerňovať, aby sa u seminaristov zveľaďovala aj patričná ľudská zrelosť, ktorá sa vyznačuje najmä istou duševnou rovnováhou, schopnosťou rozvážne rozhodovať a vedieť si utvoriť správny úsudok o udalostiach i ľuďoch.“¹¹² Keďže do seminárov prichádzajú kandidáti z rôznych rodín poznačených často problémami dnešných čias a ich zrelosť nemusí vždy odpovedať ich veku, je potrebné využívať poznatky z iných odborov (psychológiu nevynímajúc) pre ich osobný vzrast ku nevyhnutnej zrelosti v ich povolání. *„Nech sa seminaristi naučia využívať aj pomoc, ktorú im môžu poskytnúť pedagogické, psychologické a sociologické disciplíny pri správnom metodickom postupe a podľa úprav cirkevnej vrchnosti. Nech sa tiež starostlivo oboznámia s organizovaním a napomáhaním apoštolátu laikov, ako aj s rozvíjaním účinných foriem apoštolskej činnosti.“¹¹³* Kandidát na kňazstvo sa vo svojom poslaní do veľkej miery bude zaoberať spoluprácou s laikmi. Už v seminári by mal byť postupne oboznamovaný s rôznymi spoločenstvami, aby sa v nich mohol realizovať a prejaviť svoje pedagogické, psychologické a sociologické schopnosti pre lepšie a intenzívnejšie evanjelizovanie v budúcnosti.

Ako sme už spomenuli, zmeny našich čias sú pre nás veľkou výzvou, aby sme formáciu budúcich kňazov prispôbili potrebám súčasnosti. V cirkvi sa ukazuje *„čoraz naliehavejšia potreba prehodnotiť obsah i metódy kňazskej formácie, ako aj starosti biskupov a ich spoločenstiev vyplývajúce z dlhotrvajúceho nedostatku kňazov a napokon absolútna nevyhnutnosť, aby »nová evanjelizácia« našla medzi kňazmi prvých »nových evanjelizátorov«.“¹¹⁴* Musíme sa snažiť, aby sa v seminároch adepti čo najlepšie pripravili na výzvy, ktoré predostiera súčasnosť, aby tak čo najúčinnnejšie mohli šíriť radostnú zvesť a privádzať ľudí k Bohu.

Nemôžeme si nevšimnúť, že *„nové generácie dnešných kandidátov služobného kňazstva sa značne líšia od svojich bezprostredných predchodcov a žijú v podstatne*

---

¹¹² Optatam totius. Dekrét o kňazskej formácii. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 11.

¹¹³ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 20.

¹¹⁴ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 2.

*novom svete, ktorý sa ustavične a rýchlo vyvíja.*¹¹⁵ Tak, ako treba aktualizovať evanjelium v konkrétnom živote, je nevyhnutné aktualizovať aj formáciu na základe potrieb konkrétnej doby. Avšak situáciu, v ktorej žijeme „*treba nielen poznať, ale predovšetkým vysvetľovať. Len tak možno primerane odpovedať na základnú otázku: »Ako formovať kňazov, aby boli skutočne na úrovni doby a boli schopní evanjelizovať dnešný svet?«*¹¹⁶ Seminárne spoločenstvo musí napomáhať osobnému rozvoju seminaristu, aby raz mohol budovať vo farnostiach zdravé spoločenstvá a pritom vychádzať zo svojich skúseností počas formácie. A preto „*zvláštny význam pri kňazskom formovaní má aj spoločenstvo, v ktorom si bohoslovci majú zvyknúť na to, aby »odložili« vlastnú vôľu a spoločným rozhodovaním a vzájomnou pomocou hľadali väčšie dobro bližneho.*¹¹⁷ Iba vďaka správnej seminárnej formácii bude kandidát hľadať a ochotne plniť nie svoju, ale Božiu vôľu, ktorou je predovšetkým túžba po spáse človeka. „*Kňazská formácia je postupom premeny, ktorá obnovuje srdce a myseľ osoby, aby dokázala »rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé« (Rim 12,2).*¹¹⁸

2.1 FORMÁCIA, DÔLEŽITÁ SÚČASŤ PROCESU DOZRIEVANIA ĽUDSKEJ OSOBY

Každý človek sa už od svojho počatia postupne vyvíja. Jeho vývin však neprebíha len na rovine telesnej, ale postupne sa rozvíja ako celý človek, s telom i dušou. Vývin jeho osobnosti prebieha najmä v období mladosti, ale neprestáva trvať po celý jeho život. Človek sa však „*nemôže vyvíjať sám, potrebuje pomoc už od narodenia, aby mohol prejsť od štádia potenciálnych schopností do štádia zrelosti. Tento proces, v ktorom jedinec prejde zo štádia svojich potenciálnych schopností do štádia zrelosti, nazývame formácia.*¹¹⁹ Vidíme, že človek bez formácie nedokáže adekvátne odpovedať vo svojom živote na rôzne podnety, ale vďaka procesu formovania je schopný zaujať potrebný postoj na danú situáciu.

---

¹¹⁵ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 3.

¹¹⁶ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 10.

¹¹⁷ POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2000, b. 46.

¹¹⁸ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. *Dar povolania ku kňazstvu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2017, b. 43.

¹¹⁹ GALIS, T. *Počiatočná formácia kandidátov kňazstva*. Bačin: Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2002, s. 65.

„Všetci kresťania majú právo na kresťanskú výchovu, pretože sa z vody a Ducha Svätého stali novým stvorením a nazývajú sa, aj sú Božími deťmi. Kresťanská výchova sa neusiluje iba o spomenutú zrelosť ľudskej osoby, ale snaží sa najmä o to, aby si pokrstení, keď sa postupne uvádzajú do poznávania tajomstva spásy, čím ďalej tým viac uvedomovali dar viery, ktorý dostali; aby sa naučili klaňať sa Bohu Otcovi v Duchu a pravde (porov. Jn 4,23), najmä liturgickými úkonmi učili sa správať vo svojom živote spravodlivo a naozaj sväto ako noví ľudia (porov. Ef 4,22–24), a tak dospeli k zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku (Ef 4,13) a pričínili sa o rast Kristovho tajomného tela.“¹²⁰ Formácia je dôležitou súčasťou pre rast človeka, ale aj pre rast Cirkvi. Iba kvalitne formovaní ľudia môžu správnym spôsobom odovzdať to, čo sami prijali. Táto formácia začína už v rodine. Ak rodičia čokoľvek zanedbajú vo výchove a formácii svojich detí, je veľmi náročné, ba v niektorých prípadoch nemožné, tieto nedostatky v budúcnosti napraviť. „Keďže rodičia dali život svojim deťom, viaže ich veľmi vážna povinnosť poskytnúť svojmu potomstvu aj výchovu. Preto ich treba pokladať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí.“¹²¹ Každé formačné spoločenstvo má svoj základ v rodine, na nej stavia a v nej pokračuje. „Najmä v kresťanskej rodine, obdarenej milosťou a poslaním sviatostného manželstva, sa deti majú už od útleho veku učiť byť vnímavými voči Bohu, ctíť si ho a milovať aj bližného, v súlade s vierou, ktorú prijali krstom. V kresťanskej rodine získavajú prvé skúsenosti o zdravej ľudskej spoločnosti i o Cirkvi.“¹²² Rodina je „domáca cirkev,“ v ktorej sa odzrkadľuje obraz Najsvätejšej Trojice, na ktorom je vybudovaná aj Cirkev, vychovávateľka ľudstva.

Z tejto vychovávateľskej povinnosti nie je vylúčená ani Cirkev, a to „predovšetkým preto, lebo má za povinnosť zvestovať všetkým ľuďom cestu spásy a veriacim udeľovať život v Kristovi a starostlivo im poskytovať ustavičnú pomoc, aby mohli dosiahnuť plnosť tohto života. Týmto svojim deťom je teda Cirkev povinná poskytovať ako matka takú výchovu, ktorá by celý ich život prenikla Kristovým duchom.“¹²³ Cirkev veľmi mnoho očakáva od činnosti teologických fakúlt. Im zveruje dôležitú úlohu: pripravovať svojich poslucháčov nielen na kňazské účinkovanie, ale najmä na pedagogickú činnosť na vyšších cirkevných školách alebo na vedeckú

---

¹²⁰ Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 2.

¹²¹ Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 3.

¹²² Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 3.

¹²³ Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 3.

činnosť, prípadne na náročnejšie úlohy apoštolátu.¹²⁴ „*Predstavení a pedagógovia nech si však živo uvedomujú, do akej miery závisí úspech formácie seminaristov od spôsobu ich zmyšľania a konania. Nech sa teda pod vedením rektora čo najužšie zjednotia v duchu i v činnosti a nech medzi sebou i so seminaristami tvoria rodinu, ktorá by bola v zhode s Pánovou modlitbou, »aby boli jedno« (Jn 17,11), a ktorá by v seminaristoch udržovala radosť z vlastného povolania.*“¹²⁵ Formátori v seminároch majú byť mužmi modlitby a jednoty s Bohom. Iba v tejto jednote s Božou vôľou budú vedieť rozlišovať čisté úmysly kandidátov od tých nečistých. Ak totiž do kňazstva vstúpi kandidát s nepriamymi úmyslami, môže to mať katastrofálne následky nielen v jeho osobnom živote, ale aj v živote iných veriacich, celej farnosti, ba celej Cirkvi.

Preto „*nech sa s bedlivou pozornosťou, podľa veku a stupňa vývoja jednotlivých kandidátov, skúma úprimnosť ich úmyslu a sloboda rozhodnutia, ich duchovná, mravná a intelektuálna spôsobilosť, ako aj primerané telesné a duševné zdravie, berúc do úvahy i prípadné dedičné sklony. Nech sa zvažuje aj schopnosť kandidátov znášať bremeno kňazstva a vykonávať pastoračné povinnosti.*“¹²⁶ Bez týchto predpokladov kňaz nebude schopný byť pravým svedkom Kristovho evanjelia a dobrým pastierom Božieho stáda. Je nevyhnutné, aby aj v samotnom seminári boli vytvorené podmienky, ktoré podporujú rast a výživu mladých mužov, aby kandidáti mohli zodpovednejšie pristupovať k daru povolania. „*V tomto zmysle seminár vo svojich rozličných formách, podobne ako formačný »dom« reholných kňazov, neposkytuje len miesto a hmotný priestor, ale je hlavne duchovným priestorom, sprievodcom, atmosférou, ktorá podporuje a zabezpečuje taký formačný proces, vďaka ktorému každý, koho Boh volá ku kňazstvu, môže sa prijatím sviatosti kňazstva stať živým obrazom Ježiša Krista, Hlavy a Pastiera Cirkvi.*“¹²⁷ Stať sa učeníkom Ježiša Krista spočíva v nasledovaní jeho života, čo adept dokáže len za pomoci Ducha Svätého a príkladu formátorov. Nech teda budúci kňazi nielen kvôli osobnej požadovanej zrelosti a sebarealizácii, ale aj vzhľadom na svoju službu a misiu v sebe pestujú nevyhnutné ľudské vlastnosti, ktoré im pomôžu stať sa vyrovnanými, silnými a slobodnými osobnosťami, schopnými niesť ťarchu pastoračnej zodpovednosti a bremena tých, ktorí sú im zverení. Výchovou musia nadobudnúť lásku k pravde,

¹²⁴ Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 11.

¹²⁵ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 5.

¹²⁶ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 6.

¹²⁷ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 42.

čestnosť, úctu voči každej osobe, zmysel pre spravodlivosť, vernosť danému slovu, pravý súcit, dôslednosť, ale najmä vyrovnanosť pri posudzovaní v styku s ľuďmi.¹²⁸

„*Klíma, v ktorej sa v seminári rozvíjajú ľudské vzťahy, je dôležitým faktorom pre pastoračnú výchovu. Prv, než kandidát kňazstva vynesie do sveta vysoké hodnoty, ktoré mu poskytuje seminár, musí najprv sám niečo vykonať. Musí sa ľuďom, ktorí ho obklopujú, otvoriť v duchu vzájomnej ochoty slúžiť. Táto ochota sa osvedčuje v tom, že každý prispieva svojim podielom na vytvorenie vzťahov.*“¹²⁹ Seminarista sa v seminári musí ukázať ako zdatný a schopný na službu Božieho ľudu, a preto tento formačný čas treba využívať v jeho prospech a na budovanie jeho skvalitnenia. „*Čas formácie na služobné kňazstvo je časom skúšky, zrenia a rozlišovania zo strany seminaristu, ako aj zo strany formačnej inštitúcie.*“¹³⁰ Obaja tak majú zodpovednosť za správne rozlíšenie vhodnosti adepta na prijatie sviatosti kňazstva. „*Je zvlášť dôležité vedieť zaobchádzať s ľuďmi. Toto je podstatná vlastnosť každého, kto je povolaný niesť zodpovednosť za spoločenstvo a stať sa »človekom spoločenstva«.*“¹³¹ Každý seminarista i jeho formátor by mali pamätať na slová svätého Pavla: „*Bratia, myslíte na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chválitebné*“ (Flp 4,8). Kandidát si musí byť vedomý už v seminári, že byť svätý znamená žiť ako Ježiš Kristus a konať ako Ježiš Kristus. „*Preto si matka Cirkev nadovšetko želá, aby sa mladíci už v seminároch upriamili na svätosť, ktorú budú potom celý život praktizovať a upevňovať.*“¹³² A k tomu im napomáha formácia, ktorá nemusí byť vždy príjemná, ale časom prináša veľkú úrodu.

2.2 FORMÁCIA K ZRELÉMU ROZHODOVANIU KANDIDÁTA KŇAZSTVA V ŽIVOTE CIRKVI

Kardinál Ratzinger sa neraz zaoberal situáciou kňaza v dnešnej dobe. V jednom zo svojich prejavov udáva, že „*z pohľadu, čo všetko je potrebné »sprítomniť«, aktualizovať, najmä pri výchove kňazov, ale aj z pohľadu, čo sa jemu ukazuje ako*

---

¹²⁸ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 43.

¹²⁹ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997, b. 71.

¹³⁰ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Dar povolania ku kňazstvu, b. 28.

¹³¹ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 43.

¹³² PIUS XII. Apoštolská exhortácia Pia XII. Kléru celého sveta o spôsobe, ako napomáhať svätosti kňazského života 1950. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: Lúč, 1996, s. 137.

najdôležitejšie v živote kňaza v dnešnej dobe: »Pre kňazskú službu je podstatné a základné, aby mal hlbokú osobnú väzbu na Krista. Od toho závisí všetko a k tomu musí viesť jadro všetkej prípravy na kňazstvo a celá ďalšia formácia v kňazstve.«¹³³ Túto osobnú spojitosť s Kristom musí kandidát nadobudnúť ešte vo formácii, aby následne plynule prešla aj do reality jeho misie. Treba tiež zdôrazniť, že cieľom a jadrom misií je Eucharistia. Misionári hľadajú jednotlivcov i národy, aby ich priviedli na Pánovu hostinu, ktorá je eschatologickým ohlasovaním hostiny večného života v Božej prítomnosti v nebi a bude plným uskutočnením spásy v súlade s Božím vykupiteľským plánom.¹³⁴ Ak jadrom misie je Eucharistia, tak centrom misionára je osobné napojenie na eucharistického Krista. „Ak sa chce Cirkev s novým zápalom a nalievavosťou zapojiť do misií ad gentes a do misijnej evanjelizácie svojich pokrstených – osobitne tých, ktorí sa nezúčastňujú na živote a aktivitách cirkevného spoločenstva, – musia všetci kňazi dostať špeciálnu a hlbokú misijnú formáciu. Táto formácia by mala začínať už v seminári, predovšetkým prostredníctvom duchovného vedenia a tiež dôkladného a podrobného oboznámenia sa so sviatosťou kňazstva, ktoré odhalí misijnú dynamiku ako vnútorný rozmer tejto sviatosti.«¹³⁵ Misijný rozmer Ježišovho kňazstva nemožno oddeliť od jeho poslania. Ak chceme s novým zápalom uskutočňovať tento rozmer, je potrebné, aby v seminároch kandidáti pod vplyvom formátorov odkrývali obraz služobného kňazstva pre čoraz intenzívnejšie a dokonalejšie rozhodnutie kandidáta pre službu v Cirkvi.

„Posvätný koncil si jasne uvedomuje, že želaná obnova celej Cirkvi závisí vo veľkej miere od služby kňazov, preniknutých Kristovým duchom, a preto uznáva veľkú dôležitosť kňazskej formácie a určuje niektoré jej základné princípy, ktorými sa potvrdzujú predpisy overené stáročnou praxou a pridávajú sa k nim nové.«¹³⁶ Nemožno predpokladať, že sa Cirkev obnoví a nanovo otvorí pôsobeniu Svätého Ducha, ak v nej nebudú svätí kňazi, ktorých formácia je jednou z nevyhnutných podmienok na kvalitné a oddané slúženie v Cirkvi a pre Cirkev. Hovorí sa – aký

¹³³ GALIS, T. Počiatočná formácia kandidátov kňazstva, s. 73.

¹³⁴ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 3. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹³⁵ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 3. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹³⁶ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, úvod.

pastier, také ovce. Ak túžime po svätom Božom ľude, je nevyhnutné k nemu poslať svätých služobníkov v Pánovej vinici. Svätý Vincent de Paul sa odvážil povedať: „*»Je celkom jasné,« hovorí, »že všetko zlo vychádza od zlých kňazov. Skazenosť duchovného stavu je hlavná príčinná záhuby cirkvi. Cirkev nemá horších nepriateľov než kňazov. Ich nedbalosť a neporiadok zavini, že sa do cirkvi rozliali tri prúdy: blud, nerest a nevedomosť.*«¹³⁷ Výber kandidátov do Pánovej vinice prenechajme Pánovi žatvy a my sa snažme vytvárať čo najlepšie „podhubie“, teda podmienky na rast týchto povolání. „*Robotníkov na Pánovej žatve nemožno vybrať tak, ako si zamestnávateľ vyberá svojich zamestnancov. Vždy treba o nich prosiť Boha a iba on sám si ich môže voliť do tejto služby. Tento teologický aspekt ešte zosilnie, keď v Markovom texte čítame: »...povolal k sebe tých, ktorých sám chcel.*« Človek nemôže zo seba urobiť učeníka sám – je to udalosť vyvolenia, rozhodnutia Pánovej vôle, ktorá je zase zakotvená v jednote vôle s Otcom.¹³⁸ Znak nádeje je očividne v nových povolaniach, ktoré vychádzajú z kresťanských komunít so živou vierou. „*Trvalá a hlboká modlitba umožňuje kresťanskej komunite rásť vo viere so stále sa obnovujúcou istotou, že Boh nikdy neopustí svoj ľud a že ho udržuje tým, že vzbudzuje osobitné povolania na kňazstvo a na zasvätený život, ktoré majú byť pre svet znakmi nádeje.*“¹³⁹ Je to skutočne fascinujúca perspektíva: sme povolání, aby sme žili v dnešnom svete ako Ježišovi bratia a sestry, aby sme sa cítili byť synmi a dcérami toho istého Otca a aby všetci oslavovali Boha Otca, ktorý je na nebesiach. Tento dar prevracia naruby akúkoľvek ľudskú predstavu a víziu.¹⁴⁰

„*Nech si seminaristi jasne uvedomujú, že nie sú určení na to, aby vládli ani aby prijímali pocty, ale že sa majú úplne venovať Božej službe a pastoračnej činnosti. Nech sú s osobitnou starostlivosťou vychovávaní v kňazskej poslušnosti, v chudobnom spôsobe života a v duchu sebazaprenia, aby sa vedeli ochotne zriekať aj dovolených, ale neosožných vecí a učili sa pripodobňovať ukrižovanému Kristovi.*“¹⁴¹ Kňaz má byť predovšetkým služobník veriacich v duchu Kristovej lásky, ktorý neprišiel, aby

¹³⁷ DODIN, A. *Spiritualita sv. Vincenta de Paul*. Olomouc: Vydala Matice cyrilometodějská, 1996, s. 50.

¹³⁸ RATZINGER, J. BENEDIKT XVI. *Ježiš Nazaretský*. Trnava: Dobrá kniha, 2007, s. 186.

¹³⁹ BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca k 50. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2013>

¹⁴⁰ BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca k 43. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2006>

¹⁴¹ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 8.

ho obsluhovali. Má sa od Ježiša naučiť zriekať sa vlastnej vôle a darovať seba samého iným. Vzorom nech mu je láska Najsvätejšej Trojice, v ktorej každá z osôb sa dokonalým spôsobom daruje a pozýva do vzťahu. Pri svojom poslaní má neustále upierať zrak k nebu a neviazať sa na dočasné dobré. Je dôležité dbať o to, aby sa duchovná formácia neobmedzovala iba na pobožnosti, ani aby sa nevenovala len nábožným citom. Nech sa seminaristi skôr učia žiť podľa vzoru evanjelia, utvrdzovať sa vo viere, v nádeji a láske, aby si cvičením v týchto cnostiach nadobudli ducha modlitby.¹⁴² A tento vzor evanjelia v chudobe, čistote a poslušnosti je naplnený v Ježišovi Kristovi. *„Tým sa dosiahne, že kresťanský spôsob myslenia sa bude verejne, trvalo a všestranne zúčastňovať na každom úsilí o vyššiu kultúru života a poslucháči katolíckych univerzít dostanú vynikajúcu vedeckú prípravu, aby boli schopní prevziať zodpovednejšie miesta v spoločnosti a byť svedkami viery vo svete.“*¹⁴³

Milosť predpokladá prirodzenosť. Od prirodzenosti prítomnej v kandidátovi, ktorý vstupuje do seminára, závisí aj ďalšia formácia. Nedá sa budovať na nestabilnom základe. Napomáhať kňazským povolaniam je povinnosťou celého kresťanského spoločenstva, ktoré plní túto úlohu predovšetkým dôsledným kresťanským životom. V tomto ohľade najviac môžu urobiť rodiny preniknuté duchom viery, lásky a nábožnosti, ktoré sa tak stávajú prvým seminárom, ako aj farnosťami, na ktorých plodnom živote sa zúčastňuje aj mládež, ktorá môže doplniť pokrivenú formáciu v neúplnej rodine. Učitelia a všetci, ktorí majú akýmkoľvek spôsobom na starosti výchovu chlapcov a dospievajúcich, predovšetkým katolíckej organizácie, nech sa usilujú vychovávať svojich zverencov takým spôsobom, aby boli schopní rozpoznať Božie volanie a ochotne naň odpovedať, aby boli pre nich odrazom Božieho otcovstva a materstva. Všetci kňazi nech prejavujú svoju apoštolskú horlivosť čo najúčinnejším napomáhaním povolaní a nech priťahujú srdcia dospievajúcich chlapcov ku kňazstvu prostotou a pracovitosťou svojho radostne prežívaného života, ako aj vzájomnou kňazskou láskou a družnou bratskou spoluprácou.¹⁴⁴ Najlepším nástrojom formácie je totiž jednoznačne v prvom rade príklad vlastného života. *„Posvätný cirkevný snem odporúča predovšetkým tradičné prostriedky tejto spoločnej spolupráce, ako vrúcne modlitby, kresťanské pokánie*

¹⁴² Optatum totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 8.

¹⁴³ Gravissimum educationis, Deklarácia o kresťanskej výchove, b. 10.

¹⁴⁴ Optatum totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 2.

a čoraz dôkladnejšie poučovanie veriacich o potrebe, povahe a vznešenosti kňazského povolania pomocou kázni, katechéz, ako aj prostredníctvom rozličných spoločenských komunikačných prostriedkov.¹⁴⁵

„S rovnakou starostlivosťou nech sa pestujú kľúčiace povolania dospievajúcich chlapcov v osobitných inštitútoch, ktoré podľa miestnych okolností majú aj poslanie malých seminárov, ako i tých, ktorí študujú na iných školách alebo sa vzdelávajú iným spôsobom.“¹⁴⁶ V polovici dvadsiateho storočia privítal predstavený v misijnej spoločnosti kandidátov na kňazstvo, medzi ktorými bol aj Boží služobník Ján Havlík, týmito slovami: „Verím, že ste prišli s dobrým úmyslom, ale ak by tu chcel niekto hľadať pre seba výhody, pohodlie alebo slávu a nie Pána Ježiša Ukrižovaného a Vzkrieseného; teda ak niekto nepočíta s utrpením a trnistou cestou za Pánom Ježišom, tak drahí, vyhladal som vám vlak, ktorý onedlho odchádza späť.“¹⁴⁷ Dôležitý je úmysel kandidáta, s ktorým prichádza do seminára. Ak by bol nedokonalý alebo poškodený egoistickým zmýšľaním dnešného sveta, treba sa ho snažiť napraviť za pomoci formácie, nástroja Ducha Svätého. Nech sa seminaristi náležite a zodpovedne pripravujú poznávaním povinnosti a dôstojnosti kresťanského manželstva, ktoré predstavuje lásku Krista a Cirkvi (porov. Ef 5,32n.), ale nech pochopia prednosť čistoty zasvätenej Kristovi, aby sa tak po zrelo uváženej a veľkodušnej voľbe celkom oddali Pánovi telom i dušou.¹⁴⁸ Toto oddanie sa Kristovi telom i dušou má zabezpečiť práve formácia so všetkými jej aspektami. Ak sa formácia v seminároch zanedbá, pod zámienkou sebaformácie alebo postoja kandidáta v duchu: „mňa formuje Duch Svätý“, je možné, že pojem „zlí pastieri“ od proroka Ezechiela, bude aktuálny aj v dnešných časoch.

2.3 FORMOVANIE SEMINARISTOV K PRIJATIU MISIE OD BOHA

„Mladý muž, ktorý je povolaný ku kňazstvu, musí s nadšením zápasit' o to, aby sa Kristus stal vzorom a centrom jeho osobného života a budúcej pastoračnej služby, preto základnou úlohou obdobia formácie je jeho vlastná premena v Krista.“¹⁴⁹ Formácia je pre neho nástrojom, ktorá ho v období seminára uschopní, aby sa

¹⁴⁵ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 2.

¹⁴⁶ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 2.

¹⁴⁷ SLÁVIKOVÁ, H. *Hrdinské svedectvo mladosti*, Bratislava: LÚČ, 2003, s. 44.

¹⁴⁸ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 8.

¹⁴⁹ GALIS, Počiatočná formácia kandidátov kňazstva, s. 109.

premenil v Krista a prijal jeho misiu v tomto svete za svoju. Misionársky aspekt kňazskej spirituality je nevyhnutne úzko spätý s tajomstvom Krista. „*Cirkev má svoj základ v poslaní Krista a Ducha Svätého: teda všetky »misie« a misijný rozmer samotnej Cirkvi, ktorý je vlastný jej povahe, sa zakladajú na účasti na božskom poslaní. Pán Ježiš je par excellence ten, ktorý bol poslaný od Otca.*“¹⁵⁰ Ak sa seminarista stotožní s Božím poslaním, ktoré konal ako prvý Kristus, nebude mať žiaden problém s uskutočnením misijného rozmeru svojho poslania. Už Druhý vatikánsky koncil zdôrazňuje vnútorný misionársky charakter Cirkvi. „*Cirkev neexistuje sama pre seba: svoj pôvod má v poslaní Syna a Ducha; Cirkev je zo svojej povahy povolaná vychádzať zo seba samej v pohybe k svetu, aby bola znamením Emanuela, Slova, ktoré sa stalo telom, Bohom s nami.*“¹⁵¹ Vychádzať zo seba je dôležitou súčasťou formácie, ktorou sa lepším spôsobom pochopí Ježišovo „*zrieknutie sa seba samého a vziať si prirodzenosť sluhy*“. Boh predsa zostúpil k nám a stal sa človekom. Jeho všemohúcnosť sa prejavila v totálnom sebadarovaní sa človeku. Kňaz má preto (aj keď nedokonalým spôsobom) nasledovať tento vzor a čoraz väčšmi vychádzať zo seba. „*Ježiš je poslaný, aby následne posielal ďalších (porov. Jn 17,18). »Misionársky charakter« je predovšetkým rozmerom Ježišovho života a služby, a preto je aj rozmerom Cirkvi a každého jednotlivého kresťana, podľa požiadaviek jeho osobného povolania.*“¹⁵² Poslanie ďalších je tu preto, aby sa nepretržite pokračovalo v diele Ježiša Krista. Tak ako On bol Spasiteľom na tejto zemi, aj my aby sme boli „*spasiteľmi*“ pre iných a to najmä tým, že ich privedieme k Bohu, prameňu a vrcholu všetkej spásy. „*Cirkev je misijná ako celok i v každom svojom členovi. Hoci v sile sviatostí krstu a birmovania je každý kresťan povolaný svedčiť o evanjeliu a ohlasovať ho, misijný rozmer je osobitne a dôverne spojený*

---

¹⁵⁰ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁵¹ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. úvod. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁵² KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

s kňazským povoláním.¹⁵³ Uvedomenie si seminaristu, že ho Boh volá, aby pokračoval v diele spásy, ho nemôže nechať len tak nečinne sedieť, ale pobáda ho k radikálnemu nasledovaniu, ako to bolo u prvých apoštolov. „*To, čo »ženie« apoštolov (porov. 2Kor 5,14), je tak na počiatku, ako aj neskôr, vždy »Kristova láska«.* V priebehu stáročí kráčali nespočetní misionári v stopách prvých apoštolov ako verní služobníci Cirkvi, poslušní pôsobeniu Ducha Svätého.“¹⁵⁴ V seminári sa každou odpoveďou a postojom seminarista vyjadruje k tomu, ako pristupuje k výzve Ježiša Krista: „Pod' za mnou“.

Od kandidáta sa nepožaduje absolútna dokonalosť. Je pochopiteľné, že prichádza ako hriešnik počujúc Kristov hlas, ktorý ho volá pracovať do jeho vinice. „*Ľudská krehkosť a ľudské hranice nie sú prekážkou, ak nám pomáhajú neprestajne si uvedomovať skutočnosť, že potrebujeme Kristovu milosť vykúpenia.*“¹⁵⁵ Dôkazom je napríklad povolanie Matúša, ktorý napriek svojim slabostiam odpovedal na Ježišove pozvanie a začal meniť svoj život nasledujúc Krista. Vďaka tomu môže Cirkev prekonávať ťažkosti, úskalia a ísť v ústrety výzvam tejto novej etapy dejín a zabezpečiť pre súčasnosť i pre budúcnosť dobre pripravených kňazov, ktorí by boli presvedčení a horliví služobníci „novej evanjelizácie“, ako aj verní a veľkodušní priatelia a sluhovia Ježiša Krista a tiež všetkých ľudí.¹⁵⁶

Veľké semináre sú pre kňazskú výchovu nevyhnutné. Celá výchova chovancov v nich musí smerovať k tomu, aby sa podľa vzoru nášho Pána Ježiša Krista, Učiteľa, Kňaza a Pastiera, formovali na pravých pastierov duší. Majú sa teda pripravovať: na službu slova, aby čoraz lepšie prenikli do zjaveného Božieho slova, osvojili si ho rozjímaním a modlitbou a vyjadrovali ho nielen slovom, ale aj životom; na bohoslužbu a posväcovanie, aby modlitbami a posvätnými liturgickými úkonmi uskutočňovali dielo spásy eucharistickou obetou a sviatosťami; na pastoračnú službu, aby vedeli ľuďom predstavovať Krista, ktorý „*neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých*“ (Mk 10,45; porov. Jn 13,12–

---

¹⁵³ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 45. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. b.1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2008>

¹⁵⁴ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 45. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. b.4. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2008>

¹⁵⁵ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 43. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2006>

¹⁵⁶ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 10.

17), a aby sa dali do služby všetkým, a tak získali čím viacerých (porov. 1Kor 9,19).¹⁵⁷ Seminár je Ježišovou školou, ktorá sa začala povolaním apoštolov. Žiť v tomto seminári, škole evanjelia, znamená žiť s Kristom a nasledovať ho ako apoštolí. Znamená to dať sa voviesť Kristom do služby Otcovi a ľuďom pod vedením Ducha Svätého; dať sa formovať Kristovi, Dobrému pastierovi, aby kňaz mohol dokonalejšie slúžiť Cirkvi a svetu. Znamená to postaviť sa za Krista a nie pred neho. V príprave na kňazstvo je dôležité naučiť sa osobne odpovedať na základnú otázku Krista: Miluješ ma?¹⁵⁸

„Seminarista je povolaný »vyjsť zo seba samého«, aby kráčal v Kristovi, smerom k Otcovi a smerom k druhým, objímajúc povolanie ku kňazstvu snažiac sa spolupracovať s Duchom Svätým na uskutočnenie vnútornej, jasnej a kreatívnej syntézy medzi silou a slabosťou.“¹⁵⁹ A preto táto „duchovná formácia má byť úzko spätá s odbornou a pastoračnou formáciou. Zvlášť s pomocou špirituála nech sa poskytuje takým spôsobom, aby sa seminaristi učili žiť v dôvernom a stálom spoločenstve s Otcom skrze jeho Syna Ježiša Krista v Duchu Svätom.“¹⁶⁰ Nie náhodou je nevyhnutný práve tento trojičný aspekt, vďaka ktorému kňaz vstupuje do intímneho vzťahu s Najsvätejšou Trojicou, a to najmä tým, že ju pozve do svojho života. Boh sám v ňom následne vykonáva veľké dielo spásy a používa ho ako nehodný nástroj. Preto seminaristi, ako Pánovi učenici, dosiahnu vlastnú dokonalosť najmä (a jedine) zrieknutím sa seba samých a neprestajným vinutím sa ku Kristovi.¹⁶¹ Vieme, že pri povolaní Kristus na prvom mieste od apoštolov žiadal „»aby boli s ním«: z týchto slov nie je ťažké vytušiť, že Ježiš chce apoštolov v ich povolaní sprevádzať. Keď ich povolal, prv než ich rozoslal - ved' preto ich povolal, aby ich mohol poslať kázať - žiada, aby s ním strávili istý »čas«, v ktorom by sa mohli formovať, prehlbovať spoločenstvo a priateľstvo s ním.“¹⁶² Formácia musí viesť seminaristov k poznaniu, že povolanie, ktoré dostali, musí byť sprevádzané samotným Povolávajúcim. „Keďže cieľom seminára je pripraviť seminaristov na to, aby sa stali pastiermi na obraz Krista, kňazská formácia musí byť preniknutá pastoračným duchom, ktorý ich uschopní mať ten istý súcit, štedrosť, lásku pre všetkých, predovšetkým pre

¹⁵⁷ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 4.

¹⁵⁸ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 42.

¹⁵⁹ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, Dar povolania ku kňazstvu, b. 29.

¹⁶⁰ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 8.

¹⁶¹ Konštitúcie Misijnej spoločnosti. Pre vnútornú potrebu. Rím: Generálna kúria misijnej spoločnosti, 2014, b. 78.

¹⁶² JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 42.

chudobných, a zápal pre veci Božieho kráľovstva, ktoré charakterizovali verejnú službu Božieho Syna.“¹⁶³ Je pravdou, že duchovný život je život vnútorný, život dôverného vzťahu s Bohom, život modlitby a kontemplácie. No práve toto stretnutie s Bohom a s jeho láskou ako Otca všetkých ľudí si nevyhnutne vyžaduje stretnúť sa s blíznym, darovať sa druhým v pokornej a nezištnej službe.¹⁶⁴ Božia láska bola akoby motorom, silou k Zjaveniu sa Boha v osobe Ježiša Krista a tá istá láska je aj predpokladom stretnutia sa človeka s Bohom v osobe kňaza.

„Pretože seminár je výchovným spoločenstvom, celý život seminaristov vo všetkých jeho rozmanitých prejavoch je zameraný na ľudskú, duchovnú, intelektuálnu a pastoračnú formáciu budúcich kňazov: formáciu, ktorá si napriek mnohým aspektom spoločným s ľudskou a kresťanskou formáciou všetkých členov Cirkvi zachováva obsah, formy a charakteristické črty, ktoré vyplývajú z osobitného cieľa, a tým je príprava na kňazstvo.“¹⁶⁵

2.4 FORMÁCIA MISIJNÝCH KŇAZOV K NEUSTÁLEJ OBETI

„Každý veľkňaz, vybratý spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom“ (Hebr 5,1). Vybraný a ustanovený nie na určitý čas, ani pre seba, ale pre ľudí bez rozdielu, ako to chce sama Božia múdrosť, ktorá si povoláva kedy chce a koho chce. Poslanie kňaza je vždy „cirkevné«, pretože nikto neohlasuje alebo neprináša sám seba, ale vo svojej ľudskej prirodzenosti a skrze ňu si každý kňaz musí byť dobre vedomý toho, že prináša samotného Boha.“¹⁶⁶ Tomuto poslaniu sa musí kňaz neustále učiť a aktualizovať ho pre konkrétny čas a dobu. Kňazstvo je sviatosť ustanovená pre ľudí a v sile tejto sviatosti, „ktorá udeľuje nezmazateľný duchovný znak, sú kňazi vysvätení, teda vyňatí »zo sveta« a zasvätení »živému Bohu« ako »jeho vlastníctvo, aby tak vychádzajúc od neho mohli vykonávať svoju kňazskú službu pre svet, hlásať evanjelium, byť pastiermi veriacich a sláviť bohoslužbu ako

¹⁶³ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, Dar povolania ku kňazstvu, b. 119.

¹⁶⁴ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 49.

¹⁶⁵ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 61.

¹⁶⁶ BENEDIKT XVI. Príhovor Svätého Otca k účastníkom plenárneho zasadania Kongregácie pre klérus, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

pravi novozákonní kňazi (porov. Hebr 5,1). ¹⁶⁷ Cirkev je poslaná vyučovať národy. No vyučujúci je povinný zodpovedne sa pripravovať na svoje poslanie a tým lepšie a plnším spôsobom podávať to, čo mu bolo zverené. Kňaz, ako jej predstaviteľ i služobník zároveň, má povinnosť zabúdať na seba a čoraz viac sa posväcovať pre službu v Pánovej vinici. *„Bez kňazov by Cirkev nemohla prežívať tú základnú poslušnosť, ktorá je srdcom jej existencie a jej poslania v dejinách: totiž poslušnosť voči Ježišovmu príkazu: »Chod'te teda, učte všetky národy« (Mt 28,19) a »toto robte na moju pamiatku« (Lk 22,19; porov. 1Kor 11,24); čiže nemohla by plniť príkaz ohlasovať evanjelium a dennodenne obnovovať obetu jeho tela vydaného za nás a jeho krvi vyliatej za spásu sveta.* ¹⁶⁸ Kňaz si má byť v plnej pokore vedomý tejto svojej dôležitosti, pretože bez kňazov by v Cirkvi nebola prítomná eucharistia – najdôležitejšia skutočnosť, z ktorej a ku ktorej plynie všetka naša činnosť, ani ostatné sviatosti. Každý deň je sprítomňovaná tá istá obeta Ježiša Krista na oltároch Cirkvi, ale ľudia nie sú tí istí. Preto sú kňazi pozvaní čoraz väčšmi napredovať v svätosti, a to aj vďaka neustálej formácii. Nepretržitá alebo permanentná formácia si vyžaduje obetu, ktorú majú prinášať kňazi ako prejav neustáleho obnovovania sa v Kristovi. Kňaz sa tak má počas každej jednej omše spájať s ustavičnou obetou Krista a lámajúc Kristovo telo dovoliť Kristovi zlomiť jeho vlastné srdce, aby mohlo zväčšiť svoje hranice a byť tu pre všetkých.

„V tajomstve vtelenia Božieho Slova, v tom, že Boh sa stal človekom ako my, spočíva obsah i metóda kresťanského ohlasovania. Poslanie má svoje pravé hybné centrum práve v Ježišovi Kristovi. Z ústredného postavenia Krista vyplýva aj správne ocenenie služobného kňazstva, bez ktorého by nebolo ani Eucharistie, ani misií, ani samotnej Cirkvi. ¹⁶⁹ V tajomstve vtelenia sa „Slovo stalo telom“ a to isté sa musí stávať aj neustálou formáciou. Každý kňaz je pozvaný prijímať Slovo do svojho vnútra, aby sa skrze neho mohlo slovami i skutkami šíriť do celého sveta. *„Aby kňaz mohol splniť svoje poslanie v jednote so svojím biskupom, musí byť znamením jednoty*

---

¹⁶⁷ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁶⁸ JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 1.

¹⁶⁹ BENEDIKT XVI. Príhovor Svätého Otca k účastníkom plenárneho zasadania Kongregácie pre klérus, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

s Bohom a prostriedkom spásy pre svet. To je možné len pri zachovaní dvojitého aspektu kňazského povolania, ktorým je svätosť a apoštolát.¹⁷⁰ V prípade kňazov, ktorí sa zaväzujú evanjeliiovými radami, skúsenosť potvrdzuje, že vďaka takémuto zasväteniu sviatosť posvätenia kňazstva získava osobitnú plodnosť, lebo kladie požiadavku tesnejšej príslušnosti ku Kristovi a jeho Cirkvi.¹⁷¹ „Ježiš totiž, kým ešte žil na zemi, nám v sebe samom poskytol definitívny obraz čiže vzor kňaza, keď zrealizoval služobné kňazstvo, na ktorom ako prví mali účasť apoštolí.“¹⁷² Ježišove kňazstvo je vzorom a prototypom každého kňazstva, ktoré je neustále formované Nebeským Otcom v rozhovore s ním. Kňaz si môže byť istý, že postupujúc podľa Ježišovho vzoru bude vždy naplno uskutočňovať svoje poslanie, pretože Kristovou prvoradou motiváciou bolo vždy plniť Otcovu vôľu. „Ježišovu kňazskú službu nemožno pochopiť bez perspektívy univerzálnosti. Novozákonné texty jasne svedčia o tom, že Ježiš si uvedomoval svoje poslanie smerujúce k obetovaniu života za všetkých (porov, Mk 10,45; Mt 20,28).“¹⁷³ Týmto smerom sa musí vďaka postupnej formácii uberať aj kňazstvo každého vysväteného služobníka k úplnému zjednoteniu sa s Kristom na kríži. „A cieľom je služobné kňazstvo, alebo presnejšie služobné kňazstvo, ktoré je v Cirkvi účasťou na kňazstve samého Ježiša Krista. Poznanie povahy a poslania služobného kňazstva je nevyhnutým predpokladom a súčasne najbezpečnejším vodcom a najúčinnnejším podnetom na rozvoj pastoračnej činnosti Cirkvi, ktorá má vzbudiť a spoznať kňazské povolania, ako aj formovať tých, ktorí sú povolaní na kňazskú službu.“¹⁷⁴ Identita katolíckeho kňaza sa intenzívnejšie prejavuje v zjednotení sa s Kristom, jediným prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi. Vzťah s Kristom a jeho Cirkvou je zahrnutý v samom bytí kňaza (skrže jeho zasvätenie a sviatostné pomazanie), ako aj v jeho poslaní slúžiť Bohu i bližným. „Kňaz je predovšetkým ‚služobníkom Krista, ktorý je prítomný v Cirkvi ako

---

¹⁷⁰ TOMKO, J. *Budovať cirkev*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1994, s. 166.

¹⁷¹ JAN PAVOL II. *Posynodálna apoštolická exhortácia Vita consecrata*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2001, b. 30.

¹⁷² JAN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, b. 5.

¹⁷³ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. *Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera)*, [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

¹⁷⁴ JAN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, b. 11.

v tajomstve, spoločenstve a poslaní“¹⁷⁵, ktorého celý život, deň za dňom, by mal byť prežívaný v duchu: Hľa, prichádzam, aby som plnil tvoju vôľu, Bože.¹⁷⁶ „*»Ako každá kresťanská identita, tak aj kňazská identita má svoj zdroj v najsvätejšej Trojici«, ktorá sa ľuďom zjavuje a dáva v Kristovi, a tak v ňom pôsobením Ducha Svätého ustanovuje Cirkev ako »zárodok a počiatok kráľovstva«.*“¹⁷⁷ Najsvätejšia Trojica je nám vzorom predovšetkým v láske, ktorá sa neustále daruje. Najradikálnejším prejavom tejto lásky a teda aj zjavením samotnej Trojice je kríž, na ktorom sa Boh zjavil s úmyslom oslobodiť nás z tragickej situácie po dedičnom hriechu. Sme totiž od momentu dedičného hriechu zameraní na seba samých (dedičný hriech ako *incurvatio in se ipse*) a len absolútne darujúca sa láska nás mohla zachrániť z pút tohto otrockého egoizmu. Ak chce misionár žiť a konať podľa vzoru Trojice, musí sa stotožniť s tým, ktorý „sa sám seba zriekol, vzal na seba prirodzenosť sluhy“ (porov, Flp 2,7) a byť pripravený zostať verný po celý život svojmu povolaniu, zrieknuť sa seba a všetkého, čo mu doposiaľ patrilo „pre všetkých byť všetkým“ (porov, 1Kor 9,22).¹⁷⁸ „*Kňaz má v Cirkvi nezastupiteľné poslanie. A preto, i keď v niektorých oblastiach pozorujeme nedostatok kňazov, nikdy nesmieme pochybovať o tom, že Kristus stále povoláva mužov, ktorí sa podobne ako apoštoli vzdávajú každej inej práce a úplne sa venujú sláveniu svätých tajomstiev, ohlasovaniu evanjelia a pastoračnej službe.*“¹⁷⁹ Pre nás je dôležité, aby sme si uvedomili, že možnosť je neustále otvorená. Závisí od voľby konkrétneho muža, či sa rozhodne odpovedať na Pánovo pozvanie, alebo nie. Zmŕtvychvstalý Ježiš stále kráča okolo a volá.¹⁸⁰

„Medzi osobami plne sa venujúcimi službe evanjeliu sú kňazi povolaní zvláštnym spôsobom, aby šírili Božie slovo, vysluhovali sviatosti – osobitne Eucharistiu a sviatosť zmierenia – a tiež slúžili najmenším, chorým, trpiacim, chudobným i tým, ktorí prekonávajú ťažké situácie v oblastiach, kde sú niekedy ešte

¹⁷⁵ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 43. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2006>

¹⁷⁶ CANTALAMESSA, R. *Poslušnost*. Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladatelství, 1993, s. 61.

¹⁷⁷ JAN PAVOL II., *Pastores dabo vobis*, b. 12.

¹⁷⁸ PLANNER, F. *Misijní činnost církve*, Řím: Křesťanská akademie, 1976, s. 166.

¹⁷⁹ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 43. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2006>

¹⁸⁰ CANTALAMESSA, R. *Chudoba*, Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladatelství, 1995, s. 41.

zástupy ľudí, ktorí sa dodnes opravdivo nestretli s Ježišom Kristom. ¹⁸¹ Ľudia každej doby nevyhnutne potrebujú stretnúť Ježiša Krista v ľuďoch okolo seba, no osobitným spôsobom v kňazoch, ktorí sú povolání stať sa „alter Christus“. Ak v postave kňaza nebude viditeľný obraz samého Krista, musíme s poľutovaním uznať, že nevyplnil misiu, ku ktorej bol pozvaný. Kňazstvo je veľkou milosťou, ktorú ľuďom „závidia“ aj anjeli, no neprestáva byť obrovskou zodpovednosťou za duše všetkých, s kým sa kňaz stretne. Aj z tohto dôvodu svätý Vincent de Paul vyhlásil, že keby vedel, akou veľkou vecou je byť kňazom, zostal by radšej pri pasení sviň. *„Ježiš Kristus sám na sebe ukázal dokonalú a definitívnu tvár kňazstva novej zmluvy. Robil to po celý svoj pozemský život, ale predovšetkým v jeho ústrednej udalosti - utrpení, smrti a zmŕtvychvstání.* ¹⁸² Kňazstvo je povolanie, nie kariéra. Nejde v ňom o doplnok života, ale o úplne pretvorenie rebríčka hodnôt. Je to spôsob života a nie zamestnanie. Stav bytia, nie funkcia. Ide v ňom o trvalý, celoživotný záväzok, nie len dočasný mandát. Identita, nie len rola. ¹⁸³ Keď sa svätého Maximiliána Kolbeho v koncentračnom tábore po jeho odvážnom vystúpení z davu a ochote obetovať svoj život za iného väzňa spýtali, kým vlastne je, odpovedal: „Som katolícky kňaz!“ Jeho identitou nebola príslušnosť k poľskému národu, ba ani jeho vlastné meno. Od vysviacky sa jeho identitou stalo kňazstvo.

„Už určitý čas Cirkev a súčasný pápež volajú po hlbokoj obnove obsahu a spôsobu ohlasovania Evanjelia, »aby sa Cirkev XX. Storočia stala ešte schopnejšou ohlasovať Evanjelium ľuďom tejto doby«. ¹⁸⁴ Obnova Cirkvi spočíva v obnove kňazstva, ktorá sa uskutoční jedine „autenticitou“ ich života. Nemôžeme predpokladať, že sa Cirkev obnoví „sama“ bez angažovanosti jej členov. Aby sa však obnovil Boží ľud, je dôležité, ba priam nevyhnutné, aby na jeho čele stáli svätí kňazi, ktorí by vlastným príkladom viedli iných k obnove vlastného života. *„Obnovme našu dôveru v ohlasovanie založené na presvedčení, že sám Boh sa túži priblížiť k ľuďom, prostredníctvom kazateľa a prejavuje svoju moc skrze ľudské slovo.* ¹⁸⁵ Nech sa

---

¹⁸¹ BENEDIKT XVI. Posolstvo Svätého Otca k 45. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania. [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. 5. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2008>

¹⁸² JAN PAVOL II., Pastores dabo vobis, b. 13.

¹⁸³ DOLAN, T. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2016, s. 232.

¹⁸⁴ PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA. *Nové povolania pre novú Európu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1997, b. 12.

¹⁸⁵ FRANTIŠEK. *Apoštolská exhortácia Evangelii gaudium*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2014, b. 136.

ohlasovanie skrze kňazov koná v moci Ducha – „*Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal...*“ (Lk 4,18), aby sme Boha a Božie veci boli schopní odovzdať ľudskými slovami. „*Keď videl zástupy, zľutoval sa nad nimi, lebo boli zmorené a sklesnuté ako ovce bez pastiera*« (Mt 9,35-36). *Potrebné je stotožniť sa s dynamikou troch slov: vidieť, zľutovať sa nad niekým a konať. Ide o postoje, ktoré sú charakteristickou črtou Kristovho života a poslania.*“¹⁸⁶ Poslaním kléru je rozprávať ľuďom na tomto svete o Bohu, slúžiť Bohu a nie tomu, čo sa Bohu prieči a protiví. Ustráchanosť o vlastné pohodlie, prehnaný aktivizmus, ktorý vedie k odosobnenej pastorácii a márnivosť, sú najväčší nepriatelia zasvätených osôb.¹⁸⁷ Hlásať Boha v tomto svete si vyžaduje, aby kňazi boli poslaní Kristom, šli po ceste s Kristom, ich formátorom ako „Emauskí učenici“, a konali v jeho mene. „*Kristus, ktorého Otec posvätil, čiže konsekroval a poslal na svet, »vydal za nás seba samého, aby nás vykúpil z každej neprávosti a očistil si vlastný ľud, horlivý v dobrých skutkoch*« (Tit 2,14), a tak skrze umučenie vošiel do svojej slávy. *Podobne kňazi, posvätení pomazaním Ducha Svätého a vyslaní od Krista, umrŕtvujú v sebe skutky tela, úplne sa zasväcujú službe ľuďom a tak sa môžu rozvíjať v svätosti, ktorou ich obdaril Kristus, aby dosiahli stav dokonalého muža.*“¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI

APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Ohlasujte*. Bratislava: Redemptoristi - Slovo medzi nami, 2017, s. 19.

¹⁸⁷ SARAH, Boh alebo Nič, s. 359.

¹⁸⁸ Presbyterorum ordinis, Dekrét o účinkovaní a živote kňaza, b. 12.

3 DOKUMENTY KATOLÍCKEJ CIRKVI PO DRUHOM Vatikánskom koncile s misijným a formačným aspektom

V cirkevných dokumentoch sa jedinečným spôsobom vysvetľuje, odovzdáva a prehľbuje učenie, ktoré je zverené Cirkvi na spásu celého sveta. „*Cirkev, ktorej Kristus Pán zveril poklad viery, aby za pomoci Ducha Svätého zjavenú pravdu sväto chránila, hlbšie skúmala, verne ohlasovala a vykladala, má povinnosť a vrodené právo, nezávislé od akejkoľvek ľudskej moci kázať evanjelium všetkým národom aj pri používaní vlastných spoločenských oznamovacích prostriedkov*“.¹⁸⁹ Tieto pravdy sa snaží odovzdať aj tým, ktorí v nej boli povolani, aby sa plným spôsobom začlenili do kňazskej služby pri ohlasovaní radostnej zvesti. „*Cirkev, ktorú Boh poslal K NÁRODOM (»ad gentes«), aby bola »všeobecnou sviatosťou spásy«, vedená najhlbšími požiadavkami svojej katolíckosti a poslušná príkazu svojho Zakladateľa, usiluje sa ohlasovať evanjelium všetkým ľuďom. Ved' sami apoštoli, na ktorých je Cirkev postavená, kráčajúc v Kristových šľapajach, »hlásali slovo pravdy a zrodili cirkvi«. Povinnosťou ich nástupcov je nepretržite pokračovať v tomto diele, »aby sa Pánovo slovo šírilo a oslávilo« (2Sol 3,1) a aby sa všade na svete zvestovalo a nastolilo Božie kráľovstvo*“.¹⁹⁰ Jednou zo známkov nepretržitého ohlasovania je aj formácia seminaristov k lepšiemu pochopeniu a osvojeniu si úloh Cirkvi a jej Zakladateľa. Ak chceme dosiahnuť nastolenie Božieho kráľovstva v tomto svete a hojné ovocie jeho šírenia, potrebujeme formovaných zvestovateľov na túto nezastupiteľnú službu. „*To, čo Pán raz hlásal, alebo čo sa v ňom uskutočnilo na spásu ľudstva, má sa ohlasovať a rozširovať až na kraj sveta, počnúc Jeruzalemom, takže to, čo sa raz vykonalo na spásu všetkých, má v priebehu vekov dosiahnuť svoje účinky u všetkých*“.¹⁹¹ Toto poslanie bolo Cirkvi vlastné už od jej počiatku a nie je tomu inak ani dnes. V seminároch sa formujú zrelí muži, ktorých si povolal „Pán žatvy“, aby poslanie „ísť až do končín zeme“ bolo aj v dnešnom dvadsiatom prvom storočí aktuálne a aby ohlasovatelia radostnej zvesti prežívali svoje povolanie autentickéjšie. Potvrdzujú to aj slová Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý opisuje úlohu kňaza týmito slovami: „*Kráčajúc v šľapajach svojho Majstra, ktorý je tichý*

¹⁸⁹ Kódex kánonického práva. Bratislava: Spolok sv. Vojtecha, 1996, Kán. 747.

¹⁹⁰ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 1.

¹⁹¹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 3.

*a pokorný srdcom, nech dáva najavo, že jeho jarmo je príjemné a bremeno ľahké. Nech žije naozaj podľa evanjelia, vo veľkej trpezlivosti, veľkodušnosti, dobrotivosti a úprimnej láske, a ak treba, nech vydáva svedectvo o svojom Pánovi aj preliatím vlastnej krvi.*¹⁹² Aby sa na toto svedectvo lepšie pripravili tí, ktorí sú pre túto službu formovaní, *„nech si dôkladne uvedomia, že ich život je zasvätený aj službe misiám. Keďže však svojím účinkovaním – sústredeným predovšetkým na Eucharistiu, ktorou sa zdokonaľuje Cirkev – sú spojení s Kristom, jej hlavou, a aj iných privádzajú do spojenia s ním, nemôžu necítiť, koľko ešte chýba plnému vzrastu jeho tela, a teda koľko úsilia treba ešte vynaložiť, aby sa neprestajne rozmáhalo.*¹⁹³ Aby lepšie porozumeli už počas samotnej formácie, koľko ešte „chýba plnému vzrastu“, potrebujú vidieť reálne situácie miestnych spoločenstiev, v ktorých sa nachádzajú, a tak „spolucítiť s ich slabosťami“. Musia mať otvorené oči na potreby svojho okolia. *„Duchovná formácia má byť úzko spätá s odbornou a pastoračnou formáciou. Zvlášť s pomocou špirituála nech sa poskytuje takým spôsobom, aby sa seminaristi učili žiť v dôvernom a stálom spoločenstve s Otcom skrze jeho Syna Ježiša Krista v Duchu Svätom.*¹⁹⁴ Každý kresťan a osobitným spôsobom každý kňaz, je povolaný stať sa čo najdokonalejším spôsobom „alter Christus.“ Má dovoliť Božej milosti, aby premenila jeho vlastný život na život Krista, ktorý žijúc v ňom buduje jeho vzťah s Otcom i Duchom a šíri tak Božie kráľovstvo na zemi.

Tiež je potrebné, aby sa seminaristi v určitom časovom úseku vzdialili z miestnych seminárov a začlenili sa do farností, spoločenstiev a komunít, ktoré im poskytnú reálne videnie ich situácií. Dostanú sa tak do kontaktu s „realitou“, dennodenným životom bežných ľudí, vďaka čomu budú môcť lepšie odpovedať na ich problémy a potreby. To zároveň prispieva aj k hlbšiemu zväženiu pravosti povolania do kňazského stavu. *„Aby duchovná formácia mala solídnejší základ a aby si seminaristi volili svoje povolanie po zrelom uvážení, nech biskupi stanovia primeraný časový úsek na intenzívnejšie duchovné prehĺbenie. Je ich úlohou uvažovať aj o tom, či nie je vhodné určiť, aby sa na nejaký čas prerušili štúdiá alebo aby sa zaviedla primeraná pastoračná prax, aby sa tak kandidáti na kňazstvo lepšie osvedčili,*¹⁹⁵ a tak lepšie spoznali šírku Kristovej vinice, ktorá nepozná hranice.

---

¹⁹² Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 24.

¹⁹³ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 39.

¹⁹⁴ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 8.

¹⁹⁵ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 12.

Pretože ako „*sám Kristus skúmal srdcia ľudí a opravdivo ľudským dialógom ich viedol k Božiemu svetlu, tak aj jeho učeníci, hlboko preniknutí Kristovým Duchom, majú poznať ľudí, medzi ktorými žijú, a rozvíjať s nimi vzťahy, aby sa aj oni v úprimnom a trpezlivom dialógu naučili, aké bohatstvá udelil Boh vo svojej štedrości národom.*“¹⁹⁶ Hoci Duch Svätý vzbudzuje misijného ducha v Božej Cirkvi rozličným spôsobom a nezriedka predchádza činnosť tých, ktorí majú spravovať cirkevný život, predsa je osobitnou úlohou Kongregácie pre evanjelizáciu národov podľa svojich možností podnecovať misijné povolania a misijný duchovný život, ako aj horlivosť a modlitby za misie a uverejňovať o tom hodnoverné a primerané správy.¹⁹⁷ Opodstatnenosť tejto kongregácie spočíva v poslaní Syna Otcom. „*Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil*“ (Jn 3,17). Aj táto Kongregácia neustále posielala hlásateľov Ježiša Krista, aby sa skrze neho všetci spasili. Nech „*tí, ktorí majú byť poslaní k rozličným národom, sú ako dobrí Kristovi služobníci živieni »slovami viery a dobrého učenia« (1Tim 4,6), ktoré čerpajú predovšetkým zo Svätého písma, a prenikajú do hĺbok Kristovho tajomstva, ktorého budú poslami a svedkami.*“¹⁹⁸ Dobré učenie preniknuté modlitbou je základom formácie kandidátov kňazstva, aby sa lepšie zaodeli duchom Ježiša Krista. Misionár má byť mužom modlitby, preniknutý vierou a neochvejnou nádejou. Má horieť duchom sily, lásky, pokoja a miernosti. Nech sa naučí vystačiť s tým, čo má.¹⁹⁹ „*Evanjelizovať pre Cirkev znamená prinášať radostnú zvesť celému ľudstvu, ľudí vnútorne pretvárať a vytvárať z nich nové ľudstvo: »Hľa, všetko robím nové«. Ale nové ľudstvo nie je možné bez nových ľudí, totiž nových skrze krst a život podľa evanjelia.*“²⁰⁰ K novej evanjelizácii sú potrebné nové stvorenia, ktoré sa mocou Ducha Svätého zrodia formáciou v seminároch. „*Tak ako nás Boh miluje nezištnou láskou, aj veriaci sa majú vo svojej láske venovať samému človeku a milovať ho tým istým srdcom, akým Boh hľadal človeka. Tak ako Kristus chodil po všetkých mestách i dedinách a uzdravoval všetky choroby a neduhy na dôkaz príchodu Božieho kráľovstva, aj Cirkev sa prostredníctvom svojich synov a dcér spája so všetkými ľuďmi každého postavenia, najmä však s chudobnými a trpiacimi, a ochotne sa im*

¹⁹⁶ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 11.

¹⁹⁷ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 29.

¹⁹⁸ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 26.

¹⁹⁹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 25.

²⁰⁰ PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 18.

venuje. ²⁰¹ Ak Boh hľadá človeka, o čo skôr ho má hľadať ten, ktorého si Boh vybral, aby zanesol jeho slovo národom. Služobníci v Pánovej vinici majú pamätať, že nie ľudia prídu za nimi, ale oni sami sú pozvaní k vykročeniu zo seba samých a vystúpeniu hoc aj na okraj spoločnosti, aby našli stratenú ovečku a priviedli ju do ovčince. Tomu sa však musia naučiť už v seminári. *„Cirkev, ktorá vznikla z takéhoto poslania, Ježiš posiela ďalej. Ona ostáva na svete, kým Pán slávy sa vracia k Otcovi. Ostáva zastretým a súčasne jasným znakom novej prítomnosti Ježiša, jeho odchodu a zotrávania s nami. Ona ho predlžuje a on v nej pokračuje.* ²⁰² On pokračuje svoju misiu v Cirkvi a osobitným spôsobom v tých, ktorých si povolal, aby ich poslal do celého sveta. *„A preto všetci, ktorí sejú, i tí, čo žnú, tí, ktorí sadia, i tí, ktorí polievajú, majú tvoriť jednotu, aby jednomyselne zasvätili svoje sily budovaniu Cirkvi, »v slobode a poriadku spoločne sledujúc ten istý cieľ«.* ²⁰³

„Kto prijal evanjelium, stáva sa nakoniec aj sám jeho ohlasovateľom. V tom spočíva dôkaz pravdivosti evanjelizácie. Je to akýsi skúšobný kameň. Nie je totiž možné, aby niekto prijal Božie slovo a uveril v Božie kráľovstvo a nestal by sa jeho svedkom a hlásateľom. ²⁰⁴ Iba v sile evanjelia môžeme svedčiť o Ježišovi Kristovi a oslobodzovať ľudí od zbytočného strachu a beznádeje, v ktorých sa nachádzajú. Preto každý, kto v evanjeliu našiel nádej a zmysel svojho života, nie je schopný ponechať si túto radostnú zvesť pre seba; chce ju šíriť ďalej. *„Úsilie ohlasovať evanjelium ľuďom dnešnej doby, ktorí sú plní nádeje, ale trápi ich neraz aj strach aj úzkosť, treba zaiste pokladať za povinnosť, ktorú plníme nielen voči spoločenstvu kresťanov, ale aj voči celej ľudskej spoločnosti.* ²⁰⁵ Ak chceme, aby tento svet prijal Božie kráľovstvo a dosiahol spásu, je potrebné ho ponúkať a predkladať takým spôsobom, ktorý bude prítlačlivý a nebudú mu môcť odolať. *„Toto kráľovstvo a spásu - tieto slová sú kľúčom k pochopeniu ohlasovania evanjelia Ježiša Krista - môže prijať hociktorý človek ako milosť a milosrdenstvo. Každý ich však musí dosiahnuť násilím - ako hovorí Pán: násilní sa ho zmocňujú - námahou a bolesťou, životom podľa evanjelia, sebazaprením a krížom, duchom evanjeliových blahoslavenstiev.* ²⁰⁶

---

²⁰¹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 12.

²⁰² PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 15.

²⁰³ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 28.

²⁰⁴ PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 24.

²⁰⁵ PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 1.

²⁰⁶ PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 10.

Príkaz adresovaný dvanástim apoštolom: „Chod'te a hlásajte evanjelium“ platí pre všetkých kresťanov, aj keď odlišným spôsobom. Toto je dôvod, prečo ich Peter nazýva „jeho vlastným ľudom, aby zvestoval slávne skutky toho, ktorý ich z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla,“ totiž tie isté veľké Božie skutky, o ktorých každý z veriacich mohol počuť hovoriť svojou vlastnou rečou.²⁰⁷ A tieto mocné Božie skutky chceme zvestovať aj dnes jedinečným a stále novým spôsobom, ktorému sa musíme naučiť už pri formovaní v seminároch.

3.1 DOKUMENTY ZAOBERAJÚCE SA MISIJNÝM ROZMEROM CIRKVI

„Keďže celá Cirkev je svojou prirodzenosťou misionárska a dielo evanjelizácie treba považovať za základnú povinnosť Božieho ľudu, všetci veriaci, vedomí si vlastnej zodpovednosti, majú mať v misijnom diele svoj podiel.“²⁰⁸ Ak človek oslovený Ježišovým evanjeliom nepociťuje v sebe „svätý nepokoj“, ktorý je darom Božieho Ducha, zostáva indiferentný voči odovzdávaniu tejto radostnej zvesti iným, či je to v rodine, v škole, na pracovisku alebo na „božej roli“, ktorú by mali obrábať robotníci vinice. Nech „pedagógovia v seminároch a na univerzitách mladých oboznamujú so skutočným stavom sveta a Cirkvi, aby si uvedomili potrebu intenzívnejšie hlásať evanjelium nekresťanom a aby rástli v horlivosti. Pri prednášaní dogmatických, biblických, morálnych a historických disciplín nech poukazujú na misijné aspekty, ktoré sa v nich nachádzajú, aby sa takým spôsobom utváralo misijné povedomie budúcich kňazov.“²⁰⁹ Prednášky v seminároch by mali slúžiť tejto misii ako impulz prehĺbenia poslania hlásať evanjelium chudobným. Pozorujúc túto veľkú potrebu novej evanjelizácie na miestach, kde sa z viery stáva kultúra, alebo na miestach, kde vôbec o Ježišovi Kristovi nepočuli, „je potrebné nové »misijné nadšenie«. Toto nové nadšenie musí prekonať niektoré ťažkosti, ktoré sa vyskytli v priebehu desaťročí z dôvodu nepochopenia zmyslu poslania Cirkvi a zmyslu úlohy, ktorá je neoddeliteľne vlastná každému pokrstenému: byť ohlasovateľom evanjelia spásy. Mnohí sa mylne domnievali, že explicitné ohlasovanie už nie je potrebné a že novou formou evanjelizácie bude jednoduché svedectvo života. Avšak samotná podstata svedectva zahŕňa explicitné ohlasovanie toho, prečo sa niekto rozhodol

²⁰⁷ PAVOL VI., Evangelii nuntiandi, b. 13.

²⁰⁸ Kódex kánonického práva, Kán. 781.

²⁰⁹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 39.

nasledovať Krista. ²¹⁰ Ak sa pozrieme na hlavného evanjelizátora chudobných, Ježiša Krista, z ktorého si máme všetci brať príklad, môžeme pozorovať, že jeho evanjelizácia spočívala v prepojení slov a skutkov. V tomto spočíva jadro každého pravdivého svedectva. Viera je z hlásania a skutky sú potvrdzovaním tohto hlásania. *„Kristovi učeníci, úzko spojení s ľuďmi vo svojom živote a v činnosti, túžia vydávať im pravé svedectvo o Kristovi a pracovať na ich spáse aj tam, kde nemôžu v plnej miere ohlasovať Krista. Lebo nehľadajú len čisto materiálny pokrok a úžitok pre ľudí, ale usilujú sa zveľadiť ich dôstojnosť a bratskú jednotu tým, že učia náboženským a mravným pravdám, ktoré Kristus prežiaril svojím svetlom, a tak im postupne otvárajú čoraz plnší prístup k Bohu.* ²¹¹ Ak sú na misijnom poli miesta, kde nie je možné hlásať slovom, netreba rezignovať, ale s ešte väčšou horlivosťou šíriť Kristovu ľúbezňú vôňu svojou prítomnosťou. Neexistuje účinnejšie ohlasovanie evanjelia, ako vlastný život v svätosti a túžba vo všetkom plniť Otcovu vôľu. *„Myslím aj na mnohých tých, ktorí by mohli začať alebo prehĺbiť svoje úsilie ohlasovať evanjelium Života. Každý iným spôsobom, no všetci sú povolani, aby v Cirkvi pokračovali v Ježišovom poslaní.* ²¹² Vidíme, že nikto nie je zo šírenia evanjelia vyňatý a zároveň práve podľa našich skutkov sa dá spoznať naša viera v Krista. Aj keď je človek slabý tvor a má svoje nedokonalosti, predsa ja pozvaný ísť a evanjelizovať v rámci svojich možností. *„Uvedomujúc si vlastnú krehkosť a nedostatočnosť, aj apoštol je v pokušení poslať ľudí preč. A práve v tom okamihu, keď človek kontempluje tvár Milovaného, musí vždy znova počuť Ježišove slová: »Nemusia nikam chodiť, vy im dajte jest!« (Mt 14,16; Mk 6,37). A tak možno zažiť ľudskú slabosť a Pánovu milosť súčasne. Vedomí si svojej krehkosti, ktorou sme hlboko zasiahnutí, cítime túžbu vzdávať Bohu vďaka za všetko, čo pre nás urobil a čo vo svojej milosti urobí.* ²¹³ Stáva sa v našej evanjelizačnej službe, že človek môže prísť do bodu, keď si povie: „Tu moje sily nestačia, ja to nezvládnem.“ A to je práve prvý krok na správnej ceste k dokonalej

---

²¹⁰ PÁPEŽSKÁ RADA NA PODPORU NOVEJ EVANJELIZÁCIE. *Príhovor predsedu Pápežskej rady na podporu novej evanjelizácie Mons. Rina Fisichelli na stretnutí zodpovedných za novú evanjelizáciu 2011.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/prihovor-fisichella-15-10-2011>

²¹¹ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 12.

²¹² JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2000.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-2000>

²¹³ JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2001.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 3. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-75>

službe evanjeliu. Pretože v týchto situáciách nejde o nás, ale o Ježiša Krista, ktorý musí byť pravidlom každej misie. „*V našej dobe sa zdá, že ľudské spoločenstvo zahaľujú mnohé mraky, keď ním otriasajú dramatické udalosti a burcujú ho hrozné prírodné katastrofy. Avšak tak, ako »v tú noc, keď bol zradený« (1Kor 11,23), aj dnes Ježiš »láme chlieb« (porov. Mt 26,26) pre nás a počas eucharistického slávenia pod sviatostným znakom svojej lásky k všetkým ľuďom daruje sám seba.*“²¹⁴ Aj v týchto náročných situáciách nastáva „lámanie chleba“, ktoré Ježiš znova uskutočňuje vo svojej Cirkvi. Preto sa nemusíme obávať, že sme na všetko sami. Sám Kristus vedie našu činnosť a dáva dostatok síl do každej chvíle.

Najvyšším cieľom a motiváciou v tom všetkom však musí byť láska. „*Hrozí totiž nebezpečenstvo, že ak misie nie sú vedené láskou, teda ak nevychádzajú z hlbokého aktu Božej lásky, zredukujú sa len na akúsi humanitnú a sociálnu aktivitu. Láska, ktorú má Boh ku každej osobe, skúsenosti evanjelia a jeho ohlasovania a tí, ktorí ho prijímú, sa stávajú svedkami tejto lásky. Božia láska, dávajúca život svetu, je láska, ktorá nám bola darovaná v Ježišovi, Slove spásy, dokonalom obraze milosrdenstva nebeského Otca.*“²¹⁵ Humanitnú a sociálnu aktivitu konajú aj ľudia bez akéhokoľvek vierovyznania. Preto Cirkve vo svojich synoch a dcérach ponúka svetu „viac“ ako len materiálnu pomoc. Ponúka človeku nový spôsob jeho bytia v Ježišovi Kristovi. Takýto prístup si však žiada úprimnú vieru a nadprirodzenú lásku, ktorú človek môže darovať iným len ak ju najprv sám prijíma od Boha, ktorý je láska. „*Svet nevyhnutne potrebuje evanjelium Ježiša Krista. On prostredníctvom svojej Cirkvi naďalej plní poslanie milosrdného Samaritána, ktorý lieči krvácajúce rany ľudstva. Koná tiež ako Dobrý pastier, ktorý hľadá tých, čo sa na krivolakých cestách bez cieľa stratili.*“²¹⁶ Naše misijné poslanie spočíva v hľadaní a liečení všetkých, ktorí sú stratení a robiť to takým istým spôsobom, ako samotná Múdrosť, ktorá sa zjavila v osobe Ježiša Krista, aby všetkých spasila. Podľa vzoru toho, ktorý nalomenú trstinu nedolomí, pristupovať ku každému s novou nádejou a veriť, že Boh každého dokáže pritiahnuť k sebe.

---

²¹⁴ JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2005.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-79>

²¹⁵ BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. k Svetovému dňu misií 2006.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-2006>

²¹⁶ FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu misií 2017.* [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 5. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-svateho-otca-frantiska-k-svetovemu-dnu-misii-2017>

„Preto nech misionári, Boží spolupracovníci, utvárajú spoločensvá veriacich, dôstojne žijúce podľa povolania, ktorého sa im dostalo, a nech plnia kňazské, prorocké a kráľovské poslanie, ktoré im Boh zveril.“²¹⁷ Na toto povolanie odpovedajú svojím „staň sa“, ktoré nie je len slovom, ale skutočným stotožnením sa s Božou vôľou, nielen na istý čas, ale naveky. Na otázky začínajúce slovom: „Chceš ...?“, ktoré popisujú obsah kňazskej služby, prichádza odpoveď: „Áno.“ Nejde iba o prejav dočasného priania, alebo akejsi neurčitej túžby srdca, ale o slobodný akt našej vôle, ktorým sa vyjadruje odhodlanie žiť kňazskou službou.²¹⁸

Teda nejde len o slovnú odpoveď aspiranta na kňazstvo, ale o odpoveď celej jeho existencie. Keď čítame príbeh Abraháma v knihe Genezis, nevieme, či Abrahám odpovedal na Božiu výzvu opustiť svoju vlasť nejakými slovami. Dôležité však je, že vyplnil Božiu vôľu, vykročil a už nikdy sa neobzrel späť. Podobným príkladom je Mária, ktorá svoje „fiat“ nepovedala len raz, počas zvestovania, ale denne ho Bohu opakovala v každej chvíli, keď nerozumela synovým slovám a skutkom, no najmä pod krížom, keď bez jediného slova svojím postojom a v tichosti hovorí Bohu dokonalé „staň sa mi podľa tvojho slova“.

„Symbol kovboja a symbol pastiera, predstavujú dva typy vodcov: jeden hľadá na seba, zatiaľ čo ten druhý sa pozerá na ovce. Dúfam, že poukázanie na tieto dva typy vodcov vám pomôže lepšie si uvedomiť svoju úlohu pastiera a čo máte robiť, aby ste v nej obstáli – aby sa nestalo, že z pastierov raz budú kovboji.“²¹⁹ Iba jeden je „Dobrý Pastier“, ktorý dal život za svoje ovce. Ak chceme mať účasť na poslaní tohto Pastiera, Ježiša Krista, náš pohľad musí byť upriamený na „ovce“, ktoré sú jeho vlastníctvom.

3.2 ZÁSADY FORMÁCIE S MISIJNÝM ZAMERANÍM V NIEKTORÝCH DOKUMENTOCH KATOLÍCKEJ CIRKVI

Prvým dôležitým momentom, od ktorého sa odráža život a formácia seminaristu v seminároch, je „Božie povolanie“, ktoré ho volá k nasledovaniu. „Každý misionársky učeník počuje v srdci tento Boží hlas, ktorý ho pozýva, aby »chodil« medzi pohanmi ako Ježiš, »dobro robil a uzdravoval všetkých« (porov. Sk 10,38). Už

---

²¹⁷ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 15.

²¹⁸ VIOLA, V. F., *Zde jsem*, Praha: Krystal OP, 2013, s. 17.

²¹⁹ ELIAS, V. *Oblečte si srdce pastiera*, Bratislava: Per Immaculatam, 2011, s. 60.

som mal možnosť pripomenúť, že v sile krstu je každý kresťan »Kristoforom«, teda »tým, kto nosí Krista« bratom (porov. Katechéza 30. januára 2016). To platí zvlášť pre tých, ktorí sú povolani k životu osobitného zasvätenia a tiež pre kňazov, ktorí veľkodušne odpovedali »Hľa, tu som, pošli mňa!«. ²²⁰ V tomto hlase Ježiša Krista, ku ktorému sa kandidát na kňazstvo musí stále vracat', „moment prvotnej lásky“ a rozpamätávanie naňho, spôsobuje u mladého muža neustálu radosť a väčšiu ochotu „byť formovaný“. „Základom kňazskej služby je Božie povolanie, ktoré človek pocíti a na základe ktorého sa stane kňazom. Aj kňaz v pastoračnej službe potrebuje dopĺňať duševnú energiu, lebo jej aj veľa vydáva. Naša sila a pomoc je v Pánovi. Lenže Boh pôsobí cez ľudské prostriedky, akými sú výchova a formovanie kandidátov kňazstva, celibát, duchovné cvičenia... Preto je zvlášť potrebné poznať tieto nástroje a správne a včas ich vedieť aj využívať.“ ²²¹ Tieto nástroje formácie robia z neforemného kameňa obrúsený diamant, ktorý zapadne do mozaiky Cirkvi. Dovoliť hlavnému formátorovi, Duchu Svätému a jeho pomocníkom, predstaveným seminára, vykonávať tieto zákroky, si od kandidáta na kňazstvo vyžaduje veľkú pokoru, poslušnosť a odhodlanie na seba pracovať. „Z toho teda vyplývajú aj motivácie. Pretože Božie kráľovstvo ešte neprišlo, ale je na ceste, sú potrební muži aj ženy, ktorí by všetok svoj čas a celé svoje srdce venovali príchodu tohto kráľovstva.“ ²²² Všetok čas a všetko úsilie, ktoré sa ponúka vo formácii seminaristov, je časom prípravy a očakávania Božieho kráľovstva. Ak kandidát počas tohto poŕehnaného času nevyužije prostriedky, ktoré sa mu predkladajú, len ťažko v kňazstve dobehne, čo zanedbal v seminári. Preto aj každý predmet vyučovaný na fakultách je v tomto procese nevyhnutný, aj keď sa často zdajú niektoré predmety menej potrebné. „Je nevyhnutné, aby sa budúci misionár venoval štúdiu misiológie, aby poznal cirkevnú teóriu a prax týkajúcu sa misijnej činnosti, aby sa oboznámil s cestami, ktorými prešli zvestovatelia evanjelia v priebehu vekov, ale aj so súčasným stavom misií a s metódami, ktoré sa dnes pokladajú za najúčinnejšie. Hoci túto integrálnu formáciu má prenikať pastoračná starostlivosť, treba jej poskytovať aj osobitnú systematickú apoštolskú prípravu tak

²²⁰ FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka na 54. svetový deň modlitieb za duchovné povolania 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitieb-za-duchovne-povolania-2017>

²²¹ STANČEK, Ľ. *Kňaz*, Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka Spišská Kapitula, 2004, s. 121.

²²² CANTALAMESSA, R. *Pannestvo*, Bratislava: Serafin, 1999, s. 22.

odbornú, ako i doplnenú praktickými cvičeniami.“²²³ Aby sme mohli v dnešnej dobe použiť čo najlepšie prostriedky na novú evanjelizáciu, potrebujeme sa poučiť z dejín, aby sme predchádzali tým istým problémom, ktoré možno postretli aj mnohých pred nami a tiež, ak je to možné, použiť to v praxi. „*Pastoračná starostlivosť, ktorá má úplne preniknúť celú výchovu seminaristov, vyžaduje, aby boli dôkladne poučení aj o veciach, ktoré sa osobitne týkajú posvätnej činnosti, najmä o katechéze a kazateľstve, liturgickom kulte a vysluhovaní sviatostí, o charitatívnej činnosti, o povinnosti ísť v ústrety blúdiacim a neveriacim a o ďalších pastoračných aktivitách. Nech sa náležite vzdelávajú v umení viesť duše, aby vedeli vychovávať všetkých synov a dcéry Cirkvi predovšetkým k plne vedomému a apoštolskému kresťanskému životu a k plneniu povinností svojho stavu.*“²²⁴ Ak chceme od seminaristu, aby raz viedol duše a už aj v tomto formačnom procese mal na ňom účasť, musí byť sám vedený Kristom, svojím učiteľom.

Netreba sa vo všetkom vyhovárať na Krista a jeho milosť, ktorá, samozrejme, predpokladá v prvom rade prirodzenosť a záujem o mnohé aktivity Cirkvi. „*Misionárske poslanie teda nie je ničím, čo je ku kresťanskému životu akosi pridané, ako nejaký ornament, ale naopak, nachádza sa v samom srdci viery: dôsledkom nášho vzťahu s Pánom je to, že sme poslaní do sveta ako proroci jeho slova a svedkovia jeho lásky.*“²²⁵ Ak dôsledkom misijného ducha je vzťah s Pánom, potom prvým impulzom k misiám je dotyk Boha, ktorého sa nám dostáva. „*Nepochopiteľné je, že kresťan dokáže odmietnuť spoluúčasť na odovzdávaní viery. František vehementne kritizuje tento stav, keď poukazuje na to, že u viacerých ľudí, ktorí pracujú v pastorácii, a to vrátane zasvätených osôb, môžeme vnímať prehnanú starosť o svoj životný priestor, ktorá ich privádza k tomu, že svoje úlohy berú len ako prívesok k životu, akoby neboli súčasťou ich vlastnej identity.*“²²⁶ Misijné poslanie nemožno oddeliť od osoby Ježiša Krista, lebo skrze neho naplňoval tento svet Otcovým učením. A takisto nemožno oddeľovať misijný aspekt od formácie alebo ho považovať iba za doplnok povolania. Bez misijného aspektu povolanie stráca jeden zo základných pilierov a nenapĺňa jednu z najdôležitejších úloh. „*Cirkvi bol zverený poklad blahozvesti, ktorú treba odovzdať*

²²³ Ad gentes, Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi, b. 26.

²²⁴ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 19.

²²⁵ FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka na 54. svetový deň modlitieb za duchovné povolania 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitieb-za-duchovne-povolania-2017>

²²⁶ SARA, Boh alebo Nič, s. 358-359.

ľudstvu: prisľúbenia Nového zákona, splnené v Ježišovi Kristovi, náuka Pánova i apoštolov, slovo života, pramene milosti a Božej dobroty, cesta spásy. Toto všetko bolo zverené Cirkvi. Tieto hodnoty, obsiahnuté v evanjeliu, Cirkev uchováva v ohlasovaní ako živý a vzácny poklad, nie aby ich skrývala, ale aby ich odovzdala ľuďom.“²²⁷ Tento poklad hodnôt evanjelia nemáme na to, aby sa ukrýval, ale aby sa rozdával, veď nám bol daný zadarmo. „*Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte*“ (Mt, 10,8).

„*Celý formačný proces je predovšetkým procesom sebaformácie. Zanedbať tento princíp znamená vážne podkopať vytrvalosť kandidáta kňazstva v budúcnosti. Bez tejto sebaformácie sa bude zdať seminár pustou krajinou. Sebaformácia zahŕňa v sebe presvedčenie, že seminarista chce formovať sám seba a chce byť Božím mužom, svätým a čnostným, že v hĺbke svojho vnútra túži po modlitbe, po živote milosti.*“²²⁸ Túto základnú tézu neustále opakoval aj svätý Vincent svojim zverencom, keď upozorňoval, že na prvom mieste každého misionára musí byť vlastné sebaoposvätenie. Ak celú formáciu kandidát svojim postojom odmieta a nespolupracuje na nej, pristupuje k nej ako k niečomu, čo sa ho netýka, nemôžeme tvrdiť, že kandidát má účasť na poslaní Ježiša Krista, ktorý bol poslušný Otcovej vôli a konal skutky svojho Otca. „*Ježiš je pomazaný Duchom a poslaný. Byť misionárskym učeníkom znamená aktívne sa podieľať na Kristovom poslaní, ktoré sám Ježiš v nazaretskej synagóge opisuje takto: »Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utlačaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok«* (Lk 4,18–19). *To je tiež našim poslaním: byť pomazaní Duchom a ísť hlásať Božie slovo bratom a sestrám, stať sa pre nich nástrojom spásy.*“²²⁹

Nezabúdajme, že aj nástroj potrebuje neustálu obnovu, aby mohol lepším spôsobom sprostredkovať spásu tým, ktorí to najviac potrebujú. Tejto obnove sa treba učiť už v priestoroch, ktoré sú na to vyhradené a milosťou vyzbrojené, aby každý seminarista pri svojom odchode z miest formácie do miest pastorácie mohol v „svätých praktikách“ pokračovať až do svojho prechodu do večnosti.

---

²²⁷ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi*, b. 15.

²²⁸ STANČEK, Kňaz, s. 122.

²²⁹ FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka na 54. svetový deň modlitieb za duchovné povolania 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitieb-za-duchovne-povolania-2017>

„V skutočnosti sa po Druhom vatikánskom koncile začali reformy všetkých štruktúr Cirkvi. Zreformovali sa všetky liturgické knihy a obrady. Všetky náboženské rády a kongregácie majú teraz nové stanovy a konštitúcie. Všetkých štruktúr sa to nejakým spôsobom dotklo a boli zreformované. Nie všetci súhlasia s tým, že každá konkrétna reforma bola práve ta najlepšia; v každom prípade však musíme uznať, že boli dôležité. Po čase sme však prišli k určitému bodu a zistili sme, že samotná reforma nestačí.“²³⁰ Reforma je dôležitá, ale v zmysle, ako ju vnímal svätý František z Assisi: „Byť bláznom pre Krista“.

„Kňaz je služobníkom a nie bohom; nie je veliteľom podriadených jednotiek, ale je pastierom, ktorý ma viesť stádo osobným príkladom k Bohu. Služobné kňazstvo nespočíva v honbe za slávou, za spoločenským uznaním, pretože prameňom jeho sily je Boh.“²³¹ Slová povzbudzujú, príklady tiahnu, hovorí stará múdrosť. Čím viac sa budeme podobať Kristovi, tým viac sa staneme príkladom pre iných ako tisíce svätcov pred nami. Nie je to jednoduché, a ani sa to nestane zo dňa na deň. Vyžaduje si to vykonávať námahu na sebe samom, čomu sa najlepšie každý naučí na miestach Ježišovej školy.

3.3 ZAKORENENIE A OSVOJENIE SI MISIJNÉHO DUCHA V ŽIVOTE SEMINARISTU

Ako dosiahnuť milosť, ktorá sa prejaví v zakorenení misijných pravidiel, postupov a túžob v živote tých, ktorí sa dávajú do služieb Cirkvi a ľuďom? Kto sa chce stať dobrým, svätým kňazom, musí byť predovšetkým „Božím človekom“, ako hovorí svätý Pavol (porov. 1Tim 6,11). „Boh sa nám zjavil v Ježišovi Kristovi. V Ježišovej tvári vidíme Božiu tvár. V jeho slovách počujeme, ako s nami hovorí sám Boh. Preto je najdôležitejšou vecou na ceste ku kňazstvu i počas celého kňazského života osobný vzťah s Bohom v Ježišovi Kristovi. Kňaz nie je správcom nejakého združenia, v ktorom sa snaží udržať alebo zväčšiť počet členov. Je Božím poslom medzi ľuďmi.“²³² Budúci kňaz je tým, ktorý tlmočí posolstvo Boha celému svetu. Aby

---

²³⁰ VELLA, Oblečte si srdce pastiera, s. 74.

²³¹ SARAH, Boh alebo Nič, s. 364.

²³² BENEDIKT XVI. *List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

sa seminarista naučil, že sa stáva poslom radostnej zvesti, potrebuje nepretržitý osobný vzťah s „Poslom Ježišom Kristom“, prvotným zvestovateľom evanjelia.

„Pred nedávnom mladý študent prišiel za mnou a hovorí mi: »Páter, neviem či viete, ale ja som nemal byť. Povedala mi to moja mama.« A rozplakal sa. Ježiš si ku sebe povolal tých, ktorých sám chcel. Medzi nimi som aj ja. Podľa Ježiša som mal byť a som. Ježiš ma chce. Počúvam, ako Ježiš vyslovuje mená: Peter, Ondrej, Ján ... A počujem, ako vyslovuje aj moje meno. Nik nevysloví moje meno tak, ako Ježiš.«²³³ Hlas Ježiša, ktorý ťa volá po mene, je hlasom sprevádzajúcim kandidáta kňazstva až do smrti. Je to hlas „zvádzania“, ktorému kandidát podľahne a za ktorým pôjde. „Roky strávené v seminári musia byť aj časom ľudského dozrievania. Pre kňaza, ktorý má druhých sprevádzať na ceste životom až po bránu smrti, je dôležité, aby on sám dosiahol správnu rovnováhu srdca a intelektu, rozumu a citu, tela i ducha, a aby bol ľudsky »neporušený«.²³⁴ K dosiahnutiu tejto rovnováhy prídeme iba vtedy, ak prepájaním štúdia s praktickým životom roznietime v sebe misijnú horlivosť za spásu duší. Ako prvé si každý budúci kňaz musí uvedomiť, že najvyšším protagonistom jeho formácie je Duch Svätý, ktorý ho vedie k pravej slobode ducha. Preto „kandidát kňazstva najradikálnejšie upevňuje svoju slobodu vtedy, keď sa podvolí formácii Ducha Svätého. Ale podvoliť sa činnosti Ducha znamená aj to, že kandidát kňazstva sa podvoľuje aj ľudským »prostredníkom«, ktorých Duch používa. Preto námahy rozličných vychovávateľov dosiahnu skutočný a plný účinok len vtedy, ak budúci kňaz s nimi úprimne a s presvedčením spolupracuje.«²³⁵ Ak seminarista svoje štúdium berie zodpovedne a robí pre to všetko, čo je v jeho silách, môžeme tvrdiť, že ho formuje Duch Boží. Nevyhnutná je však poslušnosť a podriadenosť tým, ktorých ten istý Duch postavil na cestu formácie daného kandidáta. „Obdobie života v seminári je tiež a predovšetkým časom štúdia. Kresťanská viera má aj svoj racionálny a intelektuálny rozmer, ktorý je pre ňu podstatný. Bez neho by viera nebola sama sebou. Pavol hovorí o forme »učenia«, do ktorého sme boli krstom uvedení (Rim 6,17).“²³⁶

²³³ ŠUPA, J. *Byť Kristovým kňazom*, Trnava: Dobrá kniha, 2001, s. 27.

²³⁴ BENEDIKT XVI. List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 6. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

²³⁵ JÁN PAVOL II., *Pastres dabo vobis*, b. 69.

²³⁶ BENEDIKT XVI. List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 5. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

Osvojiť si schopnosť uvádzať takéto dôvody je jedna zo základných úloh počas mnohých rokov v seminári. Emeritný pápež Benedikt XVI. v roku 2010 v liste seminaristom vyzýva každého kandidáta na kňazstvo: Študujte usilovnejšie! Využite každý rok štúdia! Nebudete to nikdy ľutovať. Je pravda, že sa študijné predmety často zdajú byť veľmi vzdialené od praxe kresťanského života a od pastoračnej služby, no napriek tomu by bolo veľkou chybou klásť si hneď pragmatickú otázku: Poslúži mi to v budúcnosti? Má to praktické, pastoračné využitie? Nejde totiž len o nadobudnutie vedomostí, ktoré sú zjavne užitočné, ale o úsilie poznať a pochopiť vnútornú štruktúru viery v jej celistvosti tak, aby bola odpoveďou na ľudské otázky, ktoré sa z vonkajšieho uhla pohľadu menia z generácie na generáciu, no predsa v jadre ostávajú rovnaké.²³⁷ „A nech sa dajú preniknúť naozaj katolíckym duchom tak, aby si privykli prekračovať hranice vlastnej diecézy, svojho národa alebo obradu a vychádzať v ústrety potrebám celej Cirkvi, v duchu pripravení kdekoľvek hlásať evanjelium.“²³⁸ Prekračovať hranice krajín a kontinentov je pre človeka ťažké, lebo má vo zvyku vyberať si vždy jednoduchšiu a pohodlnejšiu cestu. Iba viera v Trojjediného Boha a láska k nemu búra „rozdelenia“ a ničí „hranice“. „Predovšetkým chcem povedať, že ľudstvo takéhoto Boha bezpodmienečne potrebuje, možno ho nepochopí, pretože presahuje naše poznatky a presvedčenie, ale nezaobíde sa bez neho, pretože v opačnom prípade sa dejiny zmenia na pole otvoreného konfliktu. Potrebujeme Boha Ježiša Krista, ktorý nesúdi a všetkým dôveruje: »Nebude kričať ani hlučne volať, nedá na ulici počuť svoj hlas. Nalomenú trsť neodlomí, hasnúci knôtik nedohasí.« (Iz 42,2-3).“²³⁹ Tých „nalomených a hasnúcich“ je v dnešných časoch veľmi veľa. K nim nás posielajú Nebeský Otec tak, ako kedysi svojho Jednorodného Syna. Preto stretnutia s ľuďmi poznačenými rôznymi problémami sú pre seminaristu nenahraditeľné, lebo v nich môže spoznať aktuálne potreby Cirkvi a vidieť trpiaceho Ježiša Krista, ktorý bol hladný a dali mu jesť (porov. Mt 25,31-46). „Primeraný kontakt s ľuďmi, ku ktorým bol Vykupiteľ poslaný z lásky Otca (porov. Jn 4,9), aby uskutočnil svoje vykupiteľské dielo, umožní, aby sa bohoslovec naučil správne skúmať znamenia čias, aby posudzoval udalosti vo svetle evanjelia a správne vysvetľoval rozličné situácie a potreby ľudského života, ktoré

²³⁷ BENEDIKT XVI. List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 5. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

²³⁸ Optatam totius, Dekrét o kňazskej formácii, b. 20.

²³⁹ ACCATTOLI, L., A OCART, J. D., *Boh chce s nami tancovať*, Trnava: Dobrá kniha, 2014, s. 84.

skutočne obsahujú v nich ukryté semená Slova a vyzývajú, aby »sa usilovali osvietiť svetlom evanjelia, oslobodiť ich a priviesť pod moc Boha Spasiteľa«. ²⁴⁰ Každý podobný kontakt je novou skúsenosťou pre mladého muža, ktorý nemôže pri prvej negatívnej skúsenosti cúvnuť alebo sa odradiť od veľkých diel Pánových. Treba si povedať, že ak nášho Pána mnohí neprijímali, kritizovali a odsudzovali, o čo skôr budú nás. „Pri tomto kontakte so svetom treba starostlivo dbať, aby všetky takéto skúsenosti smerovali k pastoračnému cieľu seminára, aby kandidáti boli duchovne tak pripravení, aby im budúca činnosť nebola prekážkou, ale skôr pomocou pri rozvíjaní a upevňovaní ich duchovného života.“ ²⁴¹ Lebo „tým čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“ (Rim 8,28).

Keď sa Boh zjavil svetu, nezjavil o sebe iba akýsi súbor informácií a poučiek. Zjavil seba samého, svoje vnútro a osobitným spôsobom sa daroval v svojom Synovi. On nám zanechal v Cirkvi seba samého v Eucharistii, ktorá je centrom nášho vzťahu s Pánom. „Preto má byť ústredným momentom všetkých našich dní jej slávenie s vnútornou účasťou, teda osobné stretnutie s Kristom. Svätý Cyprián, medziiným, interpretoval evanjelióvu prosbu: »Chlieb náš každodenný daj nám dnes« tak, že »náš« chlieb, chlieb, ktorý môžeme prijať ako kresťania v Cirkvi, je samotný eucharistický Pán Ježiš. V prosbe Otčenáša sa teda modlíme, aby nám Boh dal každý deň tento »náš« chlieb; aby bol vždy pokrmom nášho života; aby zmŕtvychvstalý Kristus, ktorý sa nám dáva v Eucharistii, skutočne stvárňoval náš život žiarou svojej božskej lásky.“ ²⁴² Ak sa nám Boh dáva ako Eucharistia, chce sa dávať aj tým, ku ktorým budeme vychádzať ako „chlieb každodenný“. Našou úlohou bude treba nasýtiť ich hlad. Fyzický pomocou chleba, ale aj duchovný Kristom, prítomným v Slove a Eucharistii. „Keď Ježiš dal za nás život v obete, ktorú sprítomňuje práve Eucharistia, ako cenný je pre Boha náš život. Ak je taký cenný preňho, musíme si ho vážiť aj my sami. Civilizácii, ktorá sa vyznačuje mimoriadnou neúctou voči človeku, najmä voči tým ktorí sú najzraniteľnejší (máme tu na mysli potraty, eutanáziu, prácu neplnoletých, pedofíliu), Eucharistia oslavuje veľkosť, krásu, hĺbku a radosť ľudského

---

²⁴⁰ POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis, b. 58.

²⁴¹ POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis, b. 58.

²⁴² BENEDIKT XVI. List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010. [online]. [Cit. 2.2.2018]. b. 2. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

života. *Eucharistia sa nám zjavuje ako záchrana ľudského života. Eucharistia môže v tejto dobe zachrániť hodnotu a dôstojnosť človeka.*²⁴³

V Eucharistii je záchrana človeka i sveta. Preto sa musíme učiť stávať „Eucharistiou“, ktorá chce zachrániť každého človeka. Lámať sa spolu s Kristom na oltári sveta pre druhých, darovať samých seba a zabudnúť na svoje pohodlie a na to, čo nám „prináleží“. Ak by nám niektoré situácie pri stretnutí z ľuďmi prišli ťažké až odporné, treba pamätať na to, že „*Boh leží ako dieťa v tvojej maštali. Ty sám si ako maštal'. V tebe nič nie je celkom čisté a nevonia to dobre. Mnohé v tebe je v neporiadku, ale uprostred tejto maštale, leží Božie Dieťa.*“²⁴⁴

Podľa slov svätého otca Františka sa dá na život zasvätených ako aj seminaristov „dobre aplikovať to, čo som napísal v apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium*, citujúc homíliu Benedikta XVI.: »Cirkev sa nešíri prozelytizmom, ale priťahivosťou«. *Áno, zasvätený život sa nešíri tým, že sa organizujú kampane za duchovné povolania, ale tým, že sú mladí muži a ženy, ktorých stretáme, nami priťahovaní, ak v nás vidia šťastných mužov a ženy! Takisto apoštolská účinnosť zasväteného života nezávisí od účinnosti a sily jeho prostriedkov. To váš život musí rozprávať; život odrážajúci radosť a krásu prežívania evanjelia a nasledovania Krista.*²⁴⁵ Kde je Duch Svätý, tam je aj jeho ovocie: láska, radosť, pokoj,... (porov. Gal 5,22n). Po tomto ovocí nech siahnu aj tí, ktorí sa stretnú s hlásateľmi radosnej zvesti. Nech je ovocie Ducha Svätého známkou pravosti a zakorenenia v živote seminaristu, ktoré bude už z diaľky priťahovať do tejto „seminárnej záhrady“.

3.4 MARIÁNSKY ASPEKT V DOKUMENTOCH O FORMÁCIÍ KANDIDÁTOV KŇAZSTVA

Na záver niektorých dokumentov sa Magistérium Cirkvi snaží poukázať na dôležitosť postavy Panny Márie. „*Kým v Preblahoslavenej Panne Cirkev už dosiahla dokonalosť bez škvvrny a vrásky (porov. Ef 5,27), veriaci v Krista sa ešte snažia, aby zvíťazili nad hriechom a rástli vo svätosti. Preto upierajú zrak na Máriu, ktorá žiari*

²⁴³ AUGUSTYN, J. *Duchovný život a modlitba*, Trnava: Dobrá kniha, 2010, s. 135-136.

²⁴⁴ GRŮN, A. *Celibát kvôli životu*, Bratislava: Vydavateľstvo Nové mesto s.r.o., 2013, s. 69.

²⁴⁵ FRANTIŠEK. *Apoštolský list Svätého Otca Františka všetkým zasväteným osobám pri príležitosti Roku zasväteného života*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. b. II-1. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolsky-list-pri-prilezitosti-roku-zasvateneho-zivota>

celému spoločenstvu vyvolených ako vzor čnosti. ²⁴⁶ Hľadieť na Máriu a nevidieť v nej vzor svätosti je nemožné. Ju nám dal za Matku Boží Syn pod krížom, aby sme ju vzali k sebe a počúvali ju, ako hovorí o svojom Synovi. „Tomuto eucharistickému, kňazskému a misionárskemu životu v spoločenstve s Cirkvou sa učíme, keď prežívame skúsenosť vo večeradle »s Máriou, Ježišovou matkou« (Sk, 1,14). Ju môžeme nasledovať v jej zmysľaní zladenom s Ježišovým kňazským srdcom, ona je našou Matkou, pretože je »matkou jediného a najvyššieho Kňaza. Práve z nášho zjednotenia s Kristom a jeho panenskou matkou čerpáme pokoj a dôveru, ktoré všetci tak veľmi potrebujeme tak pre našu apoštolskú prácu, ako aj pre náš osobný život«. ²⁴⁷ Veľké znamenie na nebi: žena odetá slnkom, ktorá sa chystala rodiť a drak pri jej nohách (porov. Zjv 12, 1-4) predstavuje nás všetkých: celú Cirkev, každého veriaceho, svätú Pannu; zahŕňa náš trojitý údel: Byť svedkom svetla, nositeľ života, bojovník proti zlu. ²⁴⁸

„Cirkev právom preukazuje osobitný kult Márii ako Božej Matke, ktorá mala účasť na Kristových tajomstvách a z Božej milosti bola po Synovi povýšená nad všetkých anjelov a ľudí. Vedť už od najstarších čias sa Preblahoslavená Panna uctieva ako Bohorodička a veriaci sa v modlitbách utiekajú pod jej ochranu vo všetkých nebezpečenstvách a potrebách. ²⁴⁹ Mária vchádza na scénu ako prorocstvo a šťastie pre náš život, ako požehnanie nádejou, radostné, ktoré zostupuje na zlo v našom živote, na utrpenie samoty, na násilie, ktoré nás ohrozuje, ale ktoré nezvíťazí, pretože krása je silnejšia než drak a násilie (Porov. Zjv 12, 1-6). ²⁵⁰

„Každý rozmer kňazskej formácie možno vzťahovať na Pannu Máriu, ktorá na Božie volanie odpovedala najlepšie zo všetkých ľudí, keď sa stala takou služobnicou a učeníčkou Slova, až počala vo svojom srdci a vo svojom tele Slovo, ktoré sa stalo človekom, aby ho odovzdala ľudstvu; ktorá bola povoláná vychovávať jediného a večného Kňaza, ochotného podriaďiť sa jej materskej moci. Najsvätejšia Panna svojím príkladom a príhovorom stále horlivo podporuje vzrast povolání a rozvoj

---

²⁴⁶ Lumen gentium. Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 65.

²⁴⁷ KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS. *K Svetovému dňu modlitieb za posvätenia kňazov*, Eucharistia, Kňazstvo a Cirkevné Spoločenstvo. [online]. [Cit. 5.2.2018]. b. 4. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/eucharistia-knazstvo-a-cirkevne-spolocenstvo>

²⁴⁸ RONCHI, E. *Kľúčové otázky Evangelia*, Praha: Paulínky, 2017, s. 173.

²⁴⁹ Lumen gentium, Dogmatická konštitúcia o Cirkvi, b. 66.

²⁵⁰ RONCHI, Kľúčové otázky Evangelia, s. 166.

kňazského života v Cirkvi. ²⁵¹ Mária je matka, Mária je učeníčka, Mária je služobnica, Mária je rebrík, po ktorom Boh zostúpil na túto zem. Jej príhovor je „mocný“, pretože „mocný“ je Ten, ktorý sa z nej narodil. „*Tento spasiteľný vplyv podporuje Duch Svätý, ktorý Pannu Máriu zatienil a umožnil tak začiatok Bohorodičkinho materstva a stále podporuje jej starostlivosť o bratov jej Syna. Máriino prostredníctvom je skutočne úzko spojené s jej materstvom.*“²⁵² Mariánska úcta má byť Kristologická, ako hlása to staré heslo: „Ad Iesum per Mariam“ („cez Máriu k Ježišovi“). Matka vždy ukazuje na svojho Syna, pričom Syn sa nám dáva tiež neraz poznať spolu so svojou Matkou, ako tomu bolo aj pri stretnutí mudrcov s novonarodeným Mesiášom, keď „*vošli do domu a uvideli dieťa s Máriou, jeho matkou, padli na zem a klaňali sa mu*“ (Mt 2,11). Jediným cieľom našej pozornosti voči Márii, rovnako ako jediným cieľom všetkého, čo konáme, je prísť k Ježišovi. Je jednoduchou katolíckou múdrosťou, že jedna z najlepších, najspoľahlivejších a najradostnejších ciest je držať sa ruky Jeho Matky.²⁵³ Každému seminaristovi je správne odporúčať, aby sa jeho ruka „zmocnila zbrane“, ktorú nám dala Mária na boj proti zlu. Ako zdôrazňoval Fulton J. Sheen, skutočná radostná zvesť spočíva v tom, že vtelenie pokračuje, že sa slovo Božie vteľuje každý deň do srdca a myslí, do reči a skutkov jeho učeníkov. Preto sa kňazi často identifikujú s Máriou, pretože základná otázka, pred ktorú sú postavení a ktorá im dáva identitu, povolanie a poslanie, je rovnaká ako tá, pred ktorú bola postavená Mária pri zvestovaní: „Dáš Božiemu Synovi telo?“²⁵⁴ Boh chce cez tvoje telo zostupovať na túto zem do konkrétnych situácií. V tomto spočíva úloha novej evanjelizácie.

„*»Príroda sa zadivila!« Tieto slová antifóny vyjadrujú úžas viery, ktorý sprevádza tajomstvo Bohorodičkinho materstva. Sprevádza ho určitým spôsobom v srdci celého tvorstva a priamo v srdci celého Božieho ľudu, v srdci Cirkvi. Ako podivuhodne ďaleko zašiel Boh Stvoriteľ a Pán všetkých vecí, keď »zjavil sám seba« človekovi!*“²⁵⁵ Ak by sme to chceli vyjadriť príkladom pre lepšie pochopenie,

---

²⁵¹ JÁN PAVOL II., Pastres dabo vobis, b. 82.

²⁵² JÁN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Mater*. [online]. [Cit. 18.2.2018]. b. 38. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/redemptoris-mater>

²⁵³ DOLAN, Kňeží pro třetí tisíciletí, s. 331.

²⁵⁴ DOLAN, Kňeží pro třetí tisíciletí, s. 330.

²⁵⁵ JÁN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Mater*. [online]. [Cit. 18.2.2018]. b. 51. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/redemptoris-mater>

tajomstvo svätej Panny je prvým dôsledkom tajomstva vtelenia. S Máriiným tajomstvom je to podobne, ako keď hodíte do vody kameň. Prvá vlna, ktorá vzniká, je príčinou všetkých ostatných. Ak je vtelenie kameňom hodeným do vôd sveta, potom je Panna Mária prvým z kruhov šíriacich sa po hladine. Až do konca časov sa vlny šíria – a tak vzniká Cirkev.²⁵⁶ Tu sa ukazuje – na hlavnom príklade, ale táto pravda platí vždy a všade – že Máriino konanie nebolo jedinečnou, už dávnu historickou udalosťou, ale je úkonom, ktorý je prítomný v celých cirkevných dejinách, sprostredkovaný skrze neustále sebasprítomňovanie jej Syna. Nakoľko sa Syn stále dáva, aj matka ho stále znovu odovzdáva; a nakoľko sa stále znovu necháva prijímať veriacimi nedokonalými dušami, je dokonalé Máriino prijatie stále aktuálne.²⁵⁷

„Na tejto ceste však ako Mária máme ísť vo vedomí, že Boh je so mnou. Pri zvestovaní bola Márii najskôr ohlásená skutočnosť, že Pán je s ňou a až potom sa od nej žiadala úloha byť matkou Božieho Syna. Je dobré si všimnúť, že keď Boh vo Svätom Písme povoláva na nejakú úlohu, neustále zdôrazňuje – »Neboj sa, ja budem s tebou, ja som s tebou.«²⁵⁸ Ak tieto slová pochopia kandidáti na kňazstvo, bytie kňazom pre nich bude „výsostnou úlohou“, ktorú od nich žiada Boh. Anjelove zvestovanie je centrálnym bodom Máriinho života. Jeho slová sú tak nesmierne, že ich nikto nemôže pochopiť, ale svätá Panna je natoľko poddajná, tak čistá, že ich môže prijať v celkovej odovzdanosti Bohu. Telo Panny sa skrze jej „Tu som!“ stáva miestom, v ktorom sa Slovo stáva telom, večnosť vchádza do času a Nekonečný sa stáva maličkým, aby mohol prebývať v lone Panny.²⁵⁹ Aj slová kandidáta pri kňazskej vysviacke „Tu som!“ znamenajú, že odteraz koná vždy a všade v osobe Ježiša Krista. Svätá Mária je naplnená milosťou nie preto, že je svätá, bez hriechu, verná, ale preto, že prišiel Boh, zaklopal a ona otvorila. Rovnakým spôsobom sa tiež my znovu stávame svätými vždy, keď otvárame dvere Bohu, ktorý stále čaká na prahu nášho srdca. Svätosť nie je boj, je to skôr vzdanie sa.²⁶⁰

---

²⁵⁶ JOURNET, CH. *Promluvy*, Praha: Krystal OP, 2013, s. 156.

²⁵⁷ BALTHASAR, H. *Kňežská spiritualita*, Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľstvo, 2010, s. 37.

²⁵⁸ ŠUPA, Byť Kristovým kňazom, s. 51.

²⁵⁹ VIOLA, Zde jsme, s. 49.

²⁶⁰ RONCHI, Klíčové otázky Evangelia, s. 168.

ZÁVER

Pri spracovaní diplomovej práce sme si vytýčili za cieľ oboznámenie sa so zásadami Učiteľského úradu Cirkvi doplnenými o náuku rôznych duchovných autorov, ktoré sú neustále aktuálne a aplikovateľné pre kandidátov kňazstva, či už v diecéznych alebo rehoľných seminároch.

Prvá kapitola rozpracováva problematiku a vyzdvihuje misijné úsilie Katolíckej cirkvi, ktoré vyplýva najmä z poslania ísť do celého sveta a hlásať radostnú zvesť, ktorú jej udelil zakladateľ, Ježiš Kristus a ktorého Cirkev poníma ako svoj jediný a dokonalý vzor. Týmto poslaním Cirkvi sa uskutočňuje aj spása sveta, ktorú nesie až na kraj zeme skrze svojich učeníkov po celú dobu jej existencie. Pápež Ján Pavol II., ktorý precestoval veľkú časť zeme, videl dôležitú potrebu novej evanjelizácie, ktorá spočíva v obnovení a prehĺbení vzťahu k Ježišovi Kristovi. Iba skrze tento vzťah sa v Cirkvi dostáva do popredia nová evanjelizácia, ktorá vyžaduje ľudí s novým zápalom pre misiu.

Ďalšia kapitola nás oboznamuje s formačným procesom tých, ktorí chcú prinášať Kristovu obeť na oltároch celej Cirkvi. Formácia s osobitným dôrazom na misijného ducha ponúka seminaristom lepšie si uvedomovať jediné poslanie Ježiša Krista, na ktorom majú účasť. Formácia vo všeobecnosti napomáha dozrievaniu osoby a robí z nej osobnosť, ako o tom hovoria aj formačné dokumenty. Ak chceme, aby sa kandidáti na kňazstvo vo svojom živote správne rozhodovali, musia mať hlbokú väzbu na Krista, o ktorej hovorí aj pápež Benedikt XVI. Vo formácii je počiatkom, jadrom i cieľom Eucharistia, skrze ktorú pochopia seminaristi aj vnútornú dynamiku misijného poslania. Formácia odhaľuje v kandidátoch disponovanosť pre misiu od Boha a otvára ich pre nový obzor svojho povolania. V tomto duchu sa nesie aj formačné úsilie predstavených, ktorí vytvárajú seminaristom aktuálne podmienky pre uskutočňovanie svojho povolania. V tejto formácii nemožno skončiť zanechaním seminárnych priestorov, ale formácia musí plynule prejsť do vyššieho permanentného formovania.

V tretej kapitole predkladanej práce prepájame formačné a misijné učenie niektorých dokumentov Magistéria a duchovných autorov, ich zakorenenie a aplikovanie v živote kandidátov kňazstva. Oboznamovanie so stavom sveta a Cirkvi, ktoré im ponúka formácia, je dôležité, ba priam nevyhnutné pre intenzívnejšiu potrebu

hlásania Evanjelia nekresťanom a horlivejšieho rastu v ich duchovnom živote, o ktorom hovorí aj dokument o misijnej činnosti *Ad gentes*. Božie pôsobenie vo svete sa deje aj cez ľudské prostriedky, akými sú výchova a formácia v seminároch. Seminár je miestom a časom ľudského dozrievania, aby kandidát dosiahol rovnováhu srdca a intelektu, rozumu a citu, tela i ducha, a tak kráčal po ceste životom. V závere tretej kapitoly sa snažíme poukázať na Pannu Máriu, Matku cirkvi a jej dôležité miesto v živote seminaristov.

Na záver môžeme konštatovať, že práca poukazuje na intenzívne formovanie seminaristov v misijnom duchu, ktorí budú ochotní zaniest' zvest' posolstva o Kristovej láske. *„Nie je to veda, čo vykúpuje človeka. Človek je vykúpený prostredníctvom lásky. To platí už aj v čisto pozemskom živote. Keď niekto vo svojom živote zakúsi zážitok veľkej lásky, je to okamih »vykúpenia«, ktorý dáva nový zmysel jeho životu.*“²⁶¹

---

²⁶¹ BENEDIKT XVI. *Encyklika Spe Salvi*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008, b. 26.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ACCATTOLI, L., A OCART, J. D., *Boh chce s nami tancovať*, Trnava: Dobrá kniha, 2014. ISBN 978-80-7141-841-2.

Ad gentes. Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

AUGUSTYN, Józef. *Duchovný život a modlitba*, Trnava: Dobrá kniha, 2010. ISBN 978-80-7141-699-9.

BALTHASAR, Hans. *Kňežská spiritualita*, Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľstvá, 2010. ISBN 978-80-7195-246-6.

BENEDIKT XVI. *Encyklika Spe Salvi*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-700-5.

BENEDIKT XVI. *List Svätého Otca Benedikta XVI. seminaristom 2010*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-seminaristom-2010>

BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. k Svetovému dňu misií 2006*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-2006>

BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca k 50. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2013>

BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého Otca k 43. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2006>

BENEDIKT XVI. *Posolstvo Svätého k 45. svetovému dňu modlitieb za duchovné povolania*, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-povolania-2008>

BENEDIKT XVI. *Príhovor Svätého Otca k účastníkom plenárneho zasadania Kongregácie pre klérus*. In: *Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu tria munera*, [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

- CANTALAMESSA, Raniero. *Chudoba*, Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľstvá, 1995. ISBN 80-7192-074-6.
- CANTALAMESSA, Raaniero. *Poslušnosť*. Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľstvá, 1993. ISBN 80-85527-33-2.
- CANTALAMESSA, Raaniero. *Pannestvo*, Bratislava: Serafin, 1999. ISBN 80-88944-14-7.
- Dei verbum. Dogmatická konštitúcia o Božom zjavení. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.
- DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincenta de Paul*. Olomouc: Vydala Matice cyrilometodějská, 1996.
- DOLAN, Timothy. *Kněží pro třetí tisíciletí*. Brno: Kartuziánské nakladateľstvá, 2016. ISBN 978-80-87864-49-4.
- FRANTIŠEK. Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2014. ISBN 978-80-8161-044-8.
- FRANTIŠEK. *Apoštolský list Svätého Otca Františka všetkým zasväteným osobám pri príležitosti Roku zasväteného života*. [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolsky-list-pri-prilezitosti-roku-zasvateneho-zivota>
- FRANTIŠEK. *Katechéza Svätého Otca: Misionári nádeje dnes 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: http://sk.radiovaticana.va/news/2017/10/04/gener%C3%A1lna_audiencia_p%C3%A1pe%C5%BEa_franti%C5%A1ka_kres%C5%A5an_je_mision%C3%A1rom_/1340800
- FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu misií 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-svateho-otca-frantiska-k-svetovemu-dnu-misii-2017>
- FRANTIŠEK. *Posolstvo Svätého Otca Františka na 54. svetový deň modlitieb za duchovné povolania 2017*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitieb-za-duchovne-povolania-2017>
- GALIS, Tomáš. *Počiatočná formácia kandidátov kňazstva*. Baďín: Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2002. ISBN 80-88937-12-4.
- Gaudium et spes. Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

Gravissimum educationis. Deklarácia o kresťanskej výchove. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

GRÜN, Anselm. *Celibát kvôli životu*, Bratislava: Vydavateľstvo Nové mesto s.r.o., 2013. ISBN 978-80-89621-02-6.

Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti. Bratislava: Misijná spoločnosť, 2012.

JÁN PAVOL II. *Encyklika Dominum et Vivificantem 1994*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/dominum-et-vivificantem>

JÁN PAVOL II. *Encyklika Pastores dabo vobis*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1994. ISBN 80-7162-046-7.

JÁN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Mater*. [online]. [Cit. 18.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/redemptoris-mater>

JÁN PAVOL II. *Encyklika Redemptoris Misio*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997. ISBN 80-7162-204-4.

JÁN PAVOL II. *Posynodálna apoštolská exhortácia Vita consecrata*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2001. ISBN 80-7162-341-5.

JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2000*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-2000>

JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2001*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-75>

JÁN PAVOL II. *Posolstvo Jeho Svätosti Jána Pavla II. na Svetový deň misií 2005*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-misie-79>

JOURNET, Charles. *Promluvy*, Praha: Krystal OP, 2013. ISBN 978-80-871-83-57-1.

Katechizmus Katolíckej Cirkvi. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2007. ISBN 978-80-7162-657-2.

KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. *Ohlasujte*. Bratislava: Redemptoristi - Slovo medzi nami, 2017. ISBN 978-80-8193-005-8.

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1997. ISBN 80-7162-186-2.

KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. *Dar povolania ku kňazstvu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2017. ISBN 978-80-8161-274-9.

KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. Misionárska identita kňaza v Cirkvi, ako vnútorný rozmer vykonávania jeho trojakého úradu (tria munera), [online]. [Cit. 3.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/misionarska-identita-knaza-v-cirkvi-ako-vnutorny-rozmer-vykonavania-tria-munera>

KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS. *K Svetovému dňu modlitieb za posvätenia kňazov, Eucharistia, Kňazstvo a Cirkevné Spoločenstvo*[online]. [Cit. 5.2.2018]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/eucharistia-knazstvo-a-cirkevne-spolocenstvo>

Konštitúcie Misijnej spoločnosti. Pre vnútornú potrebu. Rím: Generálna kúria misijnej spoločnosti, 2014.

Kódex kánonického práva. Bratislava: Spolok sv. Vojtecha, 1996. ISBN 978-80-7162-061-7.

Lumen gentium. Dogmatická konštitúcia o Cirkvi. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

Optatam totius. Dekrét o kňazskej formácii. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

PAVOL VI. *Encyklika Evangelii Nuntiandi*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 1999. ISBN 80-7162-266-4.

PÁPEŽSKÁ RADA NA PODPORU NOVEJ EVANJELIZÁCIE. *Prihovor predsedu Pápežskej rady na podporu novej evanjelizácie Mons. Rina Fisichellu na stretnutí zodpovedných za novú evanjelizáciu 2011*. [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/prihovor-fisichella-15-10-2011>

PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA. *Nové povolania pre novú Európu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1997. ISBN 80-71-62234-6.

PIUS XII. Apoštolská exhortácia Pia XII. Kléru celého sveta o spôsobe, ako napomáhať svätosť kňazského života 1950. In: *Pápeži kňazom*. Bratislava: Lúč, 1996. ISBN 80-7114-191-7.

PLANNER, František. *Misijní činnost církve*. Řím: Křesťanská akademie, 1976.

POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU. *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2000. ISBN 80-7162-317-2.

Presbyterorum ordinis. Dekrét o účinkovaní a živote kňaza. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

RATZINGER, Jozef. BENEDIKT XVI. *Ježiš Nazaretský*. Trnava: Dobrá kniha, 2007. ISBN 978-80-7141-579-4.

RONCHI, Ermes. *Kľúčové otázky Evangelia*, Praha: Paulínky, 2017. ISBN 978-80-7450-248-4.

Sacrosanctum concilium. Konštitúcia o posvätnej liturgii. In: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu*, Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8.

SARAH, Robert. *Boh alebo Nič*. Bratislava: LÚČ, 2016. ISBN 978-80-8179-032-4.

SLÁVIKOVÁ, Helena. *Hrdinské svedectvo mladosti*, Bratislava: LÚČ, 2003. ISBN 80-7114-393-6.

STANČEK, Lubomír. *Kňaz*, Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka Spišská Kapitula, 2004. ISBN 80-89170-03-X.

ŠUPPA, Jozef. *Byť Kristovým kňazom*, Trnava: Dobrá kniha, 2001. ISBN 80-7141-348-8.

TOMKO, Jozef. *Budovať cirkev*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1994. ISBN 80-7162-045-9.

VELLA, E. *Oblečte si srdce pastiera*, Bratislava: Per Immaculatam, 2011. ISBN 978-80-970006-7-7.

VIOLA, Vittorio Francesco. *Zde jsem*, Praha: Krystal OP, 2013. ISBN 978-80-87183-49-6.

VIVODA, Michal. Nová evanjelizácia 2016. In: *Katolícke noviny*, [online]. [Cit. 2.2.2018]. Dostupné na internete: <http://www.katolickenoviny.sk/39-2016-nova-evanjelizacia/>

WENKE, Joachim. *Obtíže a šance církve v dnešním světě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-898-4.